

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
ОБРАЗОВАНИЕ
2021-2027

ЧЕТВЪРТО ЗАСЕДАНИЕ

НА КОМИТЕТА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

НА ПРОГРАМА „ОБРАЗОВАНИЕ“ 2021 – 2027 (ПО)

гр. Сандански, 26 – 27 ноември 2024 г.

Хотел „Интерхотел Сандански“

26 ноември 2024 г.

Начало 16:03 ч.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Уважаеми членове и наблюдатели на Комитета за наблюдение, уважаеми колеги от Европейската комисия, уважаеми дами и господа! За мен е изключително удоволствие да ви поздравя с „Добре дошли“ на днешното Четвърто редовно заседание на Комитета за наблюдение на Програма „Образование“ 2021 – 2027 г. Бих искал да приветствам нашите колеги от Европейската комисия – госпожа Еманюел Гранж, господин Константин-Виорел Михай и господин Калоян Колев от Генерална дирекция „Трудова заетост, социални въпроси и приобщаване“, които са тук присъствено с нас днес!

Сигурно се питате защо днешното събитие се състои в Сандански. Защото бихме искали да напомним, че Югозападен район не е само столицата София, а регионът извън София споделя същите предизвикателства, както и петте слаборазвити региона в страната.

Както сте видели в програмата, заседанието на Комитета за наблюдение ще протече в рамките на два дни – днес и утре, а за последния трети ден сме организирали посещение на Земеделската професионална гимназия „Климент Тимирязев“. За днешния ден сме поставили акцент върху приключване на Оперативната програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020 г. На базата на верифицираните разходи, включени в заявление за плащане към Европейската комисия, можем да се похвалим с преизпълнение в размер на 2,3 млн. евро (европейско финансиране) по Европейския фонд за регионално развитие. По Европейския социален фонд очакваме малка загуба на средства от около 3,3 млн. евро единствено по линия на *REACT-EU*, предвид временния характер на подкрепата на този инструмент по време на ковид кризата.

Въпреки трудностите, ковид кризата, инфлацията отчитаме приключването на Оперативната програма с постигнати значителни резултати. По проектите, съфинансирани от Европейския социален фонд, имаме над 45 хиляди педагогически специалисти, преминали програми за повишаване на квалификацията, повече от 450 хиляди ученици, включени в дейности за повишаване на мотивацията за учене. Повече от 140 хиляди ученици са обхванати от дейности за кариерно ориентиране, над 22 хиляди ученици са участвали в дейности по практическо обучение в реална работна среда. Обхванати са над 10 хиляди деца и ученици със специални образователни потребности и близо 170 хиляди деца, ученици и младежи от различни маргинализирани общности са включени в мерки за образователна интеграция.

В проектите са участвали почти всички образователни институции в страната – над 2 хиляди училища, от които над 300 професионални гимназии, повече от 300 детски градини, всички висши училища, 99 общини и 56 неправителствени организации.

Подкрепените мерки имаха за цел да подпомогнат процеса на приобщаващо образование чрез финансиране на дейности за обща и допълнителна подкрепа за деца и ученици от уязвими групи, привличане на образователни медиатори и социални работници, които да осъществяват връзката със семействата на тези деца и ученици, назначаване на ресурсни специалисти, психолози, логопеди и терапевти. Чрез Оперативната програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ бяха подпомогнати и квалификацията и кариерното развитие на педагогическите специалисти, процесът на дигитализация на българското училищно образование и не на последно място – ограмотяването на възрастни.

В областта на висшето образование финансираните по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ проекти допринесоха за подобряване на възможностите за реализация

на пазара на труда на студентите, както и за подобряване на висшето образование чрез финансиране, базирано на качеството чрез разработената Рейтингова система на висшите училища.

Въпреки трудностите от различно естество в началото на изпълнението на проектите, финансирани от Европейския фонд за регионално развитие, в края на програмния период можем да отчетем 16 изградени центъра за върхови постижения и компетентност. Освен изграждането на модерна научноизследователска инфраструктура, в резултат на създаването на центровете са назначени и работят изследователи, които провеждат научни изследвания в различните научни области. Научните им програми са насочени към изследвания в тематични области, определени като приоритетни за България в Иновационната стратегия за интелигентна специализация на Република България за периода 2014 – 2020 г. Построени са четири нови сгради, реконструирани и модернизирани са над 60 обекта. Изградени и модерно оборудвани са над 300 лаборатории. Осъществени са над 2800 научни публикации и са заявени или регистрирани 70 патента и 40 полезни модела.

Тук сме сложили и кратка информация за резултатите по Механизма за възстановяване и устойчивост в сектор средно образование. Можем да се похвалим вече с подписани договори с над 2200 училища, които имат одобрени проекти и изграждат своите STEM центрове чрез инвестиции за над 550 млн. лв. До 2026 г. всички училища ще имат STEM кабинети, където ще може да се предлага обучение, свързано със съвременната наука и технологии. Само преди дни беше подписан и Договор за изграждане на Национален STEM център в София Тех Парк, като инвестицията е на стойност близо 25 млн. лв.

В сферата на модернизацията на образователната инфраструктура сме инвестирали над 623 млн. лв. и сме подписали над 190 договора, в резултат на което сградите на 79 училища и 49

детски градини на територията на страната ще бъдат изцяло реновирани и ще бъдат изпълнени мерки за енергийна ефективност. Ще се изградят нови сгради на три училища в София, три в Бургас и две във Варна, както и осем нови детски градини в София. Ще бъдат изцяло ремонтирани общежитията към 32 училища, а 28 професионални гимназии ще бъдат модернизирани с оглед превръщането им в центрове за високи постижения в професионалното образование и обучение. В сферата на младежките центрове са подписани 18 договора за изграждане на младежки центрове за над 53 млн. лв., като предстои подписването на още два такива договора. По инвестицията за ускоряване на икономическото възстановяване и трансформация чрез наука и иновации, чиято основна цел е да се пилотира нов модел за развитие на изследователските университети чрез финансиране създаването и реализирането на стратегически научноизследователски и иновационни програми ще бъдат инвестирани близо 245 млн. лв.

Преди да дам думата за въстъпителни изказвания, искам да пожелая на всички успешна работа на днешния форум.

Сега давам думата на представителите на Европейската комисия.

Госпожа Гранж, заповядайте.

ЕМАНЮЕЛ ГРАНЖ: Много благодаря, професор Вайсилов.

Искам да поздравя всички – уважаеми колеги и уважаеми членове на Комитета за наблюдение. За мен и за моите колеги е голямо удоволствие да бъдем с вас отново днес на това много важно заседание на Комитета за наблюдение, провеждано в гр. Сандански.

Разбира се, очакваме да имаме ползотворна дискусия във връзка с ОПНОИР през предишния период 2014 – 2020 г. Вече сме на финалната права в това отношение. Отново трябва да оценим това, което сме направили, и това, което не сме направили, да извлечем поуките, които следва да бъдат направени, за да не повтаряме

грешките през следващия програмен период. По този начин ще имаме нещо като ръководство, за да прилагаме по-ефективни мерки през новия програмен период и разбира се, да коригираме оставащите празнини.

От гледна точка на бенефициентите, от гледна точка на гъвкавостта, която вече на ниво Европейска комисия се въвежда, и благодарение на тази гъвкавост България е успяла да постигне по-голяма усвояемост на средствата, защото 3,3 млн. евро ще бъдат върнати в края на програмата.

Както вече казах, трябва да се научим от това, което сме направили до момента, за да може да не допуснем загуба на средства. Не можем да си позволим България да загуби дори едно евро от програмата през новия програмен период. Освен това трябва да се отчетат и постиженията, които заедно сме постигнали.

Тази оперативна програма изигра много важна роля за младите хора и за децата в България. Това беше всъщност една трансформираща програма. Ние успяхме да докоснем живота на много голям брой деца в България, като успяхме да разгърнем техния потенциал. Заедно с Управляващия орган, с Министерството на образованието и науката, с всички заинтересовани групи в това число университети, училища, общини, социални партньори, НПО ние всъщност сме допринесли за интегрирането на 200 хиляди души от маргинализирани общности, включително от ромски етнически произход в образователната система.

Искам да кажа, че особено внимание беше обърнато на децата със специални образователни потребности. Повече от 63 хиляди обучения на педагогически състав, на специалисти бяха проведени. Повече от три хиляди училища и детски градини увеличиха своя потенциал.

По отношение на професионалното обучение 22 хиляди ученици участваха в практически обучения. Имаме 300

професионални училища, където направихме всичко възможно, за да осигурим по-добър и гладък преход от обучение към заетост. Освен това имахме много стажантски места и възможности, което дава възможност за един трамплин към изграждане на тяхната кариера. Освен това студенти от приоритетни специалности бяха подпомогнати финансово. Всъщност ние не се ограничихме с традиционните граници на образованието, а се опитахме да направим по-добра интеграция с различни средства – повече от 57 500 училища. Също така социалните медиатори изиграха огромна роля в това отношение.

REACT-EU и финансирането по *REACT-EU* помогна да се преодолеят негативните последици от пандемията, причинена от *COVID-19* и всъщност даде възможност на преподавателския състав да се справи с трудностите, породени от това. Но все още има структурни предизвикателства пред образователната система в България, независимо от финансовата подкрепа от страна на Европейския съюз. Става въпрос за резултатите на учениците – тези, които се борят да преодолеят трудности, свързани с развиване на възможностите им за четене, за смятане.

И нека сега да запомним още нещо – че е много важно да се усвояват средствата. За всички е много важно това. И да не губим средства. Но още по-важно от това, на практика това е и основната цел – да имаме всъщност устойчиви резултати, защото децата, учениците са бъдещата работна сила, бъдещите граждани на България. Надявам се, че ще имаме възможност да го направим дори и по-добре през следващата програма, но преди да преминем към този момент утре искам да дам думата на моята колежка от *DG Regio*, за да може да ви разкаже повече.

Искам да ви благодаря за това, че дойдохте, за това, че полагате толкова много усилия за подобряване на ситуацията. Благодаря много.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: България.

Аз не съм сигурен, че госпожа Монфре е на линия, тъй като имаме предварителна информация, че няма да може да се включи в днешното заседание. Има колеги от Генералната дирекция, които са на линия и следят заседанието.

В днешното заседание ще разглеждаме приключването на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ имаме две точки.

Точка 1. *Представяне на приключването на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020 г.*

Давам думата на госпожа Стефка Малиновска – директор на дирекция „Верификация“ на Изпълнителната агенция.

СТЕФКА МАЛИНОВСКА: Благодаря.

Здравейте и от мен!

В следващите минути ще ви представя актуална информация, свързана с процеса по приключване на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ за периода 2014 – 2020 г., както и някои обобщени данни за изпълнението на програмата към момента.

Както знаете изпълнението на проектите приключи в края на миналата година. През 2024 г. Управляващият орган верифицира всички представени искания за окончателно плащане. Към момента няма такива искания в процес на верификация. На таблицата можете да видите изпълнението по приоритетни оси. Размерът на сертифицираните средства варира между 94 и 100 %, като през месец ноември подадохме доклад по сертификация към сертифициращия орган с включени разходи на стойност малко над 7 млн. лв. по Приоритетна ос 1 и след извършването на проверка очакваме

одобрение на доклада и с него верифицираните и сертифицираните средства по оста ще надхвърлят 100%.

Също така Управляващият орган в момента е страна по около 40 съдебни дела и в зависимост от изхода на съдебните спорове размерът на верифицираните и сертифицирани средства може да нарасне по останалите оси.

От гледна точка на риска от загуба на средства такъв няма за приоритетна ос 1, както вече споменах. Знаете, че средства от тази ос бяха прехвърлени за подкрепа на малки и средни предприятия чрез инструмента SAFE вследствие на което бюджетът на оста беше намален. След като се приложи възможността за гъвкавост в рамките на фонда между приоритетни оси очакваме преизпълнение на договорения ресурс по тази ос в размер на 4,5 млн. лв., тоест 100% средствата от Европейския фонд за регионално развитие ще бъдат усвоени.

По отношение на осите, финансирани от Европейския социален фонд, неусвоените средства към момента са в размер на 16 млн. и 113 хил. лв., но ние ще се възползваме от възможностите, предоставени от Регламента STEP за 100% съфинансиране от Европейския съюз и усвоените средства и по тези оси – 2, 3 и 4 ще бъде 100%. И както вече стана дума – единствената загуба на средства ще бъде по линия на механизма *REACT-EU*, като тези средства представляват 0,49% от бюджета на програмата. В крайна сметка очакваме финансовото изпълнение на програмата да достигне 99,5%.

За да можем да се възползваме от Регламента STEP бяха необходими процедури на национално ниво, които са изпълнени. Беше проведена писмена процедура на Комитета за наблюдение, след което съгласуване с Министерството на околната среда и водите, СКУСЕС и има Решение на Министерския съвет. И в края на октомври изменението на програмата вече е факт.

Сега няколко съвсем кратки думи по отделните фондове. Бяха споменати постигнатите резултати. Това е картата на България, на която са разположени центровете за върхови постижения, центровете за компетентност. Както знаете, 16 такива научноизследователски комплекса бяха създадени с финансовата подкрепа на ос 1, като те са изградени в цялата страна и всъщност за всеки един от шестте района за планиране на България функционира част от такъв център. Общо лабораториите са над 300, като 70% от тях са в София. В десет града общо има изградени такива лаборатории, които са оборудвани с модерно научноизследователско оборудване.

В рамката на изпълнението на програмата в приоритетна ос 1 са включени два индикатора – единият е финансов „Размер на сертифицираните средства“, и другият е „Брой нови изследователи“, назначени в подпомогнатите субекти. И двата са изпълнени по задоволителен начин. На слайда виждате и допълнителна информация за част от останалите индикатори, като най-интересен може би е този, свързан с местните проекти, разработени между центровете и бизнеса. Тъй като досега докладвахме забавяне в изпълнението на този индикатор, в края на миналата година бяха сключени доста договори с различни предприятия, чието изпълнение ще проследяваме в рамките на ангажиментите на Управляващия орган да следи спазване на изискването за дълготрайност на операциите, финансирани от Европейския фонд за регионално развитие.

Значителна част от финансовата подкрепа беше за изграждане на нови сгради и за реновиране на стари. Както беше казано, изградени са четири нови сгради: една в Пловдив – ПлантаСИСТ, в София към Софийския университет – това са центровете GATE, УНИТе и Clean & Circle. Освен новопостроените сгради са реновирани и модернизирани над 60 обекта, като е доставено и вече

функционира в тези над 300 лаборатории наистина модерно оборудване.

Тъй като изграждането и функционирането на тези центрове е един от начините, чрез които България се опитва да подобри своето представяне в областта на иновациите и да повиши своя потенциал за иновации, финансирането на тези центрове, както знаете, ще продължи и по програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ през настоящия програмен период, като фокус този път ще бъдат не толкова инфраструктурните мерки, колкото мерките, свързани с научни изследвания, трансфер на технологии, комерсиализация на резултатите и връзки с бизнеса. Към момента е обявена процедурата за подаване на проектни предложения по ПНИИДИТ, по която нашата агенция е междинно звено. Крайният срок за подаване е средата на януари следващата година.

Приоритетните оси, финансирани от Европейския социален фонд. Това е рамката на изпълнение. Всички индикатори са изпълнени над 100% с изключение на един и това е брой ученици, обхванати от дейности за кариерно ориентиране. За по-ниското изпълнение на този индикатор допринесе най-вече кризата, причинена от *COVID-19*, тъй като това са дейности, които трудно се осъществяват само в онлайн среда и дистанционно. По Програма „Образование“ такива дейности са включени и в проект „Успех за теб“. По-детайлен анализ за изпълнението на всички индикатори по програмата, не само тези от рамката, но и останалите Управляващият орган ще направи в окончателния доклад за изпълнението на програмата, който ще бъде изготвен следващата година и ще ви бъде представен.

Съвсем накратко вече бяха споменати областите, в които беше насочена подкрепата от Европейския социален фонд в областта на образованието.

По приоритетна ос 2 бяха финансирани 14 операции в областта на предучилищното и училищно образование, професионално образование и обучение, висше образование и някои по-важни теми, които ние определяме като хоризонтални, имащи значение за цялата система.

По приоритетна ос 3 бяха използвани разнообразни начини за предоставяне на безвъзмездната финансова помощ и за изпълнение на операциите чрез проекти с бенефициент Министерството на образованието и науката чрез процедури на подбор на проекти, подхода „Водено от общностите местно развитие“, както и две интегрирани процедури по програма „Развитие на човешките ресурси“.

Това е една обща картина на финансовото разпределение на средствата от Европейския социален фонд по оси 2, 3 и 5 като 84% от финансовата подкрепа е била разпределена за проекти, изпълнявани от Министерството на образованието и науката като конкретен бенефициент. Това до голяма степен се дължи на инструмента *REACT-EU*, тъй като трябваше да се реагира на кризата, причинена от *COVID-19*. През настоящия програмен период по Програма „Образование“ почти 50 на 50 са мерките, предоставени на конкретен бенефициент МОН и останали бенефициенти.

На този слайд отново сме се опитали да представим условно усвояемостта по типове операции, като най-висока усвояемост на средствата имат проектите с бенефициент Министерството на образованието и науката. Също така висок процент усвояемост имат проектите, изпълнявани по подхода „Водено от общностите местно развитие“. Различни са причините за по-ниската усвояемост на останалите процедури, тях ще анализираме в окончателния доклад за изпълнението на програмата.

Основните причини за грешки и неверифициране на разходи са свързани най-вече с провеждането и възлагането на обществени

поръчки и тогава, когато средствата се предоставят на база действително извършени разходи. След въвеждането на опростените варианти на разходите грешките с финансово изражение намаляха.

По отношение на оценките на Оперативната програма. Във връзка с изпълнението на договор за извършване на оценка на процедурите, насочени към маргинализирани групи по приоритетна ос 3 е разработен и одобрен план за последващи действия, в който Управляващият орган е планирал мерки за отразяване на препоръките, срокове и отговорни институции. Знаете, че е подписано споразумение за многогодишна подкрепа за изпълнение на плана за оценка по Програма „Образование“. След тази презентация ще чуете предварителните резултати от оценката на проект „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“ по инициативата *REACT-EU*, като окончателния доклад ще бъде представен на 10 декември тази година.

Какво предстои във връзка с приключването на програмата? До 10 юни следващата година Управляващият орган трябва да представи финален доклад по сертификация, като Управляващият орган може да верифицира средства до края на месец май следващата година. След това съгласно националните разпоредби следват определени дейности, като крайният срок за представяне на пакета документи за приключване е 15 февруари 2026 г. Сертифициращия орган представя приключването на счетоводните отчети, одитният орган изготвя годишен контролен доклад и одитно становище с констатациите от одитите на операциите за последната счетоводна година, а Управляващият орган изготвя окончателен доклад за изпълнението на програмата.

В заключение нашата агенция, както знаете, през годините и изпълнявала различни функции. Към настоящия момент изпълняваме функцията на управляващ орган на Програма „Образование“ за финансиране от Европейския социален фонд плюс, междинно звено

по програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“, финансирана от Европейския фонд за регионално развитие. Също така Агенцията е част от структурата за наблюдение и докладване на четири инвестиции по Националния план за възстановяване и устойчивост. Трите механизма за финансиране, чиито средства управляваме към момента, осигуряват повече европейско финансиране от финансирането, което Агенцията е управлявала през предходните два програмни периода взети заедно. Освен като средства, отговорностите и ангажиментите на Агенцията се увеличават и като типове дейности. Благодаря за вниманието.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря, госпожо Малиновска.

Успешното приключване на програмата, което видяхме в тази презентация, е благодарение на отличната организация на работата и професионалния екип на Управляващия орган, на нашите бенефициенти и разбира се, на постоянното съдействие на колегите от Европейската комисия.

Имате ли някакви допълнителни въпроси или коментари?

Заповядайте.

КОНСТАНТИН-ВИОРЕЛ МИХАЙ: Много благодаря.

Благодаря за презентацията и за вашата работа, за усилията на Управляващия орган, но също така и на бенефициентите. Приветстваме постиженията на тази програма, както беше споменато, защото виждаме как тази програма допринася за по-приобщаващо и качествено образование и за връзка с пазара на труда. Това е нещо много важно от гледна точка на препоръките към страната, които комисията предостави на България през последните седем години. Също така отбелязваме от презентацията, че всички цели в рамката за изпълнение са постигнати. Това е много добре за приоритетния достъп.

Друг положителен аспект е, че поне 60% от програмата са постигнати чрез опростените възможности за разходи. Знаете, че ние настояваме за прилагането на този подход и виждаме, че досега около 90% от финансовите средства, разпределени по програмата, са представени от междинни плащания от Комисията към България. Това също е положително, защото ние сме малко над средната стойност за Европейския съюз от 27-те държави членки, който сега е малко над 88%. Чухме също така, че има и разходи с риск за загуба на средства в края на програмата, въпреки вашите усилия, усилията на бенефициентите и от наша страна, ще имате 3,3 млн. евро, които ще бъдат загубени по програмата по линия на *REACT-EU*.

По отношение на приключването отбелязваме датите, които съответстват на датите в регламента за крайното плащане и за документите за приключване. По отношение на тези документи не само Управляващият орган се намесва, а и сертифициращият и одитиращият орган и всички тези документи трябва да ни бъдат предоставени до февруари 2026 г. От всички тези документи има един важен, който касае и вас – членовете на Комитета за наблюдение, това е окончателният доклад за изпълнението, защото в този доклад ще се отрази всичко, което е постигнато, достижения, неща, които не са достигнати, поуките, мерките, които са взети от опита за изпълнението на тази седемгодишна оперативна програма.

Имахме годишна среща с Управляващия орган в Брюксел на 7 ноември и постигнахме съгласие, че в този окончателен доклад за изпълнението трябва да имаме резюме на основните постижения от програмата в рамките на две страници, предназначени за широката общественост с постиженията, които сме постигнали. Също така има необходимост да се обясни преизпълнението, имаме цели за изпълнение, които са били около четири пъти преизпълнени, но също така има и известно неизпълнение, защото има някои индикатори, при които имаме цели, които не са достигнати. Необходимо е това

изпълнение – поуките, мерките, които са взети, предвид новата програма, защото с Програма „Образование“ с много мерки продължаваме да финансираме същия вид интервенции.

Също така постигнахме споразумение, че ще има резюме на анализа на развитието на случаите на нередности и измами, свързани с изпълнението, причините, мерките за намаляване на тяхната честота.

Освен това в Брюксел проведехме още една среща – годишната координационна среща между нашите одитори и одиторите от България и забелязахме, че за всички програми има една сфера, за която сме разтревожени. Говорим за интервенции за инфраструктура и за меки мерки, както знаете. Тази сфера е обществените поръчки. Това е сфера, в която трябва да се приложат средства чрез приоритетна област „Техническа помощ“ и програмата. Много благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря за това обобщение на годишните ни срещи и за препоръките за крайния доклад.

Сега минаваме към следващата част от днешното заседание:

Точка 2. *Представяне на оценката на подкрепата на REACT-EU по ОПНОИР.*

Поради невъзможност на госпожа Каси Хейг от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие да се включи на живо, ще излъчим видеопрезентация на оценката на изпълнението на проекта „Равен достъп до образование в условията на кризи“ (REACT-EU). Ако има коментари, въпроси и предложения от страна на членовете на Комитета за наблюдение, ще информираме за тях колегите, провеждащи тази оценка и след заседанието ще представим писмено на вашето внимание отговорите на екипа на оценителите.

Моля сега да видим видеообръщението.

КАСИ ХЕЙГ: Започваме с методологията и методите за оценка. Предприехме смесен подход. Това означаваше, че

направихме много широк преглед на всички национални и международни данни. Също така ние осъществихме проверка на всичко, което е направено в България, различните проучвания и анкети, направени по това време и в последващия период. Проведохме и мисия за установяване на фактите в България. Посетихме четири училища, проведохме фокус групи с родители, ученици и учители. Проведохме интервюта с директори. Освен това интервюирахме още 18 ключови заинтересовани страни, включително социални партньори, неправителствени организации, представители на министерства и хора, управляващи проекта.

Също така проведохме и специална анкета за оценка със 170 училища. За анкетата използвахме умишлено квота извадка, за да се опита да отразим многообразието в България. Респондентите бяха избрани на случаен принцип от шест области, които бяха определени да участват в проучването. Броят на училищата беше определен на пропорционален принцип от общия брой училища във всяка област, като директорите избраха учителите и учениците, които да участват в проучването. Също така проведохме проучване и на РОУ. Приложихме демографски променливи коефициенти като възраст, пол и географско положение, за да балансираме представителството на различни групи. Разбира се, методологията за оценка има някои ограничения. Извадката не е напълно представителна, така че резултатите не могат да обхванат цялата страна. Извадката беше създадена, за да се гарантира, че опитът за различни групи ще бъде включен в проучването, така че да сме сигурни, че ще обхване цяла България, а не само столицата. За да се смекчат някои от ограниченията, направихме и внимателна триангулация на резултатите, проверихме и съпоставихме констатациите с множество източници на данни, за да установим моделите и различията.

Тук можете да видите броя на участниците във всеки регион и различните видове заинтересовани страни – учители, ученици и директори.

Тук имаме реконструиран логически модел на проекта. Проектът беше разработен и изпълнен по време на *COVID-19* в ускорен срок и като такъв нямаше изрична теория на промяната или логика на интервенцията, така че ние ги възстановихме чрез проучване на програмата и документацията и чрез нашите интервюта. Разгледахме няколко становища относно проблемите – неравен достъп до цифрови устройства за дистанционно и цифрово обучение особено за деца от етническите малцинства и ромските общности, проблемът с неравния достъп до дистанционно обучение, който може да доведе до задълбочаване на различията в училището, завършващи с резултати от завършването и резултати от обучението, както и редица други. Ние се постаряхме да предприемем действия за постигане на целите чрез доставка на устройства за учителите и обучение на родителите и медиаторите. В средата са представени резултатите от продължаващото обучение по време на *COVID-19*, равен достъп до устройства, а също така и равен достъп до цифрови умения, необходими за продължаваме на обучението и подобряване на условията за дистанционно обучение по време на *COVID-19*, както и подобряване на мотивацията и засилване на участието на родителите в дистанционното обучение.

Дългосрочните въздействия, които проектът се надяваше да постигне, включваше подготовка на системата за бъдещи кризи и за плавен преход към цифрово и дистанционно обучение, ако в бъдеще настъпят смущения в училищното образование. Като част от този процес проектът имаше за цел да укрепи цифровата екосистема както по отношение на подобрената инфраструктура, така и по отношение на подобрения достъп до устройства, но също така се целеше изрично

да се подобри преподаването и ученето и да се въведат иновативни методи за преподаване и учене.

По-далечният резултат от проекта беше свързан с подобряване на качеството, равенството и приобщаването, което, разбира се, предполага подобряване на процента на завършване и на резултатите. Така че при оценката тази теория на промяната се прие за отправна точка и се обсъди дали видът на причинно-следствените връзки и предположенията, заложи в тази теория на промяната са били приложими на практика.

Днес, тъй като наборът от резултати е доста дълъг, ще се съсредоточа върху някои от ключовите констатации, като се спрем на някои от доказателствата за релевантността на резултатите.

Като цяло установихме, че проектът е изпълнен много успешно, той е постигнал много от своите цели и е помогнал за подготовката на българската образователна система за бъдещи сътресения в краткосрочен и средносрочен план. Чрез него много успешно е подобрен равният достъп до цифрови устройства и са изградени основни цифрови умения. Чрез увеличаването на равния достъп до цифрови устройства е намален рискът от увеличаването на неравнопоставеността и дистанционното обучение по време на *COVID-19*, както и при евентуални бъдещи кризи. Относно този ефект той е бил почти като застрахователна полица, целящ да осигури равен достъп в случай на бъдещи смущения. От събраните данни се вижда, че той е управляван ефикасно.

Налице бяха някои интересни практики, свързани със сътрудничеството и споделянето на ресурси. Обучението на учители е довело до засилване на сътрудничеството между учителите и е имало някои механизми за споделяне на устройства между училищата, които биха могли да бъдат интересен модел за подпомагане на устойчивостта на бъдещи проекти. В случай че не са били използвани, те са били мярка за устойчивост, тъй като това

означава, че устройствата могат да бъдат преразпределени и използвани в бъдеще.

Проектът беше съгласуван с други стратегии и проекти в рамките на българската система и на европейско ниво. Цифровата платформа беше използвана в рамките на дейностите, както и при последващи затваряния на училища, свързани с местни грипни епидемии и наводнения. Проектът като цяло получи много положителни отзиви от заинтересованите страни.

Имаше обаче някои елементи, които не бяха толкова успешни. Поради промени в условията на пандемията в периода на изпълнение, училищата получиха устройствата и проведеха обучението в момент, когато повечето ученици и повечето училища се бяха върнали към дистанционното обучение. Така че въздействието на проекта в подкрепа на дистанционното обучение по време на пандемията от *COVID-19* беше ограничено. Той също така беше насочен към съвсем базови цифри умения и наистина беше успешен само в улесняване на прехода, тъй като е позволено учениците да имат достъп до платформи за разглеждане и онлайн платформи и позволи на учителите да ги използват, но по отношение на подобряване на преподаването и ученето въздействието беше много ограничено. Също така видяхме ограничени доказателства за подобряване на ангажираността на родителите в резултат на дейностите по проекта, като в някои случаи проектът трудно достигаше до някои от най-неангажираните родители. Установихме, че липсват мерки за устойчивост, може би защото проектът беше разработен и изпълнен в толкова ускорени срокове поради пандемията, но нямаше никакви мерки за подмяната на устройствата или за поддържане на уменията на учениците и учителите в бъдеще, когато се появят нови изисквания за дигитално преподаване и учене и по този начин да разберем повече за това как изглежда ефективното преподаване и учене в дистанционна и дигитална среда.

При оценката се установи също така, че подходът към мониторинга се основава предимно на спазването на изискването, като мониторингът се разглежда само като начин да се провери дали дейностите по проекта са изпълнени, а не като възможност за получаване на знания и за разбиране на бъдещите потребности на системата. Освен това имаше несъответствие между някои от целите на проекта, особено тези за подкрепа на иновативното преподаване и учене и някои от дейностите, свързани с предоставянето на съвсем елементарни и еднократни обучения.

Позволете ми да ви покажа някои от доказателствата, които подкрепят някои от тези констатации. Както казах, не можем да разследваме всичките днес.

Ще започнем с релевантността. Като цяло установихме, че дейностите по проекта са много подходящи за българската образователна система по времето, когато са били замислени. Особено в анкетите ни за оценка установихме, че равният достъп е основна потребност. Училищата съобщават за неадекватна наличност на устройства за дистанционно обучение по време на пандемията и тук можем да видим някои от тези разлики – 7,4 процентни пункта разлика между професионалните и преферираните училища, 15,2 процентни пункта разлика между големите и малките училища, и невероятните 32,2 процентни пункта разлика между училищата с ниска концентрация на етнически малцинства и училищата с висока концентрация на етнически малцинства. Така че училищата с голяма популация от етнически малцинства са имали най-сериозни проблеми с наличието на устройства в проучването.

Установихме също така, че обучението за придобиване на цифрови умения е основна потребност. Учениците съобщават за трудности при използването на програми за видеокомуникация преди обучението, като отново има различия между подгрупите. Тук можете да видите сините колонки на процента ученици, които не са могли да

използват *Microsoft Teams* преди обучението, което са получили, а линиите са процентът на ученици, които са знаели къде да намерят информация, за да решат сами техническите си проблеми. Виждаме, че повече ученици от селските райони, отколкото от градските райони, не са могли да използват *Microsoft Teams* и повече ученици от градските райони, отколкото от селските райони са знаели къде да намерят ресурси, например.

И тук липсата на цифрови умения у родителите е неправомерно разпределена сред тях. Това отново се вижда от данните от директорите и отново виждаме тези разлики – 22,9 процентни пункта разлика между големите и малките училища, само 6,7 процентни пункта разлика между ниската и високата концентрация на етнически малцинства, но също така и разлика между профилираните и професионалните училища, както между горните етапи на средното образование и основните и долни етапи на средното образование.

Така че установихме, че равният достъп до устройства и основни цифрови умения е ключова потребност в системата. И това е въпреки факта, че периодът на проекта се характеризираше и с повишен достъп до цифрови устройства. Проектът все пак функционираше като наистина ценно допълнение в това отношение, за да се гарантира, че всички ученици, които се нуждаят от устройства, са били обхванати.

Установихме обаче, че проектът не е удовлетворил някои важни потребности. За учениците нашата анкета за оценка достъпът до интернет се оказа по-голям проблем от достъпа до цифрови устройства и отново при голяма неравномерност. Тук виждате, че от лявата страна има сини ленти – това са липсата на достъп до интернет, а зелените ленти са липсата на цифрови устройства. Виждате по-големите ленти от лявата страна и отново тази разлика между високата и ниска концентрация на етнически малцинства, особено

между малките и големите училища. И така тази потребност не беше удовлетворена от проекта.

И сега нека да видим какви бяха ефективността и въздействието. Ще премина към тази част. Разбира се, докладът по този въпрос ще бъде по-богат и трябва да го прочетете, когато излезе.

Говорейки за ефективност по отношение на равния достъп до дигитални устройства, трябва да кажем, че оценката установи, че наличността на дигитални устройства се е увеличила значително между 2018 и 2022 г. и надминава средното за страните от Европейския съюз. От лявата страна на слайда можете да видите средната стойност на бройките на дигиталните устройства за България в сравнение със средната стойност за ОИСР и за някои други страни. От дясната страна на слайда можете да видите наличието на компютри година по година. През 2022 г. България надминава средното ниво за ОИСР и други страни по отношение на достъпа до устройства. Разбира се, проектът има принос за това устройствата да достигнат до всеки нуждаещ се ученик.

По отношение на резултатите и въздействието на обучението имаше по-малко убедителни доказателства относно въздействието върху ученици, които не говорят български език и които са се сблъскали с по-големи трудности както преди, така и след обучението в сравнение със своите връстници. Разбира се, видяхме също така, че много родители се изправят пред трудности при подпомагането на своите деца по време на дистанционно обучение. От лявата страна на този слайд са отразени мненията на учениците, а от дясната – на директорите. Сините колони вляво показват процента на учениците, които са съобщили, че са помолили родителите си да им помогнат, в случай че са имали нужда от техническа или свързана с учебния материал помощ, а зелените ромбчета показват процента на учениците, чиито родители не са знаели как да им помогнат във връзка с технически въпроси. Отново виждате някои разлики между

различните групи ученици. Учениците, говорещи ромски език у дома, са много по-малко склонни да търсят помощ от родителите си и е вероятно техните родители да не могат да им помогнат. От дясната страна можете да видите процента на директорите, които съобщават, че обучението е укрепило базовите компютърни умения на учителите и е допринесло за по-голямо участие на родителите в обучението на учениците. Виждате отново някои разлики между училища с по-висока и с по-ниска концентрация на етнически малцинства, което е намерило отражение в мнението на директорите относно участието на родителите.

Оценката отбелязва, че доказателствата сочат, че преждевременно напусналите училище са намалели през годините на пандемията, но регионалните различия са останали.

Въпреки че проектът съдържа някои много положителни практики, а именно подкрепа за образователните медиатори и равен достъп до устройства, поради промените в пандемичните условия по време на проекта и самото базово естество на предоставените умения, това по-скоро не беше резултат от самия проект, а вероятно резултат от предишни тенденции. Разбира се, има много повече доказателства от това, но може да ги прочетете в доклада и ви окуражавам да го направите.

Сега нека да обобщим обещаващите практики от проекта, извлечените поуки и препоръки.

Всъщност има много такива добри практики. Освен това увеличеният достъп до дигитални устройства, както и подкрепата за базови дигитални умения помагат на ученици и учители да използват онлайн платформи. Важно е да се отбележи, че мобилизирането на образователни медиатори и предоставянето на обучение за тях беше полезен начин за достигане до родители и деца, включително тези в уязвимите общности, като ромски общности и други.

Като цяло проектът помогна да се подготви българската система за бъдещи кризи, така че всеки да има необходимото за преминаване към различно обучение в бъдеще.

Премина се освен това и към по-голямо сътрудничество между учителите. Някои участници предположиха, че обучението на учителите е увеличило сътрудничеството между учителите, като това е много важно, за да може да се разпространяват добрите практики.

Освен това възможността за преместване на устройства между училищата също беше добра марка за подкрепа на културата на споделяне на ресурси, както и от гледна точка на това да бъде устойчива мярка за поддържане на устройствата в употреба в бъдеще и да гарантира, че те достигат до нуждаещите се от тях. Това не беше изпробвано по време на проекта или след това, но механизмите остават важни.

Като цяло проектът поставя справедливостта в сърцето на дигитализацията, което е важно в българския контекст от гледна точка на предизвикателствата и мерките за справедливост.

Видяхме освен това и много добро ниво на комуникация и прозрачност между различните нива на образователната система – между националното, регионалното и местното ниво на базата на резултати от фокус групи и проведени интервюта.

Имаше, разбира се, поуки и препоръки.

Като първа поука или урок е осигуряването на основен достъп, което е само първата стъпка към справедливост. Направената препоръка е следната: проектите трябва да интегрират мерки за насърчаване на справедливи резултати, а не само на справедлив достъп, а това може да включва разширяване на достъпа, подкрепа на учителите да предоставят по-кастовизирана и персонализирана подкрепа на учениците, може да включи целенасочена академична помощ за онези, които са изложени на риск от изоставане или

разработване на възможности за взаимно обучение, така че всички ученици да се възползват еднакво от дистанционното обучение.

Втората поука е свързана със следното: базовите дигитални умения не са достатъчни. Бъдещите проекти биха могли да надхвърлят дигиталните умения и еднократното обучение, като обърнат внимание на по-напреднали компетенции, педагогически подходи и непрекъснато развитие на уменията в подкрепа на по-ефективната дигитализация. Тази работа наистина ще се възползва от по-ясна стратегическа визия, ефективно дистанционно преподаване и насоки в подкрепа на учителските иновации.

Освен това ние препоръчваме вграждане на подкрепа за дигитални умения в съществуващите текущи възможности за професионално обучение за учители, вместо да предлагаме еднократни курсове за обучение и смятаме, че това би могло да спомогне да се изгради капацитет на преподавателите и по-специализирани възможности за обучение в конкретни региони и училища.

Третата поука е свързана със следното – дигиталните умения не са най-големите бариери пред родителското участие. Препоръчваме бъдещите проекти да възприемат по-всеобхватен подход за повишаване на ангажираността на родителите в дигиталното и дистанционното обучение чрез разширяване на ролята и подкрепата, предоставяна на образователните медиатори – увеличаване на техния брой, повишаване на техния капацитет и надграждане на тяхната работа за създаване на по-нататъшни партньорства.

Четвъртата поука е следната – системният подход е от решаващо значение дори по време на криза. Препоръчваме бъдещите проекти дори по време на криза да се възползват от възприемането на по-системно базирани подходи към дигиталното образование, които не само отговарят на непосредствените нужди, но и на изискванията за дългосрочна устойчивост. Това може да включва по-ранна оценка

на нуждите с цел идентифициране и по-стриктно справяне с пропуските, свързани с достъпа при бъдещи кризи, но освен това проектите могат да създадат по-стабилна система за техническа поддръжка с оглед надграждане на устройствата, изготвяне на проактивни планове за тяхната подмяна на морално остарелите устройства, както и планове за гарантиране на това, че уменията на учителите остават релевантни.

Петата поука е следната – мониторингът като средство за учене, а не само като упражнение за съответствие. Препоръчва се в бъдещите проекти мониторингът да може ясно да се съсредоточи върху ученето и усъвършенстването, помагайки на заинтересованите страни да идентифицират текущите нужди и извлекат поуки с цел по-добра подкрепа в посока на справедливостта. Това може да включва действително създаване на поредица от промени във фазата на проектиране, които биха изяснили очакваните резултати и целевото събиране на данни. Освен това проследяване колко често и по какви начини устройствата са били използвани в действителност, какъв вид дигитални практики се провеждат в училищата, предлагайки насоки за бъдещо разработване на политики, събиране на повече информация за уменията, обхванати от обучението. Освен това обучението да поддържа напреднали, а не основни умения, подпомагане на обучаемите в процеса на обучение и идентифициране на бъдещи потребности от обучение, за да може да се оценят промените, свързани с ефикасността.

Това беше всичко, което искахме да споделим с вас днес, но много моля – погледнете доклада, разгледайте го, прочетете го, когато излезе, и ако имате коментари, въпроси или някаква обратна връзка, която искате да осъществите с нас и да подадете обратна информация, ние ще се радваме. Освен това се надявам, че ще можем скоро да се видим лице в лице. Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Това беше представянето на резултатите от прегледа на проекта „Равен достъп до образование в условията на кризи“. Както казах преди да започне презентацията – всички въпроси, които имате, можете да ги изпратите към нас, така че да ги препратим на колегите и съответно отговорите към тях ще получите допълнително.

Сега, ако имате коментари, заповядайте.

ГЕРГАНА ЕФРЕМОВА (*Национална мрежа за децата*): Здравейте!

Моят въпрос е свързан с препоръките, научените уроци, които сподели в края Каси Хейг. И всъщност дали това са препоръките, на база на които стъпва този план за последващи действия, който беше споменат от госпожа Малиновска по време на презентацията за ОПНОИР? И дали този план е публичен и може да бъде достъпен?

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Това е текуща версия на разглеждането на проекта, което те са направили. Ние ще получим окончателен доклад. Той ще бъде разгледан от Управляващия орган на програмата и съответно ще го изпратим на всички членове на Комитета, така че докладът ще бъде достъпен.

ГЕРГАНА ЕФРЕМОВА: Това, което имах предвид, е, че беше споменато, че във връзка с оценката на *REACT-EU* има вече разработен и одобрен план за последващи действия във връзка с препоръките от проведената оценка, в който са планирани действия за отразяване на препоръките, сроковете и отговорните институции.

ИВАН ПОПОВ: Знаете, че след всяка оценка ние правим такъв план. Този план касае предходната оценка, която беше върху въздействието върху уязвимите групи. Той е утвърден и мисля, че вече е публикуван на сайта. Ще изпратим съобщение до членовете на Комитета с линк.

ГЕРГАНА ЕФРЕМОВА: Явно не съм успяла да се ориентирам на сайта.

ИВАН ПОПОВ: Имаме много неща на сайта, така че ще ви изпратим линк към конкретния план.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Други въпроси или коментари?

Заповядайте.

ВЛАДИМИР СТАНЧЕВ (*Министерство на образованието*):
Ще се опитам и аз да дам отговор на въпроса на госпожа Ефремова.

До голяма степен всичките препоръки вече са взети предвид както от нас, така и от ИАПО в операциите, които ние планираме по Програма „Образование“. При имплементирането им ще се съобразим с всичките детайли, които излизат от изследването на ОИСР. И в националните програми също така този преглед на проекта *REACT-EU* ще бъде изключително важен, за да може по правилен начин целенасочено да насочваме мерките, които имаме.

Аз също така исках да взема думата да изразя благодарност към колегите от Управляващия орган и колегите от Европейската комисия за този проект. Бях свързан с него от началото и мога да кажа, че въпреки че най-вероятно не сме направили всичко по перфектния и най-добрия начин, но връщайки се три години назад в разгара на ковид кризата обратната връзка, която имаме, е, че ние направихме най-важното – училищната система се чувстваше сигурна да посрещне предизвикателствата и да подкрепи всяко едно дете при нужда от излизане в дистанционно обучение. Това нещо стана благодарение на целенасочената работа както на колегите от Комисията, така и на колегите от Управляващия орган, разбира се, екипът на Министерството на образованието и науката, политическите ръководства, които подкрепяха и напълно оказваха съдействие, и не на последно място – регионалните управления за образованието и училищните директори и учителите, които реално извършиха всичките дейности.

Базовите мерки бяха изпълнени, устройствата бяха доставени в училищата с началото на учебната година и всички бяха сигурни, че чрез механизма за преразпределение на устройствата нито едно дете няма да остане без устройство при необходимост. За голяма радост на много малко места се наложи реално да се случва това нещо, но в момента, в който ние започнахме да говорим за проект *REACT-EU* в последната четвърт на 2020 г. имаше много неизвестности с ковид кризата и това беше огромно предизвикателство пред образователната система.

Ще си позволя да продължа и с изказване по предходната точка. Отново огромно браво на колегите от Управляващия орган за внушителните резултати, които като първи програмен период изпълняват като управляващ орган. Разбира се, зад всички тези цифри е един огромен обем от работа и без помощта на Европейската комисия нямаше да можем да достигнем тези нива на изпълнение. Малкият процент на *decommitment*, който касае *REACT-EU*, може би е свързан с това, че беше съвсем малък периодът за изпълнение и времето за самите административни процедури, които са необходими за промяна на част от мерките, отнемат доста повече време. Но това са уроци, които всички заедно, надявам се сме научили и при изпълнението на Програма „Образование“ ще направим още по-добри неща. Разбира се, инвестицията в образование дава резултат след време, така че чрез успешното изпълнение на ОПНОИР и с успешното надграждане, което се надявам да направим по Програма „Образование“, смятам, че съвсем скоро ще видим реалните резултати от тези интервенции, които създадоха много условия за всички групи в образователната система – за приобщаващото образование, за началното образование, за училищното, за висшето образование, разбира се, и науката. Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря.

Заповядайте.

КАЛОЯН КОЛЕВ (*Европейска комисия*): Благодаря Ви.

Аз се присъединявам към думите, казани досега, и ви поздравявам за успешното завършване на програмата. Има наистина около 3,3 млн. евро descommitment, който, надявам се уроците да бъдат научени и за новия период, тоест сегашния, да не допускаме загуба на средства.

Знаете, че Комисията много държи на подобни оценки, така че с нетърпение очакваме да видим крайния доклад по тази операция, финансирана по инструмента *REACT-EU*. Бяха показани някои от основните предизвикателства и препоръки.

Аз си набелязах едно, искам да го спомена. То беше за ниските нива на включване, на участие на родителите в процеса на обучение на деца от уязвими групи. Това е много важен елемент от целия процес на образование и ще ви кажа един интересен индикатор, който, за жалост, потвърждава това. Индикаторът на български звучи може би малко странно, но се казва „постоянство между поколенията“. И България в Европейския съюз е на първо място, това, разбира се, е в негативна класация, по този индикатор. Какво означава това? Това означава, че ако вие сте родени в семейство с нискообразовани родители, вашият шанс вие да останете нискообразован е много голям в България. Тоест тук системата на образование трябва да се намеси и да се опита да изравни тези нива, тоест да има справедливост в началото на учебния цикъл, за да може всяко едно дете да има равен шанс и да успее да придобие образование и да се реализира.

В тази връзка забелязах, че има ниско ниво на включване на родителите в този процес, а това наистина е важно, така че надявам се за следващите проекти това да бъде взето предвид и наистина да се опитаме да включим повече родители на деца от уязвими групи в това, защото наистина е важно. Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря.

Други коментари?

Както ви казах, може допълнително след това да изпращате въпроси или коментари към нас. Ние ще ги препратим на колегите от ОИСР, така че да могат да отговорят своевременно.

Това беше предвидената програма за днес.

Госпожа Гранж, ако имате желание да допълните нещо в края на заседанието?

ЕМАНЮЕЛ ГРАНЖ: Искам само да ви благодаря още веднъж. Мисля, че имаме добра среща днес.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря на всички.

Утре започваме регистрацията в 9:00 ч. В 9:15 ч. започва заседанието. Както казах и в началото, то ще бъде свързано изцяло с Програма „Образование“. Благодаря.

Край – 17:18 ч.

27 ноември 2024 г.

Начало 9:15 ч.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Колеги, предлагам да започнем днешното заседание.

Уважаема госпожо Заместник-министър, уважаеми членове и наблюдатели на Комитета за наблюдение, уважаеми колеги от Европейската комисия, добро утро на всички и добре дошли отново на заседанието!

Както знаете, днешният ден е изцяло посветен на Програма „Образование“ 2021 – 2027 г.

Преди всичко бих искал да пожелаая на всички ни ползотворна и резултатна работа!

Както ви е известно, осигуреното финансиране по Програма „Образование“ е в размер на близо 2 млрд. лв. Към момента са договорени половин милиард лева или над 1/4 от общата стойност на Програмата. Изплатените средства са в размер малко над 105 млн. лв. или около 6% от бюджета на Програмата. Верифицираните средства са в размер на 25 млн. лв.

В рамките на днешния ден от заседанието на Комитета ще представим напредъка по Програма „Образование“ и дейностите на Управляващия орган. Ще предложим за обсъждане и одобрение проекти на Методология и критерии за подбор на общо осем операции, Индикативната годишна работна програма за следващата година на Програма „Образование“ и междинния преглед на изпълнението на Програма „Образование“, съгласно изискванията на Регламента на Европейския съюз.

В момента се изпълняват три проекта, по които бенефициент е Министерството на образованието и науката – „Успех за теб“, насочен към приобщаващо образование на деца от уязвими групи със специални образователни потребности; „Модернизиране на

професионалното образование и обучение“, насочен към промяна на учебното съдържание и професионалното обучение. В рамките на проекта бяха сформирани секторни съвети на уменията и една година след старта имаме утвърден нов списък на професиите. Третият проект „Силен старт“ е насочен към предучилищното образование.

В края на август беше одобрен Оценителният доклад по първата конкурентна процедура за Програма „Образование“ – „Подкрепа за развитие на проектна докторантура“. Общият размер на одобрената безвъзмездна финансова помощ е около 58 млн. лв. Всички 26 договора за финансиране са подписани и на 2 декември организираме церемония за официалното им връчване на бенефициентите.

В ход са още няколко процедури – „От висше образование към заетост“ по приоритет 3 „Връзка на образованието с пазара на труда“ с конкретен бенефициент МОН и бюджет над 187 млн. лв. Оценката вече е приключена и предстои сключване на договор с конкретния бенефициент МОН.

Следващата процедура е „Утвърждаване на интеркултурното образование чрез култура, наука и спорт“, която е конкурентна процедура по приоритет 1 „Приобщаващо образование и образователна интеграция“ с общ размер на безвъзмездната финансова помощ над 32 млн. лв. и три срока за подаване на проектни предложения. Преди дни приключи оценката на проектите, подадени до първия срок за подаване, а в момента тече оценка на проектите, подадени до втория срок.

Миналия месец беше подписано споразумение с Фонда на фондовете за финансиране с финансови инструменти в размер на над 32 млн. лв., с което ще подкрепим над 220 стартиращи компании на студенти и докторанти. Важно е да отбележим, че финансовите инструменти в сферата на образованието със средства от Европейския социален фонд плюс ще се прилага за първи път в България през този програмен период. В ход са и процедури за финансиране подхожда

„Интегрирани териториални инвестиции“. Въпреки това напредъкът изостава спрямо финансовия план на програмата.

Във връзка с постигането на определените като цяло декларирани разходи към Европейската комисия през 2025 г. Управляващият орган на Програма „Образование“ разглежда три сценария за очаквания размер на риска от загуба на средства. При оптимистичния сценарий ще се преодолее рискът от загуба на средства, като се очаква да има преизпълнение в размер на около 8 млн. лв. При реалистичния сценарий се очаква загуба от 51 млн. лв., а при песимистичния сценарий се очаква загуба от 120 млн. лв. Ето защо екипът на Управляващия орган положи много усилия в разработването на вече споменатите осем операции с цел максимално ускоряване на темповете за изпълнение на Програмата в настоящата междинна фаза на програмния период, в който се намираме. Вярваме, че с общи усилия ще успеем да отворим повече процедури за кандидатстване за привличане на максимално широк кръг кандидати и да повишим качеството на постъпилите проектни предложения чрез подобряване капацитета на кандидатите за ефективно разработване на проекти. Така ще постигнем съществен ръст в размера както на договорените средства, така и на реално изплатените суми по програмата.

Както виждате, предстои ни много амбициозна година, както и интензивна работа в рамките на следващите месеци. Този комитет е много важен и вашият опит и професионална експертиза са от изключително значение за нас.

Разчитайки на активното участие, пожелавам на всички една ползотворна и резултатна среща!

Преди да преминем към точките от дневния ред, давам думата на заместник-министър Наталия Митева за изказване.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НАТАЛИЯ МИТЕВА: Добро утро на всички!

Уважаеми професор Вайсилов, уважаеми дами и господа наблюдатели и членове на Комитета за наблюдение на Програма „Образование“, уважаеми представители на Европейската комисия, за мен е удоволствие да съм днес с вас! Благодаря ви за това, че всички отделяте от времето си и от енергията си да сме заедно тук на това така важно събиране.

През вчерашния ден стана думата за приключването на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ и затова ще използвам възможността да благодаря за съдействието на всички вас – на Управляващия орган, на Европейската комисия, на компетентните дирекции в Министерството на образованието и науката, на социалните партньори за успешната реализация на този съществен инструмент. С няколко думи бих искала и аз да отпразнувам успехите на тази оперативна програма преди да минем към днешните теми.

На финалната права сме на отчитането на Програмата и виждаме как работихме активно за подобряване на равния достъп на децата и учениците, особено на уязвимите групи сред тях, до качествено и приобщаващо образование, придобиване на практически знания и умения на учениците и студентите в реална работна среда, увеличаване на дела на дуалната форма на обучение в професионалното образование и адаптирането му спрямо динамиката на пазара на труда.

През изминалия програмен период инвестирахме средства в подобряване и модернизация на учебната среда, обучение и квалификация на педагогическите специалисти, инвестирахме във висшето образование, в научноизследователските центрове и още много други. Програмата подкрепи и реформа в образованието във връзка с приетия през 2016 г. Закон за предучилищно и училищно образование, като можем да отчетем устойчив спад на броя на отпадналите ученици в образователната система.

В областта на предучилищното и училищното образование фокусът беше насочен към подкрепа за приобщаващо образование, интеграция на деца и ученици в образователната система, квалификация на педагогическите специалисти, повишаване на цифровите умения на учители и ученици. Проекти като „Твоят час“, „Подкрепа за успех“, „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“, „Образование за утрешния ден“, „Равен достъп до образование в условията на криза“ са разпознаваеми вече проекти за този програмен период. Те обединиха усилията на директори, на педагози, родители, образователни медиатори, социални работници, неправителствения сектор за предоставяне на подкрепа за деца и ученици от уязвими групи.

В областта на професионалното образование имаме три процедури за над 37 млн. лв., които включиха ученически практики – фази едно и две „Подкрепа за дуалната система за обучение“.

Във висшето образование през изминалия програмен период инвестирахме близо 112 млн. лв. Работихме в партньорство с всички висши училища в България. Над 41 хиляди студенти от приоритетни специалности получиха стипендии, с които подкрепихме достъпа им до висше образование. Близо 90 хиляди студенти преминаха успешно стажове, а чрез програмата въведохме и рейтинговата система за мониторинг и оценка на качеството на българското висше образование.

Бих искала да споделя с вас, че освен другите й ефекти, тя има един много положителен страничен ефект и той е да дисциплинира всички институции да вкарват системно качествени данни за целта на рейтинговата система. Тоест това стрийм лайване – така да се каже, на нашите системи за данни беше изключително позитивен резултат от рейтинговата система.

В днешния ден ние пристъпваме вече към текущия програмен период и преди всичко бих искала да отправя специални

благодарности към екипа на Управляващия орган. Това е звеното, свързано с Министерството на образованието и науката, което изключително неуморно работи за това не само експертно програмирането на всички операции да отговарят на нуждите на българското образование, но и изпълнението им да бъде стриктно както финансово, така и програмно.

Бих искала да благодаря, разбира се, отново на дирекциите на МОН, които работят по всяка от различните посоки на операциите, но също така отново и на социалните партньори, на общините, на неправителствения сектор, представен тук и отвъд тази зала, за активната и ползотворна подкрепа в изпълнението на проектите.

По линия на професионалното образование имам и още една благодарност, която трябва да изкажа, и тя е на всички индустрии и индустриални организации, които се включиха в секторните съвети в цялата страна. По тази линия може би можем да отбележим една голяма реформена дейност, свързана с модернизация на професионалното образование и обучение. В рамките на този проект над 4000 ученици придобиват умения чрез практика и за по-малко от десет месеца в него са включени над 400 училища. Над 600 учители преминаха обучения за дигитални умения и прилагане на зелени умения в обучението по различни професии и стартираха над 6000 ученически практики.

Изключително важно е тук, отново казвам реформа на дейност, по линия на този проект ние реформирахме списъка с професиите, който сега съдържа 193 професии, от които 40 са в дигиталния и зеления сектор – една от важните посоки въобще не само в професионалното, но и в образованието в световен мащаб. Списъкът ще влезе в сила от учебната 2026-2027 г. за приетите ученици в осми клас, а за навършилите 16-годишна възраст – от януари 2026 г.

Нашият ангажимент към Плана за възстановяване и устойчивост е да можем да вкараме в този списък зелени професии,

за да могат те да бъдат уплътнени с учебни програми, с изпитни програми и квалификации. И тази актуализация, както произхожда въобще от смисъла на списъка на професиите, е съобразена изцяло с развитието на пазара на труда и е в отговор на нуждите на бизнеса и на икономиката в страната.

Успешното изпълнение на вече стартиралите операции, заедно с предстоящото обявяване на новите операции, които предстои да обсъдим днес, са в изпълнение на основните приоритети, свързани с: гарантиране на ефективността на програмите за образование; подобряването на равния достъп и насърчаване на равенството във възможностите за образование на децата и учениците; трансформиране на образователната система от усвояване на знания към умения, компетентности и нагласи; увеличаване дела на дуалната форма на обучение както в средното образование, така и въвеждане на дуална форма на обучение във висшето образование; модернизиране на учебната среда; обучение и квалификация на педагогическите специалисти и преподавателите във висшите училища.

Въвеждането на компетентностния подход в българското висше образование, и не само във висшето образование, в средното образование са ключовите образователни реформи, които целят повишаване на качеството на образованието и това е една друга наша реформена дейност, която заляга в Програма „Образование“. Прилагането на компетентностните модели на специалностите във висшето образование конкретно ще преориентира образователния процес от преподаване на знания към овладяване на компетентности и ще засили, разбира се, практическата насоченост на образованието, за да го приближи към пазара на труда, където се изисква засилване на практическа ориентация, формиране на знания, умения, компетентности близки до реалната работна среда.

Обръщаме внимание и на цялостната трансформация на учебния процес към нуждите на едно ново дигитално поколение чрез въвеждане на изследователския подход и фокус към преоткриване на знания и умения ключови за 21 век. Това включва въвеждане на автоматизирани процеси включително чрез изкуствен интелект в училищното образование, които ще залегнат в проекта за дигитализация, повишаване на дигиталните компетентности на учители и ученици във връзка с европейските рамки за дигитални умения и е много важно в новите учебни програми дигиталните компетентности да бъдат хоризонтални – те да бъдат развивани във всички предмети, не само в специализираните.

През последните пет години Механизмът за обхват в предучилищното и училищното образование фокусира нашите усилия да обхванем всички деца и ученици в образователната система. Както отбелязах по-рано – със системни усилия ние успяхме да намалим дела на необхванатите, но все още имаме работа в тази посока. Работата ни ще продължи по една специална операция с всички 28 регионални управления на образованието по операция „Достъп до образование за всяко дете“. Освен повишаването на степента на обхват в образователната система, тази операция е насочена и към повишаване на ефективността на механизма и на капацитета на екипите на местно ниво, които го осъществяват.

В заключение, без да изнемам всички теми от днешния ден, отново бих искала да благодаря за съдействието. Програма „Образование“ е мащабна, многокомпонентна, многопластова и тя цели както приближаване на нуждите на пазара на труда и на реалния живот до образованието, така и реално създаване на реформени дейности и реформени процеси, които да отприщят истинския напредък на българското образование, свързан със системно и устойчиво повишаване на нашите образователни резултати във всеки един техен аспект – от включването на всички ученици до постигане

на умения и компетентности, необходими за 21 век. И това са не просто тези, с които сме запознати, но и все повече включване на грамотност, свързана с изкуствен интелект.

С това аз бих искала да пожелаая успешна работа в днешния ден и отново да изразя благодарност на всички вас за участието и най-вече на Управляващия орган, разбира се, на нашите представители от Европейската комисия. Благодаря ви!

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря, госпожо Митева, за високата оценка на дейността на Изпълнителна агенция „Програма за образование“. Всички наши успехи са съвместни с Министерството на образованието и науката, с ръководството на Министерството, с всички дирекции, които участват в изпълнението на проектите. Надявам се да продължим тази успешна съвместна дейност и по-нататък с всички останали бенефициенти по нашите програми от предния период и от предстоящите програми за следващия програмен период.

Сега искам да дам думата на госпожа Еманюел Гранж от Генерална дирекция „Трудова заетост, социални въпроси и приобщаване“. Заповядайте.

ЕМАНЮЕЛ ГРАНЖ: Много благодаря.

Добро утро, дами и господа!

Уважаема госпожо Митева, уважаеми професор Георги Вайсиллов, уважаеми членове на Комитета за наблюдение, за мен е удоволствие да съм с вас днес. Това заседание е много важно, за да се разбере какво е постигнато в сферата на образованието и обучението с помощта на Европейския социален фонд плюс, какви са усвоените уроци и какви са следващите стъпки. Като се има предвид размерът на образованието и обучението в България, както вече бяха потвърдени от резултатите от миналата година, са необходими допълнителни усилия, за да се подобрят основните дигитални умения, резултатите от образованието и намаляването на неравенствата.

В продължение на седем години препоръките на България от Европейската комисия касаят засилване на равенството и равнопоставеността на пазара на труда, а също така и по отношение на ромите и други уязвими групи. Тази година бяха добавени съответно препоръки за компетентностното обучение на учителите. Публикуван е докладът на Комисията за това как образователните и обучителни системи в Европейския съюз се развиват. Ще ви дадем линка към този доклад.

Ще засегна основните аспекти, които са свързани в този доклад.

По отношение на ранното детско образование и грижи имаме подобрение, но има още възможност за подобрение. Увеличават се усилията, но все още има проблеми по отношение на селските райони. Въпреки усилията за намаляване на предизвикателствата, трябва да се подобрят преподавателските практики, трябва да се подобрят иновациите. Намалените резултати в България показват, че има предизвикателства пред обучителната система. Резултатите на висшето образование се увеличават през 2023 г., но са под средните за Европейския съюз. Въпреки реформата има възможност да се увеличи привлекателността и релевантността на пазара на труда. Въпреки намаляването на недостига на умения в дигиталната сфера, има подобрение на уменията на възрастните. Това може да се преодолее чрез помощта от Европейския социален фонд плюс. 26,8% е нещо, което ние приветстваме.

Необходимо е да се обявят нови операции, но въпреки усилията на Управляващия орган, вече започват да се забелязват забавяния в Програма „Образование“. Седем от процедурите са забавени и рискът от освобождаване на средства за 2025 г. е малко притеснително за нас. Предизвикателствата в образованието и обучението изискват съвместни незабавни дейности, както и интегриран подход за използване на всички фондове на Европейския съюз, също така допълняемост.

Днес сме се събрали, за да вземем решение по отношение на предизвикателствата и да се постигне възможно най-голяма усвояемост на Европейските средства. Нека в бъдеще да оценяваме нашия напредък критично и да осъществяваме иновации, където е необходимо, за да се преодолеят пречките и да се постигнат нашите цели и да се изпълнят нашите ангажименти. В това отношение призовавам всички членове да участват активно в работата на Комитета днес. Вашата експертиза и принос са изключително важни за постигането на успеха в нашите общи усилия.

Благодаря на Управляващия орган! Благодаря ви за ангажираността! Нека да използваме по възможно най-добрия начин нашето време днес! Въпреки че не виждаме слънцето, времето е хубаво и ще ни помогне да се справим по-добре.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Наистина е много важен този комитет и се надяваме да успеем да преодолеем тези забавяния, за които спомена госпожа Гранж.

Сега преминаваме към работата на Комитета.

От секретариата на Комитета за наблюдение ни информираха, че имаме 39 регистрирани участници от общо 59 членове в състава на Комитета с право на глас, така че съгласно чл. 19, ал. 4 от Постановление на Министерския съвет № 302 от 2022 г. заседанието е редовно и може да взема решение.

Преминаваме към

Точка 1. *Проект на дневен ред.*

Предложеният от нас проект за дневен ред ви бе изпратен предварително на 29 октомври. Не са получени досега предложения за промяна в дневния ред. Ако имате такива, сега можете да го направите.

Ако няма, нека да преминем към гласуване.

Има ли против? – Няма. Въздържали се – Няма.

Прието е следното

РЕШЕНИЕ

Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ приема дневния ред на Четвъртото заседание на КН на Програма „Образование“.

Преминаваме към:

Точка 2. *Представяне на напредъка по Програма „Образование“ за периода 2021 – 2027 г. и дейностите на Управляващия орган.*

Точката се представя за информация и обсъждане.

За представяне на напредъка давам думата на госпожа Мария Станевска – директор на дирекция „Програмиране, наблюдение и оценка“ на Изпълнителната агенция. Заповядайте.

МАРИЯ СТАНЕВСКА: Благодаря, професор Вайсилов.

В тази презентация ще ви покажа напредъка по изпълнението на Програма „Образование“ към настоящия момент.

Към днешна дата по програмата са обявени десет процедури за предоставяне на БФП за общ размер близо 740 млн. лв., което е почти 40% от бюджета на програмата. Последните две процедури бяха обявени преди няколко дни. Процедурата за десегрегация чрез подхода ИТИ беше обявена миналия петък. Процедурата за ограмотяване на възрастни отново чрез подхода ИТИ беше обявена за кандидатстване тоз понеделник. В процес на договаряне е договор с конкретен бенефициент Министерството на образованието и науката по процедурата „От висше образование към заетост“, с което общият размер на договорените средства ще възлиза на 36% от бюджета на програмата. Към момента изплатените средства са 105 млн. лв. и 24 млн. лв. са верифицираните средства.

На този слайд сме показали повече детайли по отношение на отделните приоритетни оси като приоритети на програмата, като се

вижда, че към момента най-значителният напредък е по отношение на приоритет 1, където са и най-много обявени процедури за предоставяне на БФП.

Както професор Вайсилов обърна внимание в своето изказване преди малко, Управляващият орган следи много внимателно риска от загуба на средства, съобразно целта, която имаме да постигнем към края на 2025 г. На този слайд сме показали данните с европейско финансиране и националното съфинансиране в лева, като се вижда, че целта, която трябва да постигнем към края на 2025 г. е 243 млн. лв. В тази връзка Управляващият орган е разработил три сценария, като оптимистичният сценарий предвижда преизпълнение на етапната цел, но останалите два – реалистичен сценарий и песимистичен сценарий водят до извода, че се прогнозира загуба на средства, като при песимистичния сценарий загубата достига 120 млн. лв.

При изготвяне на трите сценария са използвани различни варианти, като при реалистичния сценарий прогнозите са базирани както на плащания по проектите в изпълнение, така и на предстоящите проекти. Приложен е по-консервативен подход при изготвяне на прогнозата за очакван размер на верифицираните средства. При песимистичния сценарий прогнозите са въз основа на плащания само на действащите проекти, докато при оптимистичния сценарий най-приемливият, са взети под внимание прогнозите за плащания както на действащите проекти, както за предстоящото сключване на договори, така и за предстоящите за обявяване процедури за БФП.

На следващите няколко слайда ще ви представя накратко изпълнението по трите операции от стратегическо значение, които са в процес на изпълнение към момента. Няма да влизам в детайли, предвид че и професор Вайсилов, и госпожа Митева представиха доста от цифрите.

По проект „Успех за теб“, както знаете той беше сключен през януари 2023 г., така че вече близо две години има изпълнение този проект. Към днешна дата можем да се похвалим, че с общо над 1400 училища участват в проекта, като 124 са новите училища, включени през новата учебна година. Назначени са над 800 образователни медиатори. Стартира дейността за обученията на педагогическите специалисти и непедagogическия персонал.

По отношение на подкрепата за личностно развитие, допълнителната подкрепа за личностно развитие за ученици със специални образователни потребности, в риск, с хронични заболявания и с изяви дарби – над 6600 ученици са подкрепени. А за обща подкрепа за личностно развитие – 48 хиляди ученици са включени в дейности по проекта. Това са дейности, насочени към предотвратяване на отпадането от училище и подпомагане на ученици с обучителни затруднения.

И дейност 5, която е „Занимания по интереси и междуучилищни дейности“ също е в процес на изпълнение. Кариерно ориентиране се предоставя от Центровете за подкрепа за личностно развитие.

На този слайд сме показали напредъка в общите индикатори по програмата по отношение проекта „Успех за теб“. Както се вижда, имаме към днешна дата преизпълнение на етапните цели за 2024 г., насочени към броя на децата, включени в проекта, и малцинства. Тук ви показваме разпределението на стойностите по индикаторите спрямо двете категории региони – региона в преход, който е Югозападния регион, и останалите пет района в България, които са в категория по-слаборазвити региони. Важно е да се отбележи, че при отчитане на индикаторите се взема предвид реалното местоположение на училищата по проекта, съответно учениците, родителите и педагогическите специалисти в тях.

На този слайд са показани постигането на индикаторите, които са специфичните индикатори, включени в програмата. Отново се

вижда преизпълнение на етапната цел за 2024 г. по отношение на учениците, включени в проекта. По информация от конкретния бенефициент – Министерството на образованието и науката, към днешна дата родители, подкрепени по проекта, са 7800 и са обучени 181 педагогически специалисти, като тези данни предстои да бъдат отчетени от конкретния бенефициент.

Проектът „Силен старт“ е операция от стратегическо значение, която е аналогична на предходната, но в предучилищното образование, в детските градини. В този проект можем да се похвалим, че за първи път яслени групи се подкрепят по програмата, което е в подкрепа на Националната рамка за образование и грижи в ранна детска възраст. Над 1200 детски градини са включени в проекта и 226 училища. Отново всички дейности са в процес на изпълнение. 22 хиляди деца са очаквани резултати да бъдат обхванати в занимания по български език и занимания по интереси. На този слайд сме показали и снимка от дейности с родители в една детска градина.

Във връзка със специалните изисквания за мониторинг на операции от стратегическо значение, изискването в общия Регламент по проекта вече е създадена експертна група за наблюдение в рамките на Министерството на образованието и науката.

Във връзка с третата операция от стратегическо значение „Модернизиране на професионалното образование и обучение“, както стана ясно по-рано секторните съвети за уменията разработиха списък на професиите в професионалното образование и обучение, той вече е утвърден през месец август тази година. Това, което е важно да кажем, е, че за първи път се включва и нова професия „Образователна медиация“. 66 обучения се провеждат вече с обучители от бизнеса, провеждат се обучения на учители по професионална подготовка. По отношение на учениците – над 6600 ученици са включени в ученически практики, близо 120 обучения в смесена среда, което е обучение извън училище в различни компании.

По отношение на информационни кампании и събития е проведена една национална среща през месец ноември 2023 г., две секторни срещи са проведени, както и национално събитие „Секторен подход в професионалното образование и обучение“ през месец октомври тази година в Габрово.

На този слайд сме ви показали напредъка по процедурите, които бяха обявени през 2024 г. За интеркултурното образование през месец януари беше обявена за кандидатстване с три крайни срока. Последният краен срок е през месец януари следващата година. По първите два срока приключи оценката на подадените общо 52 проектни предложения. Проектите по втория срок са в процес на оценка. Това беше и първата процедура за подбор, обявена по Програма „Образование“.

Втората процедура за подбор е насочена към подкрепа за проектната докторантура. Отново беше обявена месец януари тази година, вече приключи оценката и са сключени всички 26 договора, с което се изчерпва ресурсът по операцията.

По отношение операциите от стратегическо значение с конкретен бенефициент Министерството на образованието и науката, за процедурата „От висше образование към заетост“ приключи оценката и е в процес на договаряне, предстои сключването на самия договор. Тази процедура е насочена към студентски практики, към въвеждане на дуалното обучение във висшето образование.

Другата операция от стратегическо значение, която е насочена към компетентностния модел, както знаете Методологията и критериите за подбор на операция бяха одобрени от Комитета за наблюдение миналата година. Разработихме пълен пакет насоки за кандидатстване и проведохме през 2024 г. няколко срещи с МОН за прецизиране, за обсъждане на подхода, етапите за изпълнение, като се отчита и спечеленият проект от страна на Министерството на

образованието и науката по линия на инструмента за техническа помощ на Европейската комисия, където по този проект ще бъде разработена рамката за учебните програми, докато самите детайли, конкретните учебни програми, изпитни програми и така нататък ще бъдат разработени в рамките на процедурата по Програма „Образование“.

На този слайд сме показали трите операции чрез подхода ИТИ, които са планирани по Програма „Образование“.

Третата процедура чрез подхода ИТИ е за дуалната система за обучение. Тя е в процес на съгласуване с конкретните бенефициенти и Министерството на финансите, и Министерството на образованието и науката по отношение режима на държавните помощи и до края на годината предстои да бъде обявена за кандидатстване.

Също до края на годината са планирани още две процедури за обявяване като и по двете процедури на днешното заседание ще бъдат предложени за гласуване методологията и критериите за подбор на операция.

Първата операция е „Достъп до образование за всяко дете“, която е насочена към Механизма за обхват на децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст. Тя ще се реализира чрез процедура за директно предоставяне с конкретни бенефициенти – 28 регионални управления на образованието.

Втората операция „Достъп на уязвими групи и непедagogически персонал до висше образование“ е процедура на подбор. Както казах, на днешното заседание предстои да бъдат гласувани критериите. Тя е насочена към подкрепа за ученици от 11 и 12 клас за държавните зрелостни изпити, за кандидатстване в университети, както и подкрепа на студенти във висшето образование, включително и на образователни медиатори за висше образование.

На този слайд сме се опитали да представим малко повече информация по отношение подхода ИТИ. Аз набързо ще кажа най-

важните моменти. По Програма „Образование“ чрез подхода ИТИ са планирани 178 млн. лв. Три процедури са предвидени, три групи дейности са предвидени да се реализират чрез този подход. Както знаете, водеща програма е Програмата за развитие на регионите и миналата година лятото, месец юни беше обявена процедурата за подбор на концепции за ИТИ. От всички 165 подадени концепции 81 са съдържали мерки по Програма „Образование“ и са допуснати до оценка. В резултат на целия процес и оценка от страна на регионалните съвети за развитие са одобрени 37 концепции с мерки по Програма „Образование“ за 28 млн. лв., което е 16% от предвидения ресурс. Към днешна дата имаме обявени от страна на Управляващия орган две процедури. До края на годината и третата процедура за дуалната система на обучение в професионалното образование ще бъде обявена, която е за близо 23 млн. лв. – 13% от планирания ресурс. Виждате как за година и половина целият процес е отнел докато бъдат избрани съответните концепции за ИТИ, в резултат на което Министерството на регионалното развитие и благоустройството извърши анализ на подадените концепции и са определили концепциите за ИТИ, които могат да получат финансиране по тяхната Програма за развитие на регионите, предвид че те са комбинирани с останалите програми и ние трябваше да се съобразим с тези КИТИ, които могат да бъдат финансирани по Програмата за развитие на регионите и така определихме и нашите конкретни бенефициенти.

Бих искала да обърна внимание на следните детайли. „Ограмотяване на възрастни“ – обявена е процедурата с общ размер към момента за финансиране 3 млн. и 800 лв. за шест конкретни бенефициенти. Процедурата за десегрегация – за 7 млн. и 300 хил. лв. за 12 конкретни бенефициенти. Това са резултатите след година и половина подбор на концепции за ИТИ.

Предвид големия ресурс, който е заделен за подхода ИТИ в Програмата – 10% от бюджета на програмата, Управляващият орган предприе своевременно мерки за минимизиране на риска от загуба на средства и в тази връзка на днешното заседание ще предложим за гласуване три методологии и критерии за подбор на три операции, които ще се реализират чрез подбор на проектни предложения, които са аналогични, структурирани на тези чрез подхода ИТИ. По този начин, базирайки се и на взетото Постановление на Министерския съвет за наддоговаряне на програмите № 653, което дава възможност по Програма „Образование“ да се наддоговори ресурсът до 15% от бюджета на Програмата, през следващата година планираме да обявим тези три процедури за подбор, като имаме предвид, че по отношение подхода ИТИ се планира втора процедура за подбор на концепции, която да се надяваме да отнеме по-малко време за подбора на концепции.

На този слайд сме показали процеса, свързан с подхода „Водено от общностите местно развитие“. На всяко заседание до момента сме ви информирали как вървят обсъжданията на национално ниво. Две години се водиха множество срещи и в резултат е взето решение на национално ниво подходът BOMP да се реализира чрез еднофондово финансиране по линия на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони с ведомство Министерството на земеделието и храните, а останалите програми да участват чрез допълващо финансиране на подхода BOMP, като управляващите органи обявяват процедури на хоризонтално ниво, процедури за подбор на проектни предложения с потенциални бенефициенти само от територията на местни инициативни групи с одобрени стратегии за BOMP. Това е отразено в концепция, която е подписана от всички участващи програми и от централното координационно звено. Към момента тече финализиране на проекта на постановление на Министерския съвет,

което да регламентира правилата за прилагане на подхода ВОМР. Предстои да бъде взето това решение на Министерския съвет.

Какво предстои? На днешното заседание ще бъдат подложени на гласуване Методологията и критериите за подбор на операция. Също така Управляващият орган разработва и указания за допълващото финансиране, които да бъдат предоставени на местните инициативни групи в процеса на разработването от тяхна страна на стратегиите за „Водено от общностите местно развитие“. Надяваме се следващата година месец март да можем да обявим нашата процедура, след като приключи оценката на стратегиите да ВОМР.

На този слайд сме показали накратко приносът на Програмата към момента за „Европейска детска гаранция“. Двете операции от стратегическо значение допринасят съществено към прилагането на „Европейска детска гаранция“. Близко 96 млн. лв. са в подкрепа на „Европейска детска гаранция“. Новите процедури, които са насочени към десегрегация, изцяло ще подкрепят „Европейска детска гаранция“, а процедурата, насочена към Механизма за обхват, ще има косвен принос, предвид че по отношение детската гаранция по съответния проект трябва да има пряка работа с децата и учениците.

На последните два слайда сме посочили действията на Управляващия орган за повишаване на капацитета на бенефициентите по Програмата по линия на приоритета ни за техническа помощ. По отношение основните бенефициенти, както знаете, сме задължени във връзка с процедурите за подбор да провеждаме информационни дни след тяхното обявяване. Проведени са такива за първите две процедури за подбор – за „Интеркултурно образование“ и за „Проектна докторантура“, а във връзка със сключените договори с конкретния бенефициент МОН са проведени и обучения за изпълнението на двата проекта, както се провеждат и редовни срещи с екипа на Министерството на образованието и науката.

По отношение на останалите бенефициенти и потенциални бенефициенти по програмата и партньори Управляващият орган разработи и одобри Стратегически план за повишаване на техния капацитет, като те са разделени в пет групи. Едната група е за Министерството на образованието и науката във връзка с екипите им за изпълнение на операциите от стратегическо значение и друг персонал, който участва в изпълнението на Програмата. Втората група е за регионалните управления на образованието. Трета група са детските градини и училищата. Четвърта група са висшите училища. И пета група са юридическите лица с нестопанска цел.

В тази връзка са предприети две основни инициативи, а именно по линия на „Техническа помощ“ осигуряваме подкрепа за директно предоставяне към Министерството на образованието и науката, което да осъществи обучение както на представителите на МОН, участващи в подготовката и изпълнението на проектите, така и на регионалните управления на образованието за обучение в България и в чужбина, специфични. По отношение на подкрепата за училищата и детските градини ще бъде предоставена подкрепа на Националния център за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти, който да осъществи обученията на ръководния персонал на училищата и детските градини. Благодаря ви много.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря, госпожо Станевска.

Имате думата за коментари и въпроси.

КОНСТАНТИН-ВИОРЕЛ МИХАЙ: Много благодаря.

Виждаме голям напредък и приветстваме подписването на финансовия договор и че три операции вече се изпълняват. Също така има големи информационни събития, които се организират от Министерството на образованието и науката във Враца и в Габрово. Виждаме, че договорът за техническа помощ е също в процес на изпълнение. Това е чудесен старт и успех за вас. Всичко това е в

съответствие с препоръките за страната за последните седем години, включително и тези от тази година, които Еманюел спомена в началото. Имаме една добра база за финансиране на дейности за справяне с предизвикателствата, които са идентифицирани. Сега остава да видим как ще се справим и какво въздействие ще постигнем.

Радваме се да видим, че тези три проекта вече имат резултати, както беше споменато. Виждаме, че междинните цели за тази година са постигнати в повечето случаи, също така има и възможности за усъвършенстване, но ние предпочитаме да останем положително настроени, защото резултатите са видими. Сегашното договаряне на проектите от 23% е добро начало, но трябва да ускорим и изпълнението. Знаем, че има много работа, която трябва да свърши Управляващият орган, защото трябва да се съобразим и с Плана за възстановяване и устойчивост. Същото касае и Министерството на образованието и науката и съответните бенефициенти и заинтересовани страни. За да се избегне автоматичното освобождаване на средства в края на следващата година трябва да ускорим изпълнението, но също така да обръщаме внимание и на качеството на мерките, които изпълняваме.

Що се отнася до финансовото изпълнение, междинните плащания за тази програма от комисията... Когато казвам междинни плащания, това означава реалните плащания, защото изваждаме предварителното финансиране. Това са плащанията, които съответстват на дейностите, които са изпълнени от бенефициентите. Това е 1,2% от бюджета на програмата, докато средното за Европейския съюз е 2,3%.

Видяхме също така, че има риск от освобождаване на средства към края на следващата година – около 97 млн. евро от бюджета на програмата. Видяхме трите сценария на Управляващия орган – песимистичен, реалистичен и оптимистичен. Надяваме се, че ще постигнем повече от реалистичния сценарий и ще се доближим до

оптимистичния и ще избегнем загубата на средства в края на следващата година.

Що се отнася до ИТИ, ние ще се намесим с някои бележки, когато представите операциите, свързани с трите ИТИ процедури, които одобрихме през април тази година. Благодаря ви.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Други коментари или въпроси?

Заповядайте.

ДЕЯН КОЛЕВ (*председател на Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалие“*): Здравейте! Представител съм на група НПО, работещи за образователна интеграция.

Много благодаря за изнесената информация. Искам да обърна внимание на нещо, което е отвъд Оперативната програма и което може да има много пряко влияние върху нейното изпълнение. На 7 август тази година Народното събрание прие промяна в образователния закон, насочена срещу така наречената ЛГБТ-пропаганда в училище. Всички ние знаем, че такава пропаганда в училище няма и че тази промяна беше приета по чисто политически причини и беше свързана с предстоящите избори и ръста на хомофобията в България.

Защо казвам за тази промяна? Тя води до три големи заплахи. Първата заплаха е, че ако колегите от Европейската комисия решат да направят детайлен преглед доколко тази промяна е в съзвучие с Европейската харта за човешки права, която е основна за нашата програма, това може да доведе до спиране дори и временно на плащанията от Европейския социален фонд към Програмата. В такъв случай, дори и временно това да стане, ние ще отидем на най-песимистичния сценарий за усвояване на средства по програмата, защото нали си представяте, ако държавният бюджет трябва, макар и временно, да покрива тези плащания, които са по Програмата.

Втората заплаха е това, че макар и индиректно, тази промяна в закона води до ограничаване на – нека го нарека така – академичната свобода на българския учител. Веднага след закона бяха публикувани черни списъци на учители, които са против промяната и нашите наблюдения и на много колеги от групата, която представлявам, са, че от тази учебна година имаме една по-голяма пасивност по отношение на участието на училища.

И третата заплаха е това, че чрез тази промяна и чрез множество други законодателни инициативи, които слава богу не са приети, се нанася удар върху имиджа на неправителствените организации, които работят в сферата на образованието.

От тази гледна точка аз, първо, искам да поздравя МОН за това, че беше против тази промяна и да апелирам и към МОН, и към ИАПО по-активно и гласно да обясняват на нашите политици за заплахите, до които водят такива инициативи и за това, че ние трябва да създадем една по-добра среда за работа и на училищата, и на неправителствените организации, и на всички, които участват в промяната на нашата образователна система. Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря.

В точка 3 от дневния ред има актуална информация за изпълнение на хоризонталните и тематичните благоприятстващи условия, където би било подходящо да обсъдим този въпрос. Благодаря Ви за повдигането на въпроса.

Ако има други коментари по представената информация за напредъка? Няма.

Преминаваме към **точка 3: Актуална информация за изпълнението на хоризонталните и тематичните благоприятстващи условия.**

Точката се предлага за информация и обсъждане. Ще бъде представена от Бранимира Веждарова от Изпълнителна агенция „Програма за образование“. Заповядайте.

БРАНИМИРА ВЕЖДАРОВА: Добър ден и от мен! Благодаря за вниманието и благодаря на господин Деян Колев за това, че насочи разговора вече към една актуална тема, свързана със спазването на човешките права. Знаете, че това е хоризонтално отключващо условие в този програмен период.

Аз ще имам възможността да ви запозная с актуална информация за изпълнението както на хоризонталните, така и на тематичните отключващи условия. Малко информация за напредъка, който сме отбелязали до момента през тази година.

Както знаете, съгласно общоприлагащия регламент при изпълнението на Програма „Образование“ се изисква въвеждането на мерки за ефективно прилагане на два нормативни акта, а именно: Хартата на основните права на Европейския съюз и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. До момента Управляващият орган предприе няколко съществени стъпки в тази посока, първата от които беше изграждането на капацитет на Управляващия орган чрез включването на голяма част от служителите на Изпълнителната агенция в първото по рода си специализирано обучение за прилагане на Хартата и Конвенцията в контекста на европейските фондове. Обучението беше проведено в рамките на проект Академия на фондовете на Европейския съюз под егидата на Института за публична администрация и се проведе в средата на юли 2024 г. Резултатът е, че вече 23 от експертите на Управляващия орган са сертифицирани и обучени за ефективно прилагане на Хартата и Конвенцията в рамките на изпълнението на Програма „Образование“.

Успоредно с обучителния процес в Агенцията беше създадена вътрешна работна група със задачата да извърши цялостна ревизия на наръчника за управление на Програма „Образование“ с оглед

въвеждане на ефективни процедури за проверка спазването на Хартата и конвенцията на всеки етап от изпълнението на Програмата. В резултат от работата на Работната група бяха разработени два вида контролни листове – детайлни, чрез които на етап програмиране на програмата би следвало да се извършва преглед за спазването на всички права от Хартата и Конвенцията с оглед идентифициране на проблеми във връзка с бъдещите интервенции по Програма „Образование“. Бяха разработени и съкратени контролни листове, които имат за цел да покрият само установените като оносими към Програма „Образование“ човешки права и чрез тези контролни листове да се проследява съответствието на всички останали етапи от програмния цикъл, а именно етапа, свързан с разработване на системите за управление и контрол, и етапа на фактическото изпълнение на Програмата.

В резултат от всички тези действия към момента работата на работната група вече е приключила и успяхме да извършим детайлна оценка на всички интервенции от Програма „Образование“ за съответствие с Хартата и Конвенцията. Беше извършена и цялостна оценка на Наръчника за управление на Програма „Образование“ като в неговите рамки беше разработена специална глава, посветена на процедурите за гарантиране зачитането на основните права по Хартата и Конвенцията. И също бяха включени процедури, обезпечаващи годишното докладване на случаите на несъответствие и на подадени жалби във връзка с Хартата и Конвенцията пред Комитета за наблюдение.

Друг елемент от изпълнението на хоризонталните отключващи условия е именно докладването пред Комитета за наблюдение на такива случаи на неспазване на човешките права в контекста на изпълнението на Програма „Образование“. Този елемент беше обезпечен, както вече споменах, от разработена нова специална Глава 19 към Наръчника, разработени и вече действащи регистри за жалби

по Хартата и съответно по Конвенцията. Освен това Управляващият орган спазва въведените национални насоки относно зачитането на Хартата и Конвенцията в контекста на европейските фондове и след постъпване на евентуални жалби и сигнали, освен че те биват регистрирани съответно в споменатите регистри, те се насочват по компетентност към органите на национално ниво, които отговарят за съответната сфера, с която е свързан сигналът.

И не на последно място, както и сега ще се случи, веднъж годишно Управляващият орган докладва пред Комитета за наблюдение установите случаи на несъответствие и подадените жалби по Хартата и Конвенцията. Към днешна дата няма такива установени нарушения по двата документа, касаещи основните човешки права, така че слава богу няма какво да отчетем по тази точка от дневния ред.

Знаете, че освен хоризонталните отключващи условия по смисъла на Регламента действат и тематични отключващи условия, които са приложими към фондовете. По отношение на сферата на образованието тематичните отключващи условия са свързани с два стратегически документа в областта на образованието, а именно Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в България и Стратегията за развитие на висшето образование в Република България. И двата документа са за периода 2021 – 2030 г. Отделно към тях се причисляват и част от реформите, заложи в Националния план за възстановяване и устойчивост, по който Министерството на образованието и науката е отговорна институция.

По отношение на споменатите стратегически документи, условията във връзка с тях са изпълнени, тъй като вече е налице и е одобрен от Министерския съвет Оперативен план за изпълнение на стратегията за развитието на висшето образование. Оперативният план обхваща споменатия период 2021 – 2030 г. В момента протича общественото обсъждане на проекта на План за действие за новия

тригодишен период по Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето. Този тригодишен период ще е от 2025 до 2027 г. и общественото обсъждане ще приключи на 4 декември тази година. Благодаря ви за вниманието.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Имате думата за обсъждане, като имаме предвид и коментара на господин Колев преди малко.

Заповядайте.

ГЕРГАНА ЕФРЕМОВА (*Национална мрежа за децата*): Здравейте!

Изцяло искам да подкрепя господин Колев в това, което каза във връзка с промените в Закона за предучилищно и училищно образование. Наистина и ние виждаме, че училищата стават много по-предпазливи и реално това ограничава техните възможности да се възползват от наличната експертиза и да работят по още един начин за това учениците да са по-успешни в училищата.

Искам да се спра и на още една от темите и по-конкретно Плана за действие към Стратегическата рамка за образование и обучение. Най-напред искам да поздравя МОН, че толкова своевременно пускат плана, какъвто не беше случаят с предишния план определено и за професионалния начин, по който изглежда този план. Разбира се, имаме коментар и по съдържанието, но не е тук мястото да говорим за тях.

Искам да обърна внимание на Консултативния съвет за наблюдение и оценка на стратегическата рамка, който всъщност по изискване на едно от условията за Плана за възстановяване и устойчивост, е този Консултативен съвет да одобрява плана. И всъщност тук реферирайки към нещо, което вчера казаха от ОИСР за това, че мониторингът е много важно да се използва не само за това да видим дали постигаме целите си, а да бъде и част от процеса на учене и всъщност да се използва за това да видим какво се случва добре, какво можем да подобрим, бих отправила препоръка към

Министерството да използва консултативния съвет и с такава цел, тъй като към момента, ако трябва да сме честни, той има леко формална роля и всъщност беше свикан през 2021 – 2022 г., когато трябваше да бъде приет предишния план и сега включително Министерството е взело решение да конституира нов консултативен съвет, което пък прекъсва тази приемственост между знанията и опита, който има предишния във връзка с изготвянето на плана и съставянето на новия план. Тоест моята препоръка е Консултативният съвет да бъде постоянен, а да не се прекратява и създава нов при гласуването на всеки план и да бъде използвана експертизата на този съвет и отвъд конкретното одобряване на плана като условие по Плана за възстановяване и устойчивост.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НАТАЛИЯ МИТЕВА: Една вметка само – не се прекратява, актуализира се списъкът на членовете и почти всички са същите отпреди, с изключение на такива, които вече не са в същата роля.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Други коментари или въпроси?

Заповядайте.

ЕМАНЮЕЛ ГРАНЖ: Много благодаря.

Най-напред един общ коментар от страна на Комисията, тъй като бихме искали да повторим, че в този програмен период, съгласно чл. 16 тези отключващи условия трябва да се следят непрекъснато, държавите членки трябва да уведомяват Комисията за всякакви изменения в тези отключващи условия. Това изглежда е добре известно, но то трябва да се подчертава като се имат предвид сегашните обстоятелства.

Що се отнася до тригодишния план за Стратегическата рамка за развитие на образованието и обучението 2025 – 2027 г., публикуван за обществено обсъждане на 4 декември, бихме искали да попитаме

Министерството кои са следващите стъпки, защото мисля, че ще ни е интересно да знаем какви ще бъдат следващите стъпки за влизането в сила в началото на 2025 г.

Що се отнася до хоризонталното отключващо условие 4, бих искала да подчертая, че Планът за действие за хората с увреждания изтича през 2024 г. и следващият план за действие трябва да се приеме възможно най-бързо. Искам да знам дали мога да получа актуална информация за сегашното състояние.

Сега що се отнася до хоризонталните отключващи условия – условие 3 относно хартата, накратко ще кажа, че всяка дума, която ще кажа, има значение. Комисията следи внимателно последните законодателни развития в България, които трябва да осигурят съответствие на европейското законодателство, включително Хартата за основните права. Понастоящем службите в Комисията много внимателно оценяват изменението на Закона за предучилищното и училищно образование и всякакви потенциални бъдещи стъпки ще бъдат основани на този анализ. Докато осъществяваме тази дейност, искам да ви информирам, че вчера комисарят Лабиб подписа и изпрати писмо до министър Цоков по този въпрос, като повдига различни въпроси и изисква информация. Ще ви изпратя копие на този документ, тъй като това е публичен документ. Вие също можете да поискате екземпляр. Официалните писма на комисията са официални документи и са публично достъпни. Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Заповядайте.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НАТАЛИЯ МИТЕВА: Госпожо Гранж, благодаря Ви за това изяснение. Ние от Министерството на образованието и науката също сме притеснени от ефекта на промените в Закона за предучилищно и училищно образование. Като закон той трябва да се прилага. Прилагането му в този вид е меко казано притеснително за изпълнението и на нашите принципи, и на

нашите ценности, и на другата ни нормативна уредба в България, включително Конституцията.

Министър Цоков вече отговаря на няколко писма от еврокомисари. Бихме желали да споделите или директно да адресирате и председател на Народното събрание, тъй като промените в закона са законотворческа дейност, те не са резултат от работата на оперативната власт. Тоест министър Цоков най-вероятно, за съжаление, ще продължи да отговаря, че той не може да промени тези промени в закона. Така че нашата молба би била такава.

В същото време ние, изказвайки високото си ниво на увереност, че правим огромни усилия да оползотворим финансовия ресурс, който е на разположение по линия на Европейския социален фонд плюс, в същото време напълно разбираме, че вашият детайлен анализ на съответствието на промените на нашия закон с европейските документи и европейските ценности е важен и би могло да доведе до някакви санкции, бихме призовали за открит диалог в тази посока. Ние не желаем да се стига дотам, но също така разбираме, че това би било изключително силен сигнал към това всички власти в България да могат да вземат адекватни решения занапред, за да можем да нямаме санкции както за европейските си средства, така и по линия на това колко свободни се чувстват нашите училища и учители да работят. Нашето желание би било те да се чувстват вдъхновени, да се чувстват свободни и всъщност мерките по Програма „Образование“ да ги подкрепят в тази посока.

Ще ви комуникираме допълнително за ставащите стъпки по оперативния план, за да може да сте в течение на това какво се случва. Благодаря ви.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Други коментари по тази точка?

Заповядайте.

ДЕЯН КОЛЕВ: Аз, първо, искам да подкрепя това, което госпожа Ефремова каза, за Консултативния съвет. Бих предложил на МОН да направи така, че този консултативен съвет да се събира всяка година с определена периодичност – дали ще е на половин година, дали на четири месеца, но да се знае, че това е съвет, който се събира с определена периодичност и който прави конкретни предложения и вижда ефекта от тяхното изпълнение. В това отношение Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“, както и на „Развитие на човешките ресурси“, тези комитети за наблюдение са много добър пример, че и консултативните съвети могат да дават резултати, ако бъдат овластени. Така че имаме нужда от това Общественият съвет за изпълнение на Националната стратегическа рамка да работи реално. Не искам той да преповтаря това, което се случва с Националната ромска стратегическа рамка, където никой не може да ви каже в момента дали самата рамка провокира конкретни стъпки за изпълнение, или просто отчитаме някакви стъпки като нейно изпълнение.

И накрая – благодаря на заместник-министър Митева за много ясното послание, което отпрати по отношение на това, че трябва да адресираме и Народното събрание. То няма председател, не знам след колко време ще има, но ние трябва да адресираме основните политически партии, защото те забъркват тази каша и тя ще се отрази на цялата оперативна програма. Благодаря Ви.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря за това допълнение.

Заповядайте.

РОСИЦА СТИЛИЯНОВА (*Асоциация на индустриалния капитал в България*): Благодаря на професор Вайсилов.

Госпожо Заместник-министър, уважаеми дами и господа от Европейската комисия, аз искам да направя едно вметване, тъй като може би задавайки въпрос за Стратегическия план, сега е най-

подходящият момент. В момента има и публично обсъждане на същия. Това, което аз бих искала да апелирам основно към заместник-министър Митева, тъй като Министерството е в основата на сформиранието на този Консултативен съвет, да обърне внимание, че социалните партньори не са част от този съвет. Вътре се обсъждат важни мерки, които касаят връзката на образованието с пазара на труда, а работодателските организации са всъщност изразител на интересите на българския бизнес. Те са посочени в някои от мерките по плана, които обаче за съжаление не са комуникирани с нас и това ще бъде една от насоките, които ще публикуваме и в рамките на общественото обсъждане.

Така че апелирам, тъй като от 2022 г. не е правена актуализация на този консултативен съвет, поне според доклада на министъра, да се направи такава и ние също да бъдем включени. Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря.

Преминаваме към **точка 4. Проект за Методология и критерии за подбор на операции**

4.1. Проект Методология и критерии за подбор на операция „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО“ (подбор на проекти)

4.2. Проект на Методология и критерии за подбор на операция „Ограмотяване на възрастни“ (подбор на проекти)

4.3. Проект на Методология и критерии за подбор на операция „Комплексни програми“ на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията“ (подбор на проекти).

Трите операции бяха споменати в представянето на госпожа Станевска.

Проектите ще бъдат представени от госпожа Радина Боянова – държавен експерт в дирекция „Програмиране, наблюдение и оценка“. Заповядайте.

РАДИНА БОЯНОВА: Благодаря.

Както беше представена по-рано в рамките на точка 2 от госпожа Станевска в рамките на представянето на напредъка в изпълнението на Програма „Образование“ е налице забавяне в реализирането на подхода на интегрирани териториални инвестиции. С цел минимизиране на риска от загуба на средства поправилото N+3 и във връзка с РМС № 623 от 30 август тази година Управляващият орган предприе мерки за минимизиране на риска от загуба на средства чрез подготовка на проекти на Методология и критерии за подбор на операции, които да се реализират чрез подбор на проектни предложения на национално ниво. С оглед постигане целите на Програма „Образование“ и постигане на целите в политиката в сферите на образованието операциите са структурирани по аналогичен начин на операциите планирани и изпълнявани чрез подхода ИТИ.

Следвайки утвърдената добра практика на Управляващия орган да публикува проекти на методологии и критерии за подбор на операции преди тяхното внасяне за одобрение от Комитета за наблюдение, на 25 октомври тази година бяха публикувани проекти на документи за обществено обсъждане, като на 31 октомври тази година беше проведена онлайн сесия, на която Управляващият орган представи проектите на документи, а заинтересовани страни представяха своите предложения и идеи. Крайният срок за представяне на писмени предложения и становища беше 4 ноември. Искам да отбележа, че в срещата се включиха 180 заинтересовани страни, сред които представители на общини, на институциите в сферата на предучилищното и училищното образование, както и представители на висши училища и неправителствени организации.

На слайда са представени основните различия между операциите, реализирани чрез подхода ИТИ, чиито методологии и критерии за подбор бяха одобрени по време на Третото заседание на Комитета за наблюдение през април тази година, и процедурите чрез подбор на проектни предложения. Както неколkokратно споменах – от директно предоставяне процедурите ще се реализират чрез подбор на проектни предложения на национално ниво. От конкретни бенефициенти, които са определени за отговорни партньори в одобрени комбинирани ИТИ, кръгът на допустимите бенефициенти е разширен по трите операции. Така в операция „Развитие на дуалната система на обучение в професионалното образование и обучение“ като кандидати са включени общини, юридически лица с нестопанска цел в обществена полза, а като партньори са включени общини, професионални гимназии и училища, както и национално представителните организации на работодателите, работниците и служителите в България. Последните са включени като допустими партньори и в операция „Ограмотяване за възрастни“. Това е предложение, което получихме именно в хода на общественото обсъждане на проектите на документи. Що се отнася до дейностите, те са с различен обхват. Продължителността на две от операциите, а именно операцията за десегрегация и операцията за ограмотяване на възрастни, е увеличен от 24 месеца на 36, но не по-късно от 31 декември 2029 г. По отношение продължителността на операцията за развитие на дуалната система на обучение периодът е непроменен, а именно 48 месеца продължителност, но не по-късно от края на декември 2029 г.

Бюджетът на проектните предложения като максимален и минимален размер се запазва по трите операции, а именно: минимален размер – 250 хил. лв., а максимален – 750 хил. лв. Бюджетът на операцията, дизайнът на операциите предвижда структуриране на ресурса в три компонента. Предвид начина на

предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, а именно чрез подбор на проектни предложения, комплексната оценка е заменена с оценка за административно съответствие и допустимост и техническа и финансова оценка.

На слайда са представени получените коментари по проекта на методология и критерии за подбор на операцията за десегрегация от членовете на Комитета за наблюдение. Първите четири коментара са постъпили от групата юридически лица с нестопанска цел, работещи в сферата на социалното включване и интегрирането на маргинализирани групи по отношение на включването на поддейност „Въвеждане на интеркултурно образование“. Текстовете в дейност 4 за междуучилищните дейности като съвместни състезания, фестивали, работилници, обмен и визити са допълнени за осъществяване на интеркултурно образование и за преодоляване на негативните стереотипи и дискриминационни нагласи.

По отношение на включване на нова дейност 5 – „Общински и междуобщински дейности за десегрегация“, обръщаме внимание, че цялата операция и всички дейности, планирани в нея, са насочени към образователната десегрегация на училищно и местно ниво с особено широко участие на заинтересованите страни. Тук има предложение и за включване на поддейност „Вътрешноградски транспорт“. Вътрешноградският транспорт е подкрепяща мярка, разходите за която обаче са допустими при идентифицирана потребност от страна на кандидатите и партньорите.

Що се отнася до наемането на образователни медиатори като обособена поддейност в рамките на дейност 5, сред допустимите преки разходи по операцията са разходите за персонал, в това число разходите за образователни медиатори.

По отношение на третото предложение обръщаме внимание, че ЦОИДУЕМ може да оказва подкрепа от натрупаната експертиза в рамките на определените му функции.

Що се отнася до четвъртото предложение, свързано с прецизиране на текстовете в поле „Изисквания към бенефициентите“, текстовете са прецизирани като се допуска във всяко проектно предложение да участват най-малко две училища от различни категории, а именно училище с висока концентрация на уязвими групи, училище с по-ниска концентрация или без концентрация, съгласно Приложение № 6а на Наредбата за финансиране на институции в системата на предучилищното и училищното образование. По операцията са постъпили и два коментара от дирекция „Централно координационно звено“ към Администрацията на Министерския съвет. Първият коментар е свързан с описване на взаимовръзката на операцията със сходната по ИТИ. Всъщност това е коментар, който е получен и по трите операции.

Искам да обърна внимание, че в поле „Демаркация и допълняемост“ е упомената връзката на трите операции с операциите чрез подхода ИТИ, като е налице критерий за допустимост, който оценява това.

По отношение на добавянето на критерии за устойчивост в техническата и финансова оценка механизмите за устойчивост са обект на оценка по отношение на допустимостта на проектите предложения. На слайда виждате и получените коментари по операция „Ограмотяване на възрастни“. Този коментар вече беше обсъден, както и първият и вторият коментар за взаимовръзката и устойчивостта, включването на устойчивост в ТФО.

По отношение на третото предложение, постъпило от дирекция „Централно координационно звено“ за операция „Развитие на дуалната система на обучение в професионалното образование и обучение“ е допълнена информацията за демаркация и допълняемост с проекта Домино 2. Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря за представянето.

Имате думата за обсъждане, след което ще разгледаме проекта за решение по тази точка.

Заповядайте, господин Колев.

ДЕЯН КОЛЕВ: Благодаря.

Няколко коментара към предложенията за операцията за десегрегация. Колеги, трябва да имаме предвид, че политиката за десегрегация и за превенция във вторичната сегрегация е преди всичко общинска политика. Много трудно е едно училище само по себе си да се десегрегират. То няма обективния интерес да го направи. Много трудно е училище да спре самичко процеса на вторична сегрегация. В тази връзка е предложението ни да има специална дейност – дейности на общинско ниво за десегрегация, е свързано с това да се покрие най-голямата нужда. Общините винаги са казвали, че няколко неща ги спират, когато правят политики за десегрегация. Едното нещо е необходимостта от специален ресурс за вътрешноградски транспорт. Обяснявам – ако се десегрегират дадено училище, примерно 75-о във Факултета, за да се извозват ученици от Факултета до други училища е необходим вътрешноградски транспорт, което МОН няма как да покрие, защото става дума за същото населено място. И в тази връзка аз виждам по коментарите и при общественото обсъждане това, което и очаквах, че се казва, че това са допустими разходи, но в период от други преки и непреки разходи. Няма да е достатъчно. Това е сериозен ресурс, който отнема вътрешноградският транспорт и по Националната програма за десегрегация всъщност общините кандидатстват преди всичко за това.

Другият разход е за образователни медиатори, които не са към училища с концентрация на уязвими групи. Наредбата дава ресурс именно за медиатори в училища с концентрация, а имаме нужда за процеса на десегрегация и от медиатори – дали ще са назначени към общините, дали към училище, в което няма концентрация, които

работят с общността, за да изведат децата от сегрегираните училища в училища без концентрация.

И третият ми коментар, който изглежда като оперативен, но той е важен – когато изискваме в проектите да участва училище четвърта, пета група, това са на практика сегрегираните училища и училища с ниска концентрация или без концентрация това, разбира се, е логично. Но аз ви предлагам да допуснем опция да участва в даден общински проект училище с ниска концентрация и училище без концентрация, тоест да не изискваме императивно участието на училища с висока концентрация. Имаме много общини и мога да ви дам конкретни примери, в които тече процес на вторична сегрегация. Там училище, което започва да се сегрегира, е втора или трета група. Има и училища без концентрация. Нека да не допуснем сегрегирането на училище втора-трета група и да го включим в дейности с училища без концентрация. Тоест нека да разтворим ветрилото малко по-широко, за да могат да кандидатстват и повече общини според тяхната специфика. Иначе зорлем ще карае общините да включват и селски училища с висока концентрация само и само формално да изпълнят това изискване. По-добре е да дадем повече възможности. Благодаря ви.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря.

Заповядайте, госпожа Станевска.

МАРИЯ СТАНЕВСКА: Благодаря.

Аз ще отговоря на направените коментари.

По отношение дейностите за общински/междубщински дейности обръщаме внимание, че ние нямаме ограничение колко на брой общини могат да участват в едно проектно предложение. Всички дейности така са структурирани, че общините могат да участват в тях, включително и при участие на повече от една община в проектно предложение. Могат да си осъществяват и междубщински дейности. В дейност 1 имаме създаване на местни общности, консултативни

процеси, референдуми, проучване нагласите и така нататък. Във всички тези дейности могат да участват повече от една община и съответно да реализират мерки каквито те предвиждат в рамките на тази дейност. Дейност 2 – обучения на местна администрация. Предвижда се включително и на общински съвети обучения, така че и там могат от различните предложения проектите да се подкрепят в едно проектно предложение. Мобилност и обмяна на опит, която е на училища – отново говорим за училища от различни общини на територията, разбира се, на един компонент. Така че и към настоящия момент нямаме ограничения за такива дейности. Да, ще разпишем в насоките за кандидатстване повече детайли в тази насока. Така или иначе насоките за кандидатстване се подлагат на обществено съгласуване задължително.

По отношение на вътрешноградския транспорт считаме, че такава дейност сама по себе си самостоятелно не би могла да бъде обособена, тъй като процедурата ни е насочена към пряката работа с учениците и съответно с родителите, но, както каза и колегата, такъв разход е допустим. Така че в случай че е идентифицирана такава потребност, преспокойно могат да се включат тези разходи. Обръщаме внимание, че и общините по отношение на общинските училища имат и бюджети, които могат да осигуряват такива разходи, но този разход е допустим в рамките на проектните предложения.

За образователните медиатори нямаме ограничения само към училища с висока концентрация. Изрично сме го написали в критериите или в аргументацията. Отново ще детайлизираме повече. Допускаме назначаване на образователни медиатори и в училища, които са без концентрация на уязвими групи, и към общините такива образователни медиатори подкрепяме.

И по отношение на последното предложение, свързано с различните видове училища, разделяме ги на три групи, те по принцип са и така разделени – с висока концентрация, с ниска

концентрация и без концентрация. В тази връзка приемаме и допускаме различните комбинации да могат да участват, тоест училище с висока концентрация с училище с ниска концентрация или с училище без, но ще допуснем и училище с ниска концентрация с училище без концентрация. Просто трябва да има две училища минимум от трите категории да изберат. Това се допуска. Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Заповядайте.

ЛАЛО КАМЕНОВ (*Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства*): Взимам думата по отношение на предложението за партньорство на ЦОИДУЕМ и конкретизирам, че целта на това партньорство е да се регламентира синергия между Националната програма, която Центърът прилага вече пет години – с много усилия програмата се установи и работи, и тази методическа подкрепа, която щеше да се регламентира чрез официално партньорство между общините щеше да даде много по-голяма сигурност на дейностите. Защото от анализа на Националната програма попадаме пред аномалии, които са необясними и които се извършват от общините – от прехвърлянето на деца в паралелки от едно училище към друго училище и редица други, убеден съм, че и тук ще се случат. И само регламентираната методическа подкрепа на Центъра, а не усвояването на никакви средства, щеше да гарантира.

Например какво направихме по Националната програма за десегрегация? Ние задължаваме кмета на общината да подпише споразумение с приемни училища, в които ще се реализира процесът, и да съблюдава процеса. Защото именно съблюдаването на недискриминационните действия от страна на редица субекти в този процес, е опасното нещо. Процесът е много сложен – от противопоставяне на родителски общности до противопоставянето на учители в самата образователна институция. И това сме наблюдавали. И това, което партньорството с ЦОИДУЕМ щеше да даде, са тези методически указания, защото от системата на образованието

Центърът се занимава с десегрегацията. Знаем, че този процес стартира по отношение на ромската общност, но в момента той вече касае много по-големи общности, превръща се и в един регулатор на социални взаимоотношения в образователните институции – бедни и богати деца и така нататък. Затова в програмата са предвидени средства и се насочват обикновено към уязвими групи, тоест социалната подкрепа, която Националната програма осигурява, е за всички деца, които са определени по заповед на кмета с едни критерии, че могат да получат тази подкрепа. Не да я получи богатото ромче, което няма нужда от такава, а да я получи и бедното българче, и бедното ромче. Това е целта на програмата.

Казвам тези неща, за да се разбере значимостта на едно регламентирано партньорство с институция, която се занимава с този въпрос. Не е ЦОИДУЕМ да усвоява средства или нещо друго. Това щеше да осигури тази синергия, която толкова търсим, между национални програми, националните мерки и мерките, финансирани от Европейския съюз.

ИВАН ПОПОВ: Благодаря за направеното предложение.

Тук искам да благодаря и за партньорството, което имаме с ЦОИДУЕМ, координацията, която осъществяваме, включително и в рамките на Плана за възстановяване и устойчивост. ЦОИДУЕМ поема функцията на национален фокусен център, който ще координира младежките центрове, така че в момента дори проектното предложение е на етап оценка. Ние обаче считаме, че предложението Ви не можем да приемем, защото ЦОИДУЕМ по отношение на Националната програма се явява финансираща организация и реално не виждаме механизъм, по който да участвате като партньор в едни общински проекти или проекти на училища. Също така ни притеснява и капацитетът, защото, ако си представим, че имаме 50 кандидатстващи проекта, това означава вие да участвате в 50 проекта, отделно от фокусния център, отделно от мерките, които изпълнявате

по Национална програма. Също така ме притеснява дали ще можем да осигурим равно третиране, тоест да не се получи така, че ЦОИДУЕМ избира с кои бенефициенти работи и с кои не работи, и едни са облагодетелствани, други се явяват ощетени от това.

Но бих искал да предложа да задълбочим сътрудничеството по отношение на тази операция, като както сме правили и в миналото, да поканим експерти на Центъра, които да се включат в нашите информационни дни, когато обясняваме насоките за кандидатстване на потенциалните бенефициенти, така че вие да можете да споделите тези добри и лоши практики и да дадете насока при подготовката на проектните предложения, включително и да обменяме информация относно финансирането, осъществявано от ЦОИДУЕМ и от нашето с оглед координация и липса на двойно финансиране. Така че тук по-скоро сме абсолютно за, но като партньори не сме склонни да приемем това предложение.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Заповядайте.

КАЛОЯН КОЛЕВ (*Европейска комисия*): Благодаря Ви, професор Вайсилов.

На първо място, благодаря за интересната дискусия. Наистина тези въпроси са важни, така че може би в една последваща среща на експертно ниво с ЦОИДУЕМ да се изяснят тези неща и може би някаква подкрепа на методическо ниво ще бъде добре. Знаем, че на места наистина този процес по десегрегация минава невинаги леко, има сътресения в самото училище, както беше казано от колегите.

Преди това един по-общ въпрос относно ИТИ подхода, защото това са три грантови схеми, които ще допълват ИТИ подхода. Тъй като разбрахме, че ще има втора фаза, втори кол, който се предвижда, по първия само 13% от предвидената сума може да бъде договорена, новите операции ще бъдат около 159 млн. лв., доколкото разбрах, ще има ли свободен ресурс за втора фаза и какви са вашите очаквания от

това да получите проекти, които ще включват мерки за системата на образование? Това е първата тема от въпроси.

След това по операцията за дуално обучение, разбира се, подкрепяме с две ръце тази операция – много е важна, знаем, че в България само 8% от тези ученици, които започват професионално обучение, са в дуална форма на обучение, тоест все още нисък процент. Освен това повече от 60% от завършилите професионално образование не притежават квалификациите, изисквани на местния пазар на труда, тоест все още има голямо разминаване от това какво се завършва и това какво се иска на пазара на труда. В тази връзка, ако може да допълните или да ни обясните как операцията по модернизиране на професионалното обучение, която вече е стартирала, ще допълни тази операция, дали нещо от нея може да се използва за дуалното обучение, тоест тези съвети, които са конструирани по места, дали оттам не може да се използват новите програми, които ще бъдат направени във връзка с дуалното обучение?

Относно „Ограмотяване на възрастни“, точно тази операция – разбира се, ние я приветстваме, знаем, че в България базовите умения са все още на ниско ниво за част от населението, в тази връзка един въпрос относно дейност 3 от операцията „Валидиране на резултати от неформално и самостоятелно учене“. Тъй като знаем, че в предишни операции там има много нисък процент на отчетени лица, които са били заинтересовани от такъв тип валидиране на умения, на знания сега какво очаквате по тази дейност и дали имате някакви мерки, които биха увеличили желанието на хората да валидират своите умения?

И последен въпрос по операцията за интеграция на образованието относно заложения резултат от 345 училища да бъдат включени и десегрегирани, как сте решили и как сте включили точно тази стойност на училища, които да бъдат избрани и да бъдат в тази операция? Благодаря.

ИВАН ПОПОВ: Аз ще отговоря първо на тези въпроси преди да дам думата на госпожа Дончева.

С Решение № 623 на Министерския съвет от тази година беше предоставена възможност да наддоговорим ресурса на Програмата с до 15%. Същевременно ние сме изключително притеснени от слабата реализация на подхода и типа отношение в Програма „Образование“, защото стратегически заложихме там важни за политиката на образование подсектори. Това е дуалното образование, което е важен приоритет, десегрегацията и ограмотяването на възрастни. Тоест ние не можем да реализираме важни национални политики. Стремейки се да осъществим един интегриран териториален подход, де факто ощетяваме целевите групи или ощетяваме политиката. Затова предложението ни днес е именно с тази възможност да наддоговорим ресурса на програмата с до 15%, в случая с до 10, тъй като ИТИ мерките са 10%, дублирайки този ресурс пускаме едни конкурентни процедури, за да може да финансираме достатъчен брой проекти в трите направления.

Същевременно предложението, което сме отправили към Министерството на регионалното развитие и благоустройството, е новият втори етап на кандидатстване с ИТИ концепции да включва не само бъдещи проекти, но и вече сключени договори. Тоест по този начин едно училище например, което сме го избрали в конкретната процедура за дуално обучение, ако дадена община има интерес да го включи за ремонт в една интегрирана концепция, това да може да се случи, да получи повече точки, защото има комбинирано финансиране от две програми. Реално, въпреки че ние сме сключили вече договора, той да се осъществява координирано с другите мерки – не виждаме никаква пречка да се реализира и този подход, като целта е действително да се увеличава броят на учещите в дуални паралелки, а координацията с проект „Модернизиране на професионалното образование, е несъмнена, защото там вече имаме

нов списък с професии. От 2026 г., доколкото знам, започва новият прием по новите професии, там ще се разработят и учебните програми, учебното съдържание. Тук има колеги от дирекция „Професионално образование и обучение“, които могат да ме допълнят след това.

Имаме и други важни мерки в професионалното образование и обучение, които взаимно се допълват. Това е стратегическия подход отново на МОН да определи 28 центъра за високи постижения – по един във всяка една област на страната. В момента техните проекти по Плана за възстановяване и устойчивост приключват, те се модернизират. Утре ще видим една такава гимназия, която е център за високи постижения, а следващата година планираме да обявим процедура на директно предоставяне за тези 28 центъра, които да участват в партньорство с други професионални гимназии в съответния район от ниво 2. Обмисляме заедно с МОН и каква ще е ролята им по отношение на секторните съвети на уменията, тоест те биха могли да поемат някаква водеща роля там, но това са все още идеи, които ще обсъдим с вас, със социалните партньори. Предстои да направим фокус групи.

За огромяване на възрастни това, което мога да кажа, е, че имаше системна операция на МОН, която не вървеше много добре, но мисля, че показва най-добри резултати от всички подходи, които изпитавме по отношение на огромяването на възрастни. Логиката да сложим ИТИ подхода и съответно сега като конкурентна процедура е, че там сега е много важно да има партньорство на местно ниво, тоест трябва не само да се идентифицират целевите групи, но и да се мотивират, тоест трябва да имаме някакво НПО или образователни медиатори, които не седят само в училище, но и обикалят в кварталите и идентифицират и мотивират целевите групи. Това е най-трудната и най-сложна част от задачата и затова смятаме, че все пак вече се изградиха партньорства и това, че даваме

възможност една по-гъвкава конкурентна процедура да се реализира, ще позволи да продължи този подход и да достигнем до желанието за валидиране. Там има един проблем, мисля, че беше свързан със Закона за пътищата – с това на каква възраст се издава книжка, защото ние огромяваме до осми клас, а пък за книжка се изисква 10-ти клас, а ромите, възрастните мъже, се записват, за да изкарат книжка и да станат таксиметрови шофьори. Много пъти сме говорили с хора от кварталите от гетата и реално това ги отказва, демотивира. Тоест може би тук някакво национално решение, което е извън нашите компетентности, но го повдигам на вашето внимание, на институциите, които биха могли да вземат отношение.

За индикатора за десегрегация от програмата как сме го сметнали? На база исторически опит и експертна оценка. Така че с тези нови процедури се надявам, че ще го достигнем.

Тук искам да ви кажа, че процедурата, колкото и интересна и хубава да сме я направили, няма как да постигнем пълна десегрегация на училища. Въпросът е да стимулираме работата в тази насока. Даваме си сметка, че когато имаме на 100% сегрегирано училище ние няма как да изведем децата или да ги разместим с тази процедура. Това са национални политики, местни политики. Тази процедура има за цел да стимулира тези политики. Дискусиите в местните общности, в кварталите, промяна на предразсъдъците – за това е много важно наистина да има образователни медиатори и в чисто българските училища, за да могат да променят нагласите пък на българската етническа общност спрямо роми и други малцинствени етнически групи. Но мисля, че тя може да стимулира един процес, който да е продължаващ.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Заповядайте.

СВЕТЛАНА ДОНЧЕВА (*Българска стопанска камара*):
Благодаря.

Аз бих искала да коментирам операциите за дуалната система за обучение. Безспорно това е системата, която осигурява най-тесна връзка между професионалното образование и пазара на труда, така че всяка стъпка, всяко действие в посока развитие на тази система трябва да бъде подкрепяно и одобрявано. Виждаме, че и дейностите, които са подбрани в рамките на тази операция, която е огледална на тази, която е в подхода ИТИ, са отговор на едни от основните предизвикателства на тази система, а знаем, че предизвикателствата не са едно и две. Виждаме, че и статистиката го потвърждава – намалява броят и на учениците, които желаят да участват в такава форма на обучение, и интересът на компаниите също намалява. Така че тези дейности са насочени към част от предизвикателствата. Пробното стажуване ще бъде много подходящо и наистина мисля, че ще има ефект. Ранното кариерно консултиране е изключително важна мярка, за да може да ориентира учениците и техните родители най-вече на много ранен етап за предимствата, които предоставя такава форма на обучение. И не на последно място – предвидените дейности за обучение на преподаватели по професионална подготовка също е много важна дейност.

Тук имам два въпроса, които искам да изясним. До този момент, поне по моя информация, по-голямата част от средствата за обучение на преподаватели са по отношение на повишаване на техните меки умения, обикновено по отношение на педагогическите им умения, което със сигурност не трябва да се омаловажава, но ние знаем какъв е истинският проблем с преподавателите и че той е, че голяма част от тях не преподават технологии, които се прилагат в бизнеса. Така че за нас е много важно в частта „Обучение на преподаватели по професионална подготовка“ да бъдат заложили дейности, които да повишат тяхната квалификация. Защото, съгласете се, ако повишаваме меките умения на тези преподаватели и примерно повишим техните умения за дигитално преподаване, но те преподават

технологии, които отдавна не се прилагат в бизнеса, то няма да има голям ефект от тези умения. Така че моят призив е да имате такова условие по отношение на обучението на учителите за професионална подготовка.

И тук мисля, че трябва да се направи връзка с по-големия проект за модернизиране на професионалното образование. Там знаем, че в рамките на секторните съвети за умения ще се разработват компетентностни профили на преподавателите по професионална подготовка. Тоест съвсем логично е обучението и по тази операция да бъдат насочени към това да преодоляваме дефицитите и потребностите на учителите, когато се сравнят техните умения спрямо профила, който ще бъде разработен. Друга тема е как ще бъде разработен този профил в секторните умения. Надявам се това в най-скоро време да стане актуална тема в рамките на големия проект, но е важно наистина да се направи връзка между двата проекта, за да има по-голям ефект.

И накрая бих искала да направя едно предложение за промяна на операцията в частта „Допустими кандидати“. Там виждаме, че професионалните гимназии, общините и юридическите лица с нестопанска цел са посочени като кандидати, което е напълно приемливо, но аз считам, че една група от организации е изпусната, а тя може да има много важна роля в това операцията да бъде успешна. И това са именно местните органи на работодателските организации, които са представител на национално ниво. Всъщност това са местните социални партньори, които представляват нашите организации на местно ниво и активно участват в социалния диалог с местните власти.

Защо считам, че те ще бъдат важен участник в тази организация?

На първо място, както казах, те са социалните партньори на местно ниво. Те са сдружения на бизнеса, които участват в

тристранния диалог, те участват в комисиите по заетост, в обсъждането на план-приема след 8-и клас, консултирани са по отношение на потребностите от работна сила от местния бизнес, така че те са много наясно с проблемите на местния бизнес и биха могли да допринесат към това тази връзка между образованието и бизнеса да се случи по-ускорено.

На второ място, те са организации, които обикновено имат опит в предоставянето на обучения – обучения за работниците и служителите на техните членове и не само на техните членове, по отношение на бизнеса част от тях имат центрове за професионално образование, тоест те имат опит по отношение на организирането и провеждането на обучения, разбира се в рамките на обученията за възрастни, така че това също не трябва да се подценява.

И на трето последно място, бих казала, че тяхната роля в дългосрочен план би била много важна и дори може би ключова по отношение на процеса на трансформация на дуалната система на обучение, която знаем, че трябва да бъде в посока на това да се повиши участието на бизнеса, той да стане движещата сила по отношение на дуалната форма на обучение. Виждаме, че това е и специфична цел в Стратегическата визия за развитие на дуалното професионално образование и обучение, така че давайки възможност на тези организации да се включат в такъв тип операция мисля, че ще ускори този процес и изпълнението на тази специфична цел.

Призовавам членовете на Комитета за наблюдение да одобрят това предложение и местните органи на бизнеса да станат част от допустимите кандидати.

ИВАН ПОПОВ: Благодаря за тези изключително важни предложения.

Що се отнася до обученията на учителите, по принцип идеята на тази операция е именно чрез партньорствата с работодателите педагогическите специалисти по професионална подготовка да имат

възможност да се обучават именно в предприятията, тоест да получат възможност да видят практически как се работи с най-новите машини, с най-новите средства. Все пак ние не искаме да поставяме ограничения само такъв тип обучения да се реализират, защото понякога може и да не е приложимо, но сме посочили в обосновката, това означава, че текстът ще влезе в насоките за кандидатстване, че учител, който участва в такива дейности, следва да премине поне едно обучение при работодател. Мисля, че с това ще отразим тази нужда, за която казахте.

Това, което бихме могли да допълним, е, че след влизане в сила на компетентностните профили за учителите в професионалното образование и обучение тези обучения трябва да съответстват именно на съответния компетентностен профил. Това ще го добавим.

След общественото обсъждане включихме социалните партньори като допустими партньори и/или като допустими асоциирани партньори, без ограничение в колко проекта могат да кандидатстват. Аз бих искал след заседанието, ако може да ни представите информация какъв е юридическият статут на териториалните ви структури. Ние бихме го допълнили, само да изясним какъв е статутът, тъй като юридически лица с нестопанска цел по принцип са допустими партньори, те могат и по тази линия да участват, но ще насочим вниманието и към самите допустими партньори, защото е важно наистина да се включат. Иначе работодатели, тоест фирми могат да участват като асоциирани партньори, не предвиждаме там никакви конкретни дейности, които да финансираме за фирми.

СВЕТЛАНА ДОНЧЕВА: Много кратка реплика.

Местните органи на нашите организации са отделни независими юридически лица. Не всички обаче са юридически лица с нестопанска цел, защото знаете, че от една промяна от 2018 г. някои от тях са регистрирани в Търговския регистър, някои останаха в съда,

така че някои от тях не се водят юридически лица с нестопанска цел, но със сигурност те присъстват в нашите списъци, когато доказваме нашата представителност. Те имат специални удостоверения, които ние им предоставяме, да ни представляват на местно ниво, така че много ясно могат да се отграничат от друг тип организации. Това наистина можем да го обсъдим извън дневния ред.

ИВАН ПОПОВ: При всички положения ще минат през *de minimis*. Единият вариант е вие като национална представителна организация да сте партньор, но физическите лица, които реално участват в изпълнението, да са част от структурите ви. Другият вариант е да допуснем териториалните...

СВЕТЛАНА ДОНЧЕВА: Не е това предложението. Предложението е местните ни органи, които са независими организации, да станат допустими кандидати. Имайте предвид, че това са организации, които са на терен. На местно ниво те познават потребностите на бизнеса, контактуват с властите и са много адекватен участник в тази операция. Ние сме национално представителни организации, ние можем да участваме в някои от операциите, но нашите местни органи са много по-адекватни на местно ниво.

ИВАН ПОПОВ: Добавяме ги към партньорите, но ще Ви помоля за помощ да формулираме после самия критерий за оценка на допустимостта на тези звена.

От дирекция „Професионално образование и обучение“ от МОН – заповядайте.

ПОЛИНА ЗЛАТАРСКА: Здравейте и от мен! Благодаря за възможността да се включа в работата на Комитета.

Дирекция „Професионално образование и обучение“ – политикоправещата дирекция по отношение на дуалното обучение.

Искам да благодаря всъщност на Управляващия орган за начина, по който са отразени експертните виждания именно за

процеса на учене от предишната програма „Подкрепа за дуалната система на обучение“. Мога да кажа, че личи реално прилагане на препоръките на стратегическата визия за развитие на дуалното обучение до 2030 г., която и госпожа Дончева спомена, а именно във всяка от дейностите по ясно инструктивен начин е заложено по-силно и ясно участие на бизнеса в дейностите. И увеличеното време за пробното стажуване, и това, че програмите за съвместните обучения на учители и наставници ще бъдат разработвани от представители на бизнеса, и супервизията, която е взаимна между учители и наставници виждам като много добри инструменти реално за подкрепа именно на овластяването повече на бизнеса в модела на дуално обучение. Контекстът е много подходящ в момента, подкрепата е изключително навременна и важна, има известен вакуум в системата. От друга страна, тази година подобрихме нормативната уредба – и през закона и през Наредбата за дуалното обучение опитахме да укажем известна подкрепа в облекчение на някои условия. Знаете, че държавата поема и осигуровките за всички ученици в дуалната система на обучение за бизнеса, така че вярвам, че такъв значителен финансов ресурс и с така разписани дейности ще помогне наистина да се възползваме обществено от възможностите на дуалната система за обучение.

Насреща сме за необходимите демаркации. Спомената е програма Домино 2, защото е практически пълно времевото припокриване. Във финалната фаза на оценка сме. Очакваме до края на годината да бъде подписана и това е реално единствената друга целева директна подкрепа по българо-швейцарската програма за дуално обучение. Имаме и компонент за социална интеграция, така че е възможно да е необходима демаркация може би и с други операции.

Една оптимистична корекция само да направя, че в приема за 8-и клас дуално обучение тази година имаме около 180 ученици повече. Благодаря ви.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Заповядайте.

РОСИЦА СТИЛИЯНОВА (АИКБ): Благодаря.

Знам, че времето напредва, но предпочитам сега и повече няма да вземам думата, обещавам.

Моят коментар е много принципен. Знаете, че съгласно Регламента за Европейския социален фонд плюс, чл. 9 социалните партньори са включени като такива, които да консултират и да участват в процеса и в областта на образованието. Това, което в момента се случва по отношение на тази програма, е, че ние нямаме регулярни срещи с Агенцията. В момента Министерството на образованието и науката не е свиквало Консултативния съвет за професионално образование и обучение от 8 февруари тази година, което всъщност възпрепятства ние да обсъждаме предварително конкретни операции не като операции по този начин, толкова директно, а като политика, като визия, като насоченост, които да направят тази по-стабилна връзка между пазара на труда и образованието. Това е основополагаща политика в момента и ние до голяма степен, предполагам, че и останалите партньори, не само АИКБ, се чувстваме изолирани от този процес.

Факт е, че напредъкът, който беше споменат преди това, голяма част от всичко, което е предприето – и като реформи, и като законодателни промени, бяха обсъждани в рамките на този съвет. Имахме и някои регулярни срещи с Изпълнителна агенция „Програма за образование“ и в предния програмен период. На практика, когато нещата се обсъждат още в началото, след това много по-добри критерии се създават, нещата се случват и отчитаме такива резултати.

Затова аз бих апелирала за един по-засилен диалог и благодаря, че имаше такова предварително публично обществено обсъждане на операциите, които разглеждаме в момента, но и по отношение на подготовката на насоките ще има доста неща, които би трябвало да се

изчистят. Това ми е принципната забележка по отношение на нашето участие в социалния диалог по отношение на образованието.

И вторият ми коментар по-скоро просто е молба при обсъждане отново на критериите за подготовка на проектите, тъй като той не касае пряко критериите, са свързани с държавната помощ, касаеща частните училища. Знаете, че това е услуга от общ икономически интерес. Ние имаме определени насоки, има и регламенти в това отношение. Много държави прилагат компенсаторен механизъм по отношение на участието на частните образователни институции в процедури и финансиране, отпуснато от европейските фондове при споделено управление. Ние сме готови на един диалог, при който да обсъдим едно по-равнопоставено такова тяхно участие в програмата, което не подлежи на държавна помощ и всъщност ги възпрепятства до голяма степен. Да не говорим, че това е и вариант, при който могат да се обсъдят и някои промени в критериите, при които работят и се признават частните училища, тъй като до голяма степен тяхната свобода е ограничена, което също възпрепятства тяхното участие в процедури, които са отворени. Радвам се, че те са включени в този програмен период изцяло, но пак казвам – има някои въпроси, които могат да бъдат уточнени.

Обръщам се и към професор Вайсилов – ние сме на разположение, когато прецените. Нека да правим по-чести срещи, дори веднъж да е в годината, но мисля, че можем да дадем ценни съвети и подкрепа на всичко, което прави Изпълнителната агенция. Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря Ви за това предложение. Наистина ние сме правили срещи предните години, но тази година, както споменаха и колегите, е доста напрегната с множество такива ежедневни дейности. Ще направим предложение в началото на следващата година да се срещнем със социалните партньори, да обсъдим цялата програма на Агенцията и съответно

текущите насоки или критерии, които подготвяме, така че да може да вземете отношение по тях предварително.

Заповядайте.

ГЕРГАНА ЕФРЕМОВА: Точно две изречения.

Поздравления за това, че наистина сте помислили как освен да се работи за десегрегация на вече сегрегирани училища, да се работи и за превенция на сегрегацията, за да не се допуска възникване на нови сегрегирани училища, тоест това, че могат да участват и комбинации от училища без и с ниска концентрация.

Също така бих предложила освен включване на ЦОИДУЕМ в информационния ден всъщност техните добри практики да бъдат приложени към документите, когато се обяви процедурата, така че да може дори хората, които по една или друга причина не са присъствали, да имат достъп до тях. Наистина е важно да ползваме натрупаното знание и научения опит.

И последно, наистина вътрешноградският транспорт е много ключов за ефективна десегрегация и бих призовавала да се помисли още веднъж как може общините, които имат нужда от този ресурс, да разполагат с достатъчен такъв в рамките на операцията. Мерси.

ИВАН ПОПОВ: Аз мисля, че изяснихме, че вътрешноградски транспорт е включен. Просто е опростен разход и е включен към 40% от преките разходи. Такава е структурата на разходите. Няма какво повече да добавим. Има го.

С ЦОИДУЕМ ще координираме добрите практики и ще насочим натам...

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Заповядайте.

ДЕЯН КОЛЕВ: И аз подобно на Роси Стилиянова поемам ангажимент, че по другите операции няма да се включвам така активно.

Искам да кажа отвъд тези операции и провокиран от въпроса на господин Калоян Колев дали ще остане ресурс, честно казано аз съм

песимист, че ще се използва ресурсът, който сега е заделен. И ако няма промяна – нормативна и законова, по две от операциите десегрегация и ограмотяване на възрастни смятам, че няма да се използва целия ресурс. Необходима е промяна от страна на колегите от МОН и от Народното събрание. Политиките за десегрегация са неатрактивни политики. Тежко е решението да се десегрегират училища. В рамките на 49-ото Народно събрание, което – о чудо! – функционира почти цяла година, водихме разговор за промени в ЗПУО, които да изискват общините, които имат сегрегирани училища, задължително да правят такива политики.

Тъй като никой не може да каже дали ще има и кога ще има ново Народно събрание, призовавам МОН да намери подходящия начин – дали през Наредбата за финансирането, дали по друг начин да изисква от общините, които имат сегрегирани училища, да направят такива политики. Тогава вече ще има интерес към операцията за десегрегация.

А относно ограмотяването на възрастни, слава богу, все повече момичета и момчета завършват основно образование. Ако не вдигнем летвата и не дадем възможност ограмотяването да се прави и с ученици до 10-и клас, тоест с отпаднали, така че да придобият 10-и клас и дори 12-и клас, все повече интересът в тази насока, ние ще имаме нисък интерес. Така че призовавам ви и това да направите, за да отпусим операцията.

И накрая, свършвайки, искам да благодаря за тази много добра практика да се правят публични обсъждания, още преди операциите да са дошли в Комитета за наблюдение. И да поздравя и професор Вайсилов, и Иван Попов, че откакто вие сте начело на Агенцията, диалогът е много по-широк, чувстваме нашето мнение много по-добре чуто, не е като при предишни ръководства, когато бяхме виновни до доказване на противното. Продължавайте в този дух и сме благодарни за това, което правите.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря много за този коментар. Ще имаме предвид да продължаваме и в бъдеще в тази посока.

Други коментари или предложения?

Всички неща, които бяха обсъдени и коментирани, ще бъдат отразени в съответните части на документа и в насоките след това. Разбира се, след общественото обсъждане, което е необходимо да се направи, когато се публикуват насоките.

Сега предлагам да преминем към вземане на решение по тази точка.

Проектът за решение е: Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ одобрява Методология и критерии за подбор на операции: „Развитие на дуалната система на обучение в „Професионално образование и обучение (подбор на проекти)“, „Ограмотяване на възрастни (подбор на проекти)“ и „Комплексни програми на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията (подбор за проекти)“.

Който е против? – Няма. Въздържали се? – 1.

ДЕЯН КОЛЕВ: По всички грантови схеми съм „въздържал се“, да не би след това някоя организация от моята група да кандидатства и да се сметне, че това е било конфликт на интереси.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря.

Прието е следното

РЕШЕНИЕ:

Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ одобрява Методология и критерии за подбор на операции: „Развитие на дуалната система на обучение в „Професионално образование и обучение (подбор на проекти)“, „Ограмотяване на възрастни (подбор на проекти)“ и „Комплексни програми на

общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията (подбор за проекти)“.

Сега по програма имаме кафе-пауза. Ще помоля да е около десет минути.

(Кафе-пауза)

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Нека да продължим заседанието със следващата точка от дневния ред

Точка 5. *Проект за изменение на Методология и критерии за подбор на операция „Техническа помощ“.*

Проектът се предлага за обсъждане и одобрение и ще бъде представен от Ирена Дянкова – държавен експерт в Изпълнителната агенция „Програма за образование“. Заповядайте.

ИРЕНА ДЯНКОВА: Добър ден и от мен!

Ще ви представя Проекта за изменение на Методология и критерии за подбор на операция „Техническа помощ“ по Програма „Образование“ 2021 – 2027.

Започвам най-напред с кратка обща информация по операцията. Изпратени ви бяха предварително материалите по точка 5 от дневния ред.

Това е операция, която се реализира чрез процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. По операцията има сключен договор за БФП с конкретен бенефициент Изпълнителна агенция „Програма за образование“, който е сключен месец октомври миналата година. Операцията се изпълнява на територията на Република България, както на и извън територията на Европейския съюз. Бюджетът на операция „Техническа помощ“ възлиза на малко над 91 млн. лв., а продължителността ѝ е до 2029 г.

Най-общо Проектът на изменение на Методология и критерии за подбор на операция „Техническа помощ“ се състои във включването на нови конкретни бенефициенти в лицето на Министерството на образованието и науката, като подкрепата ще бъде насочена към служители на Министерството на образованието и науката, които са ангажирани с подготовка и изпълнение на проекти и операции от стратегическо значение по Програма „Образование“. Размерът на предоставената безвъзмездна финансова помощ за конкретен бенефициент МОН е 500 хил. лв. В допълнение се включва и Националният център за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти, като целта на подкрепата, която ще се реализира в размер на 1 млн. лв. безвъзмездна финансова помощ, е повишаване капацитета на ръководители от системата на предучилищното и училищното образование за подготовка и изпълнение на проекти и операции от стратегическо значение по програмата.

Допустимите целеви групи включват бенефициенти по програмата, техните партньори и потенциални бенефициенти, ключови бенефициенти и партньори по операции от стратегическо значение – Министерството на образованието и науката, регионалните управления на образованието и второстепенни разпоредители с бюджет към МОН, както и училища и детски градини.

Допустимата дейност е укрепване на капацитета и органите на държавите членки, на бенефициентите и съответните партньори като най-общо е насочена към подкрепа за подобряване на капацитета на бенефициентите и потенциалните бенефициенти. В предходна презентация госпожа Станевска спомена, че е утвърден Стратегически план от страна на Управляващия орган на програмата за повишаване на капацитета на бенефициентите и потенциалните бенефициенти, които изпълняват проекти по Програма

„Образование“. Кандидатите за безвъзмездна финансова помощ следва да предоставят концепция за средносрочна обучителна програма за период от три години.

По отношение на индикаторите в самата операция „Техническа помощ“ е налице индикатор за брой обучени представители на бенефициенти партньори и потенциални бенефициенти като целевата стойност за Министерството на образованието и науката и за Националния център за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти е включена в общата стойност на индикатора на ниво операция. В допълнение с изменението предлагаме специфичен индикатор, който е брой на училищата и на детските градини, които са преминали обучение по програмата, а именно 1243 детски градини и училища да бъдат включени в дейности по операцията. Благодаря ви за вниманието.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря.

Коментари, предложения?

Това е част от стратегическия план за подобряване капацитета на бенефициентите на програмата.

Ако няма коментари и предложения, предлагам да преминем към гласуване на проекта за решение: Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ одобрява изменение на Методология и критерии за подбор на операция „Техническа помощ“.

Има ли против? – Няма. Въздържали се – 1 (Министерството на образованието и науката).

Прието е следното

РЕШЕНИЕ:

Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ одобрява изменение на Методология и критерии за подбор на операция „Техническа помощ“.

Преминаваме към шеста точка:

Точка 6. *Проект на Методология и критерии за подбор на операция „Дигитална трансформация на училищното образование“.*

Точката се предлага за обсъждане и одобрение.

Давам думата на госпожа Нели Георгиева – държавен експерт в Изпълнителната агенция. Заповядайте.

НЕЛИ ГЕОРГИЕВА: Благодаря.

„Дигитална трансформация на училищното образование“ е операция от стратегическо значение, която ще се изпълнява на територията на цялата страна. Това е операция, която реално надгражда резултатите от изпълнението на процедура „Образование за утрешния ден“. Знаете, че в рамките на предишния програмен период именно чрез тази процедура бяха поставени основите на дигитализацията в училищното образование. Общият бюджет на финансовата подкрепа в рамките на настоящата операция възлиза на почти 246 милиона и половина лева. Тя ще се реализира от конкретен бенефициент Министерството на образованието и науката, като в проекта ще участват училища и регионалните управления на образованието. Продължителността, която сме предвидили за изпълнение на тази операция е 60 месеца, като периодът на изпълнение не може да продължи след 31 декември 2029 г. Целеви групи са ученици, педагогически специалисти, образователни медиатори и родители. Целите, които се очаква да постигнем с тази инвестиция са, от една страна, усъвършенстване на дигиталната образователна среда и от друга страна, подобряване на дигиталните умения на педагогическите специалисти и на учениците.

Подкрепата е структурирана в седем дейности, всяка от които интервенира върху образователната система, върху училищата или върху целевите групи. На този слайд са представени първите три дейности, които реално са насочени към образователната система. Виждате, че първата е свързана с надграждане на облачната среда и

на дигиталната раница, които бяха изградени в рамките на процедура „Образование за утрешния ден“. Една част от мерките в тази посока, които предвиждаме, са свързани с разширяване на функционалностите на платформата „Дигитална раница“, с внедряване на продуктови разработки за интерактивно преподаване, за учене, което се основава на компютърно моделиране и изкуствен интелект, мерки, насочени към разработване на модел за персонализиране на учебното съдържание, отново основано на изкуствен интелект и така нататък.

Втората дейност е свързана с разработване, адаптиране и ползване на дигитално образователно съдържание. От една страна, създаване на такова от учители и от друга страна, осигуряване на възможност за ползване на готово дигитално образователно съдържание, което планираме да бъде закупено и адаптирано за целите на обучението на учениците.

Третата дейност отново е свързана и е насочена към системата на училищното образование, по-конкретно планира въвеждане на автоматизирани процеси и изкуствен интелект в образователната система. Тук подкрепата ще бъде насочена към изграждане на интегрирана система за управление на присъствието в класната стая, осигуряване на достъп на училища до платформи за оценяване, базиране на изкуствения интелект, дигитализиране на модули от национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити, също така адаптиране на съществуващи GPT приложения и така нататък.

Четвъртата дейност е пряко насочена към училищата и по-конкретно към изграждане на модерна защитена образователна среда, което планираме да бъде осъществено чрез разработване на модели за централизирано управление, предоставяне на услуги на ниво училище, осигуряване на средства за дигитализация на достъпа до училище и управление на класната стая. Тук включваме закупуване на технически средства и софтуер за училищата. Също така в рамките

на тази дейност планираме да бъдат осигурени технически средства за целите на обучението на учениците.

Петата дейност е дейност, насочена към обучение на педагогическите специалисти. Това е хоризонтална дейност и тя всъщност е пряко свързана с всички останали дейности по операцията. Тук ще бъдат проведени обучения за работа на учители с изкуствен интелект, за киберсигурност, за работа с дигиталната раница, за дигитално благополучие, медийна грамотност и така нататък.

Шестата дейност е насочена към подкрепа на учениците и повишаване на техните дигитални компетентности и умения. Тя ще бъде реализирана в две направления. От една страна, планираме подкрепа за провеждане на извънкласни дейности за повишаване на дигиталните компетентности на учениците. Това са обучения, които ще бъдат провеждани по Рамката за дигитални компетентности, в областта на медийната грамотност, дигитално благополучие, безопасен интернет, виртуална реалност и други. Второто направление на тази дейност е продължаване на подкрепата чрез извънкласни дейности за най-малките ученици – учениците от първи клас, за ученици от маргинализирани групи и за други ученици, които все пак имат затруднение в ползването на ИКТ. Тук ще подкрепим чрез обучения и родителите на такива ученици. Планираме също така отново да подкрепим и обучението на образователни медиатори, за да подобрим уменията на медиаторите и на родителите за работа в електронна среда.

И последната дейност, но не на последно място по важност, планираме подкрепа за провеждане на информационни кампании както на национално, така и на местно ниво, които да бъдат насочени към ползите от изкуствения интелект, към медийната грамотност, защитата на интелектуалната собственост и други.

На този слайд са представени основните индикатори, които сме планирали да бъдат постигнати с подкрепата по тази операция. Виждате, че малко над 58 хиляди ученици, родители и образователни медиатори планираме да получат подкрепа в тази операция. Това са представители конкретно на маргинализирани групи. Общият брой на родителите, които ще бъдат подкрепени, надхвърля 212 хиляди души. Над 3800 педагогически специалисти ще бъдат обучени за подобряване на уменията им за работа в образователната система и почти 203 хиляди ученици планираме да получат подкрепа по операцията.

Целевите стойности на тези индикатори са определени на база на това, че все пак това е операция от стратегическо значение и нейният обхват е доста голям, тоест планираме да обхванем всички училища.

Като резултат близо 61 хиляди ученици от всичките 203 хиляди планираме да получат сертификат за постигнато равнище на дигитални умения.

Последният индикатор е хоризонтален и е планиран в Програма „Образование“ за всички интервенции в рамките на втори приоритет и той планира в рамките на подкрепата и в резултат на подкрепата да бъдат подобрени образователните резултати на учениците, които са получили подкрепа.

След като изпратихме материалите за днешното заседание получихме коментари от Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“. Три коментара или въпроси, които са свързани със следното:

Първият коментар е по отношение на процентното ограничение, което сме заложили в критериите за подбор на операция, за инвестициите в хардуерни компоненти и оборудване, като коментарът все пак припомня, че подкрепата, която се осигурява от Европейския социален фонд плюс, би трябвало да бъде фокусирана

към меки мерки, към целевите групи. Да, оказва се, че всъщност гледаме в една посока. Нашата идея за поставянето на това процентно ограничение е продиктувана именно от това. Всъщност 30-те процента от ресурса като максимална стойност по тази операция е насочен и е свързан реално с изпълнението на три от общо седем дейности по операцията. Това са дейности 1, 3 и 4. Тоест на практика Управляващият орган полага усилия и се стреми да осигури минимум 70% от финансовия ресурс да бъде инвестиран реално в представителите на целевите групи – това са ученици предимно, учители, образователни медиатори и родители.

Вторият коментар е по отношение на обхвата на индикатора за участие на ученици. Въпросът беше свързан с това дали в целевата стойност на индикатора, който измерва броя на учениците, ще бъдат отчетени само учениците, които реално са получили подкрепа по операцията, или там ще отчетем и учениците, които са ползвали закупената техника по проекта. В обосновката за избора на операция сме посочили дефинициите на всеки един от индикаторите и оттам ясно се вижда, че тези близо 203 хиляди ученици, които ще подкрепим в рамките на операцията, са ученици, които реално ще бъдат включени в извънкласни дейности. Така че отговорът ни е: не, учениците, които само ще ползват закупената техника, по никакъв начин няма да бъдат отчитани като изпълнение на индикатора.

Третият коментар е за очаквания брой на училища, които ще бъдат включени в проекта. Дизайнът на операцията е направен така, че да осигури възможност на всички училища, ако те имат интерес към операцията, да се включат в нейното изпълнение. Затова и целевите стойности на индикаторите са такива, за да не бъде формално тяхното включване, а всъщност да се осигури някакъв реален ефект върху учениците, родителите, образователните медиатори и учителите.

Втората група коментари, които получихме, са от конкретния бенефициент Министерството на образованието и науката. Те отново са три.

Първият е свързан с прецизиране на текстовете по отношение на стъпките за определяне на участващите училища. Ще отразим това предложение в насоките за кандидатстване. То наистина е техническо и по никакъв начин не променя логиката на процеса по включване на училищата.

Вторият коментар е свързан с прецизиране на текст по отношение следенето на процентните ограничения по проекта. Това нещо също ще бъде отразено в насоките за кандидатстване.

Третият коментар на Министерството на образованието и науката е свързан с индикатора за подобрени образователни резултати на учениците. Тук отново ще вземем предвид техния коментар и ще прецизираме дефиницията, така че максимално да съответства на целите на процедурата.

Това е всичко. Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Имате думата за коментари и предложения.

Заповядайте, господин Михай.

КОНСТАНТИН-ВИОРЕЛ МИХАЙ: Много благодаря.

Ние приветстваме тази процедура. Дигиталната трансформация в българските училища е от жизнено важно значение. Само 30% от българското население има базови умения през 2023 г., което е под средното ниво за Европейския съюз.

Във връзка с предложеното обучение за подобряване на дигиталните умения на ученици и на учители бихме поискали по-конкретна информация за добавената стойност и за допълняемостта, защото според вашия доклад имаме 2000 училища и детски градини, които внедряват иновативни методи на обучение с използване на ИКТ и много голям брой педагогически състав участващи в обучението

във връзка с прилагане на иновативни методи за използване на ИКТ. Не сме против това, но трябва да видим каква ще бъде следващата стъпка в сравнение с „Образование за бъдещето“.

Освен това един елемент, свързан с устойчивостта на финансирането на техническите услуги, защото през предишния програмен период сме го правили, сега също ще го правим, но трябва да видим каква е стратегията за услугите и платформата.

И последния въпрос. Видяхме по отношение на индикаторите, че вие слагате заедно образователните медиатори и родителите като по този специфичен индикатор бройките на медиаторите и на родителите ще ги комбинирате и защо сте ги сложили заедно?

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Заповядайте.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НАТАЛИЯ МИТЕВА:
Благодаря за въпроса.

Позволявам си да отговоря на голяма част от тези въпроси и коментари, след това ще предам и на колегите към ИАПО за някои по-технически неща.

Тази процедура, както е ясно на всички, надгражда работата по „Образование за утрешния ден“ в предишния програмен период. Правилно бе споменато, че там бяха обучени малко над 20 хиляди педагогически специалисти на дигитални умения. Това, което научихме от този проект, е, че изключително важно е да имаме по-прецизна информация на старта на подобна масивна обучителна кампания какви са нивата на дигитални умения на педагогическите специалисти, за да можем да диференцираме това обучение. Този подход не беше приложен диференцирано непременно в миналия проект, но бяхме предложили набор от доставчици на обучение през регистъра за квалификационни програми, така че доста специалисти се възползваха. Успяхме, макар в края на проекта, да надминем индикатора, който бяхме заложили.

Индикаторът през предишния програмен период, постигнат по време на „Образование за утрешния ден“, касае около една трета, една четвърт от педагогическите специалисти в зависимост от това дали сметнем учителите в предучилищна възраст и детски градини. Тоест има още много специалисти, които трябва да придобият квалификация за повишаване на дигиталните си умения. И тук говорим хоризонтално, не непременно учителите по ИКТ или по специализирани предмети, а напротив хоризонтално учители по всякакви предмети и направления. Така че имаме много работа да вършим още, която искаме да засилим с тази инвестиция, с тази конкретна процедура.

Отново казвам – искаме да диференцираме този подход и да използваме рамката за дигитални умения *DigCompEdu*, спрямо която да диференцираме подхода си за квалификация на учителите по отношение на дигиталните им умения.

В някои от дейностите, следващия Ви коментар за дигиталната раница, се вижда ясно насоката за доразработване и уплътняване с дигитално образователно съдържание на платформата дигитална раница. Според заданието от предишния път ние сме постигнали някои много важни основни функционалности, но имаме огромната оперативна нужда платформата всъщност да предоставя лесен достъп до качествено образователно съдържание по всякакви разрези. Така че леко надграждане е необходимо по отношение на това тя да бъде по-гъвкава, тъй като ние минаваме към компетентностен подход, а не предметно сегментиран само подход. В момента имаме предоставена основно такава възможност – предмет, тема и така нататък. Но има много интердисциплинарни уроци, които се провеждат в страната, проектно базирани урочни единици, нови предмети, създадени чрез иновативните училища, компетентностни единици, които могат да се достъпят, съдържания по теми за специални образователни потребности, за медийна грамотност, за финансова грамотност, които

в момента не могат да намерят своето място. Така че за нас е важно да донадградим дигиталната раница, да вкараме вътре елемент на изкуствен интелект, който да оптимизира някои процеси. И много важно, тук може би не можа да се разчете от формулировката, да намерим начин, в който образователно съдържание, освен да продължи да се произвежда от учители, да бъде доставено и от редица други доставчици – не само издателства, неправителствени организации, асоциации, бизнес партньори, което чрез проверка, която ни утежнява административния процес, да влезе през дигиталната раница и да бъде достъпно до всички в образователната система. И тук обмисляме начин, по който не непременно да купуваме подобно съдържание, за да бъде то собственост на Министерството, а напротив, да фасилитираме неговото предоставяне през дигиталната раница.

Преди да дам по отношение на индикаторите думата на колегите от Изпълнителната агенция, искам да отбележа и няколко важни посоки, които тук ще видите като еволюция в мисленето на Министерството. На доста места виждате и темата за дигиталното благополучие. Това е изключително важна част за нас от обмислянето за дигиталните умения и работата в дигитална среда. Дигиталното благополучие касае баланса на време, прекарано пред екран и извън екран. Тоест докато ние имаме острата нужда да вдигнем нивата на дигитални умения на цялото население, в частност тук на педагогически специалисти и на ученици, ние също така имаме нужда внимателно да балансираме колко време се прекарва пред екраните, за да няма негативни странични ефекти това върху ученето. Данните от PISA, представени в края на миналата година, ясно ни показват, че България има огромен дял на екранно време, прекарано в училище и за съжаление, от него много голям дял на време, прекарано на лични устройства за развлечение. Министерството обмисля мерки, граничещи със забрана на лични устройства в училище. Реално по

закон те са забранени в час, колко се прилага също е добър въпрос, но в останалото време всъщност те се използват изключително много. И директно по данни на PISA това корелира с много високи нива на тревожност, разсейване и ниски познания по математика. Така че ние този процес трябва да намерим начин да го контролираме, заедно с процеса на дигитални компетентности.

Ще видите на места и медийна грамотност, която в днешно време е информационно дигитално-медийна в голямата си част. Тя върви ръка за ръка с дигиталните умения и вече се счита като ключова грамотност за бъдещите поколения. Така че тя също ще бъде част от този пакет дигитални компетентности, които искаме да развиваме у младите хора.

Не на последно място ще видите и препратка към развиване на капацитет на ниво училище. Ние успоредно с този проект тази година подадохме през инструмента за техническа подкрепа TSI многонационален проект за разработване на модел на ИКТ екипи в училище, които да отговарят за дигиталната трансформация. В по-малките училища би бил един човек, в по-големите повече – специалисти, които да подпомагат учителите в избирането на правилните инструменти, на правилната квалификация, фасилитиране на използването на изкуствен интелект, развиване на медийна грамотност, ограничаване на негативните ефекти от екранното време. Без такива отговорни хора на място, които да имат инструментариума да подкрепят учителите, считаме, че е много по-бавно и трудно ние да квалифицираме учители, които са адекватни и могат да подпомогнат и учениците в развиването на ключови дигитални компетентности.

Благодаря ви. Ако имате въпроси, аз също съм на разположение. По повод индикаторите бих се обърнала към колегите от Изпълнителната агенция.

ИВАН ПОПОВ: Благодаря.

Индикаторът брой подкрепени родители и образователни медиатори е от Програма „Образование“, така е одобрена с този индикатор, но той е пряко насочен към надграждане на проекта „Подобряване на достъпа до образование в условията на кризи“ *REACT-EU*, който вчера ви беше представен с резултатите във видеопрезентацията на ОИСР. Тук идеята е родителите на всички първокласници да преминат едно встъпително обучение за работа с дигиталната раница, за да могат да подпомогнат децата да достъпват това съдържание, но също и образователните медиатори. Тоест индикаторът е насочен към възрастни за такъв тип базови умения за работа с дигиталната раница.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Други въпроси или коментари? Заповядайте.

ГЕРГАНА ЕФРЕМОВА: Понеже не стана ясно, може би въпросът ми е подобен на това, което Министерството на образованието и науката е задало по отношение на индикатора „подобри образователни резултати“ – 10%, просто исках да уточня дали това означава, че се очаква подобрене на образователните резултати при 10% от участващите ученици, или с 10% на всички?

ИВАН ПОПОВ: Министерството на образованието и науката е предложило методология за измерване на индикатора, която считаме, че е най-подходящо да бъде заложена в насоките за кандидатстване, тъй като е технически детайл, така че ние с тях ще формулираме. Във всеки случай няма да е просто от 5 дали са получили 6 оценка, а ще е по-скоро измерване на дигиталните им умения, подобряване на дигиталните умения, което трябва да се формулира по подходящ начин, така че да може да се проследява с изкуствения интелект, който ще въведем в дигиталната раница.

ГЕРГАНА ЕФРЕМОВА: И още два кратки коментара.

По отношение на степента на удовлетвореност също предлагам да се зададе някаква очаквана стойност, за да може все пак да има

яснота дали е изпълнен този индикатор. Той може да бъде или процент от участниците, които заявяват своята удовлетвореност, или пък средна стойност, ако скалата е от 1 до 5 някаква средна стойност спрямо тази средна скала.

Бих искала да поздравя и Изпълнителната агенция, и Министерството за начина, по който е формулирана тази операция, за това, че се набляга на развиването на целия пакет дигитални компетентности, включително медийна грамотност, защото това наистина е ключово. Действително е важно да се проследява резултатът от всичко, защото вече стана въпрос, че 20 хиляди учители са били обучени в рамките на *REACT-EU*, но всъщност не сме сигурни как това се е отразило на учениците.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Заповядайте.

ЛАЛО КАМЕНОВ: Аз приветствам идеята образователните медиатори да усъвършенстват своите компетентности, тъй като те са посредници между родителската общност и образователната институция, но предлагам да се допълни и помощника на учителя, защото разликата между образователния медиатор и помощника на учителя е, че помощникът на учителя пряко съдейства на учениците в условията на образователен процес и е нормално те да имат дори повече познания с пособията и материалите в дигиталната раница.

ИВАН ПОПОВ: Благодаря. Приемаме предложението, ще го добавим.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Други коментари и предложения?

Заповядайте.

ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР НАТАЛИЯ МИТЕВА: Министерството в момента е в напреднала фаза на процес на договаряне на участие на Министерството на Световното образователно изложение 5 в Лондон в началото на 2025 г., ако е живот и здраве и успеем да го направим. Давам го на вашето

внимание, защото това е изложение конференция за образователни технологии, най-голямата в света. Бихме искали там да представим работата си по предишния проект до момента, включително позитивите на дигиталната раница не като вся и все, единственото решено решение, но все пак продукт създаден за наши цели в нашата образователна система и да покажем и няколко модела на смислено направена, положителна дигитална трансформация в училище. Давам го на вашето внимание – би било един добър начин да популяризираме работата си по тези програми и да се сравним с останалите държави по отношение на тези политики.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Ако няма други въпроси и предложения, предлагам да преминем към разглеждане на проекта за решение.

Предлагам за гласуване следното решение: Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ одобрява Методология и критерии за подбор на операция „Дигитална трансформация на училищното образование“.

Има ли против? – Няма. Въздържали се – 1 (Министерството на образованието и науката).

Прието е следното

РЕШЕНИЕ:

Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ одобрява Методология и критерии за подбор на операция „Дигитална трансформация на училищното образование“.

Продължаваме с последната точка от дневния ред преди обяда:

Точка 7. *Проект на Методология и критерии за подбор на операция „Достъп на уязвими групи и непедagogически персонал до висше образование“.*

Проектът се предлага за обсъждане и одобрение. Той ще бъде представен от госпожа Бранимира Веждарова. Заповядайте.

БРАНИМИРА ВЕЖДАРОВА: Здравейте отново! Ще бъде кратка, тъй като знаете, че сме в преразход на време.

Тази операция цели основно да предложи подкрепа за осигуряването на подготовка за успешно кандидатстване във висши училища, като целевите групи, към които е насочена, са ученици от втори етап на гимназиалното образование, тоест в последните си години преди да завършат средно образование, и лица и младежи, които са завършили средно образование, но нямат висше. Също така операцията е насочена и към подкрепа за образователни медиатори и помощник на учителя, както и друг непедagogически персонал за придобиване на висше образование по специалности с педагогически профил. Също така по операцията ще бъдат подкрепени и студенти от първи и втори курс от уязвими групи за успешната им адаптация към академичния процес и академичния живот.

Операцията е изцяло разработена с идеята да надгради резултатите на операция „Подкрепа на уязвими групи за достъп до висше образование“ от предходната програма и програмен период 2014 – 2020 г., като при евентуалното ѝ одобрение и изпълнение Управляващият орган ще осигури избягването на всякаква възможност за дублиране на разходи и съответно дублиране на представители на целевите групи, които са участвали по двете операции.

По основните параметри на операцията общия бюджет е малко над 35 млн. и 500 хил. лв. Той е разделен на три компонента, които виждате на слайда. Компонент 1 е за Северна България – малко над 17 млн. лв. Компонент 2 – за Югоизточен регион и Южен Централен с близо 11 млн. и 500 хил. лв. И компонент три – за Югозападен регион около 7 млн. лв.

Продължителността на операцията е 36 месеца и тя обхваща териториално територията на цялата страна.

От гледна точка на минимален и максимален размер на безвъзмездна финансова помощ те са съответно 250 хил. лв. и 750 хил. лв.

От гледна точка на допустимите кандидати и партньори процедурата, отново повтарям, изцяло кореспондира на тази от преходния период – допустими кандидати са училищата от средното образование, включително и частни училища в случаите, когато те получават държавна субсидия за работа с уязвими групи, и юридически лица с нестопанска цел. Сред допустимите партньори към тези два вида участници се добавят и висшите училища.

Целевите групи няма да повтарям, защото вече ви ги споменах. Само едно уточнение, че когато ще работим с ученици от уязвими групи във втори гимназиален етап, това ще предполага и работа с поне един техен родител.

Дейностите също изцяло кореспондират на предходната процедура, те са четири. Включват идентифициране и мотивиране на целевите групи, два вида обучения – едните са допълнителни обучения за учениците от втори гимназиален етап, другите обучения са опреснителни за опресняване на знанията на лица и младежи от уязвими групи. И двата вида обучения са насочени към подготовката на лицата за успешно вземане на държавни зрелостни изпити и явяване и участие в кандидатстудентски кампании.

Третата дейност е насочена към подкрепата за студенти в първи и втори курс чрез менторство и индивидуална помощ за покриване на семестриални такси и настаняване през първата и втората академична година.

И последната четвърта дейност е цялостна подкрепа за професионалното развитие на образователните медиатори и всички други форми на непедагогически персонал.

На този слайд са показани индикаторите, които се надяваме да постигнем като индикатори за резултати и продукт. Няма да влизам в детайли, всички можете да се запознаете с тях.

На финала ще изтъкна предложенията, които сме получили в рамките на общественото обсъждане, което се проведе на 31 октомври, както и предложения, които сме получили от централното координационно звено към Министерския съвет.

По отношение на предложенията в рамките на общественото обсъждане от център „Амалипе“ сме получили три предложения, които са приети. Първото беше за разширяване на обхвата на дейност 1 с възможността към работата с родители на ученици от втори гимназиален етап, в тази работа да бъдат включвани и родители на ученици от други образователни степени, както и представители на местната общност с оглед важността в общността като цяло да се популяризира ролята на висшето образование.

Второто предложение от центъра „Амалипе“ беше да разширим подкрепата за студенти, като включим възможността в нея да се включат и второкурсници. Това също е отразено във варианта на Проекта на методология.

И третият детайл беше уточнението в образователни медиатори по четвърта дейност да се имат предвид медиатори и от предучилищното образование. Всъщност то е точно така – не сме слагали разграничение между двата вида медиатори.

От гледна точка на коментарите на ЦКЗ, първият коментар касае искане за добавяне на индикатор за непедagogически персонал и записани студенти. Само ще върна назад, за да покажа, че всъщност те са включени във втория индикатор отгоре надолу с № 10. Там са включени именно въпросните групи.

Вторият коментар изискваше добавяне на критерии за устойчивост в техническата и финансова оценка като част от методологията за оценка на проектите. Ние сме го приели частично,

като в рамките на критерия за допустимост по процедурата сме разширили обхвата на критерия, оценяващ финансовата устойчивост на проекта, с наличие на финансова устойчивост и механизми за устойчивост. Считаме, че тъй като устойчивостта като цяло е нещо касаещо бъдещото продължение на проекта, е по-добре то да бъде оценено в рамките на допустимостта, а не в рамките на техническата и финансова оценка.

И на финала ви благодаря и очаквам въпросите ви.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря.

Заповядайте.

ЛАЛО КАМЕНОВ: Нямам въпрос, имам предложение.

Не мисля, че образователните медиатори или непедagogическият персонал трябва да бъде ограничен само за това той да завършва висше образование по специалността „Педагогика“. Дали е разумно? Предлагам да се разшири те да имат изобщо достъп до висше образование по избор на специалност, която те желаят. Знаем колко е недостигът на пазара на труда по различни специалности в момента. Доколкото поне имам информация в момента учители не липсват толкова много. А и смятам, че някакъв тип ограничения, ако една личност има съвсем други намерения да се развива като личност и професия, ние да го ограничаваме задължително да става учител.

ИВАН ПОПОВ: Като отговор бих казал, че ние не ги ограничаваме, а даваме възможност те да се развиват в образователната система, тоест педагогическо образование или педагогика по специалност. Всеки има възможност да запише висше образование, ние подкрепяме оставането на образователните медиатори и развитието им в образователната система. Иначе те са свободни да запишат каквато искат специалност, но не и с целевата подкрепа по програмата.

ЛАЛО КАМЕНОВ: Това предлагам – целевата подкрепа да отвори кръгозора на този човек и той да има достъп до други специалности. Сега работи като образователен медиатор за едни 1500 лв., защо вдругиден да не стане инженер?

ИВАН ПОПОВ: Нашата цел не е да ги изведем от системата, а да ги развиваме вътре. Това няма как да го приемем.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Други предложения? Заповядайте.

КАЛОЯН КОЛЕВ: Благодаря Ви.

Ние, разбира се, подкрепяме тази операция. Следим дела на завършилите висше образование в България, той се е повишил през 2023 г. и вече е почти 36% от всички на възраст между 25 и 34 години, но все още е под нивата в Европейския съюз, където са около 43%. Така че в тази връзка операцията е желана и се радваме, че тя ще бъде таргетирана, тоест няма да бъде обща хоризонтална за всички, а ще бъде таргетирана към най-уязвимите групи.

Имаме един въпрос относно дейността, в която ще подкрепите учениците и бъдещите студенти за първата учебна година финансово. Имате ли някакъв механизъм след това или на база на предишни подобни операции с някаква подкрепа на студентите след тази година, когато финансовият стимул свърши? Благодаря.

ИВАН ПОПОВ: Краткият отговор е: не, нямаме.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Други въпроси, коментари или предложения? Не виждам.

Предлагам да преминем към разглеждане на Проекта за решение: Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ одобрява Методология и критерий за подбор на операция „Достъп на уязвими групи и непедagogически персонал до висше образование“.

Има ли против? – Няма. Въздържали се – 1 (*Деян Колев*).

Приема се следното

РЕШЕНИЕ:

Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ одобрява Методология и критерий за подбор на операция „Достъп на уязвими групи и непедagogически персонал до висше образование“.

Благодаря ви за активната работа преди обед. Предлагам да продължим следобедното заседание в 14:00 ч.

(Почивка)

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Ще продължим със следващата точка от дневния ред.

Точка 8: *Проект на Методология и критерий за подбор на операция „Достъп до образование за всяко дете“.*

Проектът се предлага за обсъждане и одобрение. Той ще бъде представен от госпожа Веждарова. Заповядайте.

БРАНИМИРА ВЕЖДАРОВА: Здравейте отново! Благодаря.

Така представената процедура „Достъп до образование за всяко дете“ е операция от стратегическо значение в рамките на Програмата, като основната цел, както вече беше споменато в предишната сесия, е подпомагане работата, функционирането на механизма за обхват, който знаете, че съществува в България. Целта на процедурата е да подобри функционирането на механизма, като механизъм създаден по ПМС № 100. Знаете, че той включва доста голям брой от институции, които работят по места, чрез така наречените екипи за обхват. Освен това операцията има за цел да повиши степента на обхват в образователната система като цяло и да насърчи създаването и съществуването на ефективни училищни общности.

Параметрите на операцията. Общият бюджет е малко над 17 млн. лв. като малко над 3 млн. лв. следва да бъдат планирани за

Югозападния регион, а останалите средства ще бъдат отчетени към по-слаборазвитите региони. Продължителността на операцията е 36 месеца и тя се изпълнява на територията на цялата страна. По тази операция няма фиксиран минимален размер на безвъзмездната финансова помощ, а максималният размер е 1 млн. и 200 хил. лв.

От гледна точка на допустимите кандидати и партньори това е операция, по която имаме 28 регионални управления на образованието, които са определени за конкретни бенефициенти. Допустими партньори са всички останали институции, работещи в рамките на Механизма за обхват, съгласно ПМС № 100 от 2018 г. Това са общини, държавни и общински училища и детски градини, дирекциите „Социално подпомагане“ към Агенцията за социално подпомагане по места, структурите на МВР по места – това са областните дирекции на МВР и районните полицейски управления, дирекциите „Бюро по труда“ към Агенцията по заетостта и Държавна агенция за закрила на детето.

Важен акцент тук е, че партньорството по настоящата процедура е задължително. От конкретния бенефициент се изисква да подготви към проектното си предложение обосновка за подбора на районите за обхват и съответно екипите за обхват, които по негова преценка следва да бъдат включени в проектното предложение. И след извършването на тази преценка от страна на конкретния бенефициент всички идентифицирани институции, които участват в избраните екипи за обхват се конституират като партньори.

От гледна точка на общия бюджет на процедурата Управляващият орган е извършил разпределение на общия размер на бюджета за всички отделни управления на образованието, като определените размери – сумите, които виждате на екрана, са пропорционално разпределени на база данни за броя необхванати, отпаднали и в риск от отпадане деца и ученици на ниво област, така

че тук виждате на този слайд до какви суми могат да разпишат своето проектно предложение съответните конкретни бенефициенти.

От гледна точка на целевите групи те са доста разнообразни по тази процедура. От една страна, естествено, са децата и учениците, които не са обхванати или са отпаднали, или се намират в риск от отпадане, техните родители, представителите на институциите в Механизма за обхват по места, които са членове на участващите в проектното предложение екипи за обхват и съответно учителите, педагогическите специалисти и непедagogическият персонал, които също са членове на екипи за обхват.

Дейностите и по тази операция са четири на брой. Първата дейност е насочена към допълване на екипите за обхват на местно ниво чрез включване на допълнителни специалисти. Тъй като в много случаи от прегледа, който направихме от гледна точка функционирането на механизма за обхват, се видя, че реално на местно ниво, на областно ниво в много екипи за обхват са включени едни и същи лица, които участват в три, четири, пет, че и повече екипи съответно това води до констатацията, че не са обезпечени с жива сила. Друг компонент на дейност 1 – обезпечаване изпълнението на дейностите за посещения на адреси по домовете в извънработно време.

Втората дейност е насочена изцяло към обучения, които да повишат капацитета на членовете на екипите за обхват. Те ще се обучават в способности за оценка на риска от отпадане, работа с родители и деца, създаване на индивидуален профил на деца и ученици в риск, план за работа и други подобни. Също така ще се извършват обучения за работа с инструментариума за ранно идентифициране на ученици в риск от преждевременно отпадане, който беше разработен в предишния период. И не на последно място ще се подкрепят екипите за обхват с обучения за работа с информационната система, посветена на механизма – така наречената ИСРМ.

Дейност три е насочена към провеждането на информационни кампании и информационни дни сред родителите за разясняване ползите от образованието, както индивидуални и групови срещи, тематични беседи и семинари за родители със същата насоченост.

Четвъртата дейност е с фокус върху подобряване на институционалното взаимодействие между участниците в Механизма и с тази цел ще бъдат подкрепени междуинституционални срещи, включително месечни срещи на координационните центрове по механизма, семинари, обмен на опит и добри практики. Също така ще се провеждат дни на отворените врати, открити часове с участието на родители на деца, които не са обхванати в образователна среда.

На този слайд съм представила индикаторите за продукти и резултат по тази процедура. В тях няма да влизам в детайли. Цифрите са доста амбициозни, но се надявам да успеем. Благодаря ви за вниманието.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря.

Коментари, предложения по тази процедура?

Заповядайте.

КОНСТАНТИН-ВИОРЕЛ МИХАЙ: Много благодаря.

С удоволствие видяхме написаното по тази процедура. И двете дирекции много добре са действали по този въпрос. Имаме подобрение по отношение на отпадащите и децата в риск от отпадане и този съвместен институционален механизъм е много добър.

Имам един въпрос по отношение на финансовата устойчивост на този механизъм. Когато европейското финансиране свърши, какво ще се случи? Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Заповядайте.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НАТАЛИЯ МИТЕВА:

Благодаря много за въпроса.

Дейностите, които са обект на тази операция, са от стратегическо значение за държавата. Капацитетът на

териториалните звена, които осъществяват дейности по Механизма в работно време, е обезпечен с държавни средства. Вижда се, че много от работата се извършва в извънработно време, не достига човешки ресурс и по тази причина ресурсът в Програма „Образование“ всъщност се насочва в тази посока с цел постигане на резултат, на по-добър обхват на учениците, които са близко до отпадане или отпаднали.

Дългосрочно на този вид дейност трябва да бъде намерена устойчивост, тъй като политиката за обхват е устойчива политика. Така че ние с нетърпение ще видим как ще се осъществи тази операция, каква ще бъде нейната ефективност – надяваме се много висока, и оттам нататък ще преосмислим целия си механизъм за обхват, за да можем да осигурим дългосрочно такава политика, която да произведе резултат, финансирана с държавни средства.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря.

Други въпроси или коментари? Заповядайте.

ДЕЯН КОЛЕВ: Моят въпрос е свързан с това, че Механизмът не обезпечава участието на неправителствени организации, а те са много важен фактор в подсигуриването на пълния обхват. Моят въпрос е: операцията, както е предвидена, дали би обезпечавала и участието на неправителствени организации?

И вторият ми въпрос: тъй като наредбата за финансирането, чл. 52а предоставя ресурс за участие на екипите за обхват, но участници от училищата, предвижда ли се нещо такова и тук, или ще бъде насочено преди всичко към РУО и другите институции, които не получават такъв ресурс? Благодаря ви.

ИВАН ПОПОВ: Съгласно ПМС доставчиците на социални услуги се избират по ЗОП, така че това е механизмът. Иначе дейностите предвиждат съвместни дейности с неправителствени организации, но са по-скоро под формата на обсъждания, месечни срещи – този вид. Тоест тук чрез директно предоставяне няма как

директно да посочим неправителствени организации, които участват. По-скоро с някакъв свободен, прозрачен начин биха могли, спазвайки националното законодателство, да изпълняват конкретни услуги.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Други въпроси?

Ако няма, предлагам да пристъпим към вземане на решение. Проектът за решение е: Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ одобрява Методология и критерии за подбор на операция „Достъп до образование за всяко дете“.

Против решението? Няма. Въздържал се? Няма.

Приема се следното

РЕШЕНИЕ:

Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ одобрява Методология и критерии за подбор на операция „Достъп до образование за всяко дете“.

Преминаваме към следващата точка от дневния ред:

Точка 9. *Проект на Методология и критерии за подбор на операция „Създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери“ (допълващо финансиране чрез подхода ВОМР).*

Документите се предлагат за обсъждане и одобрение. Те ще бъдат представени от госпожа Тюфекчиева. Заповядайте.

ВЕСЕЛИНА БУДИНАРСКА-ТЮФЕКЧИЕВА: Уважаеми дами и господа, на вашето внимание представяме цитираната операция, която е инструмент за допълващо финансиране към подхода „Водено от общностите местно развитие“ по Програма „Образование“. Тя е насочена за преодоляване на идентифицирани на местно ниво трудности в образователната система изключително в селските райони и други райони със специфични характеристики. Повтарям, това е друг териториален подход в рамките на този

програмен период и операцията ще подкрепя изключително и само одобрени стратегии на местни инициативни групи, в които са заложили мерки за подкрепа системата на образованието, пак казвам, според местните нужди и идентифицирани потребности, приоритизирани в рамките на тези стратегии.

Допълващото финансиране за този териториален подход от нашата програма е с бюджет над 35 млн. лв., който е съобразен с националните решения, отразени в Споразумението за партньорство и съответно последните национални документи, които преди обяд госпожа Станевска ви цитира и ви запозна по-детайлно.

Териториалният подход, включително и с мерките в сферата на образованието, целият бюджет е насочен за подкрепа Европейската гаранция за децата, като в рамките на една одобрена стратегия и на местна инициативна група максимумът, който може да даде нашата програма е 400 хил. лв., а едно проектно предложение от допустими кандидати и партньори, които след малко ще видите, е в рамките от 50 до 350 хил. лв. Цифрите са съобразени с оперативните данни, които не толкова регулярно ни бяха предоставяни от колегите от Министерството на земеделието и храните, и се опитваме да обхванем възможно всички допустими отговарящи на нашите изисквания и съответно на подхода ВОМР стратегии, които очакваме да бъдат одобрени.

Допустими получатели, виждате двете групи, са кандидати, партньори и целеви групи съгласно териториалния обхват на операцията. Това трябва да бъдат изключително и само от териториите на местните инициативни групи. В тази връзка допустими кандидати и партньори са общините, държавни, общински и частни детски градини и училища, и неправителствените организации, които са регистрирани в обществена полза съгласно Закона за юридическите лица с нестопанска цел, но които имат опит

и експертиза в работата с уязвими групи и в сферата на образованието.

Тук друга специфика е, че общините и неправителствените организации – допустими кандидати партньори, задължително е да бъдат в партньорство с поне една от допустимите образователни институции, тъй като след малко виждате от едната страна на слайда, там са ни основните целеви групи. Това са деца и ученици от уязвими групи като маргинализирани групи като ромите, търсещи и получили международна или временна закрила мигранти, деца с пропуски в усвояването, с образователни дефицити, деца, чийто майчин език не е българският, деца и ученици, които са в риск от социално изключване, в риск от социална изолация, като цяло в риск от бедност. Друга част от допустимите целеви групи са техните родители на всички изброени преди малко деца и ученици. И разбира се, педагогическите специалисти и непдагогическият персонал, който обхваща и образователни медиатори, и помощник на учителите, и там, където има – социални работници, разбира се.

Допустимите дейности са групирани съгласно участниците в образователния процес по реда на чл. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование и всички заинтересовани страни. В тази връзка виждате, че дейност 1 е подкрепа на децата и учениците. Тя обхваща познатите ни допълнителни обучения за преодоляване на образователните дефицити, допълнителните занимания по интереси, междуучилищните дейности и насоченост към граждански, екологични, здравни и интеркултурни направления в тази сфера.

Другата част от дейност 1 е осигуряване на психологическа и социално-комуникативна подкрепа, тъй като това е установен проблем при мултикултурния диалог в сферата на образованието, осигуряване на книжки и пособия там, където не са предоставени от държавния бюджет, както и транспорт, хранене, ученическо

общезитие, избягвайки дублирането на разходите, прилагайки съответните нормативни разпоредби.

Другата дейност е подкрепата на другите участници в образователния процес, а именно педагогическите специалисти и непедагогическия персонал. Тук фокусът е освен върху обучението на същите, където съответните разпоредби го изискват за педагогическите специалисти с квалификационни кредити, а за непедагогическия персонал съответно без такива в широката сфера на работата в мултикултурна среда и мултикултурния диалог в образованието.

Другото, което тук сме планирали и се оказва доста интересно и търсено бих казала, това е мобилността на учителите и преподавателите. Нека не забравяме, че това е териториален подход в региони с недостиг на такъв персонал, включително и осигуряване на социални адаптационни програми, когато има недостиг на учители, особено в неатрактивни малки училища в селските или отдалечените райони. Така че тук спокойно могат да се планират малко по-разнообразни дейности от страна на допустимите получатели.

И третата дейност е подкрепа за училищни общности, развитието, утвърждаването чрез работата с родители, която извеждаме вече като доста сериозен фактор за постигане на резултати, и активирането на местните общности, разчитайки на работата на гражданското общество по места.

Това, което е заложено като целеви стойности на показателите за изпълнение и за резултат е на база опита, който имаме от предходния програмен период и съответно екстраполация на данни според предоставените оперативни информационни справки. Виждате, че три са индикаторите за изпълнение – обхвата на децата и учениците, които ще получат подкрепа, обучените педагози и непедагози, и разбира се, броят на представителите на малцинствените групи. Докато резултатните ни показатели обхващат

подобрение на резултатите на децата и учениците след една година участие в операции по подадените и одобрени проектни предложения, както и участници, които са повишили квалификацията след напускане на операцията в резултат на участието им във вече споменатата дейност 2.

Тук да обърна внимание, че местните инициативни групи, които са неправителствени организации, не са допустими кандидати. Те са с много други организационни и други изпълнителски функции по места, така че не ги предвиждаме.

Като цяло това са основните параметри.

Продължителността, която сме предвидили за тази операция, е 36 месеца. Тук сме имали предвид, че допустимите кандидати и партньори ще трябва да отчитат не само напредъка в образователните резултати на съответната целева група, но също така и удовлетвореността на всички участници. Това е подход, който прилагаме почти към всяка процедура и той е в рамките на непреките дейности за организация и управление.

Това е засега съвсем накратко по тази операция. Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря за представянето. Заповядайте.

ЛАЛО КАМЕНОВ: Благодаря, че Оперативната програма надгражда съществуващата към момента действаща програма на ЦОИДУЕМ, тъй като дейностите, които са към момента в програмата са едно към едно продължени в операцията. Обаче искам да се върнем на дейност 3. Бихте ли ни разяснили дейност 3 какво означава – мултикултурният образователен диалог в информационни кампании и събития? Сякаш се губи смисълът на изречението и по-точният смисъл ще бъде, ако е за приобщаващо образование и образователна интеграция, защото приоритетната ос в Стратегическата рамка е приобщаващо образование и образователна интеграция. Втората част на изречението това са дейностите за интеркултурно образование,

които центърът в момента възпроизвежда по тригодишната програма. И ако напишете „образователна интеграция“ ще е по-допустимо.

ВЕСЕЛИНА БУДИНСКА-ТЮФЕКЧИЕВА: Не бих казала, че това е въпрос на формулировка.

ЛАЛО КАМЕНОВ: Въпросът е, че към момента не е ясно.

ВЕСЕЛИНА БУДИНСКА-ТЮФЕКЧИЕВА: Това е съкратената версия, ако сте се запознали да не чета детайлите, имате ги детайлно описани, но ако трябва, ще го прецизираме. Но, за да не дублираме дейности, детайлно се разписват...

ЛАЛО КАМЕНОВ: Въпросът е, че касае, както е в Стратегическата рамка, приоритетната ос е приобщаващо образование и образователна интеграция. Да не детайлизираме, а да се включи процесът на образователна интеграция, тъй като това е продължение на тригодишната програма, която към момента е одобрена от Министерския съвет.

ИВАН ПОПОВ: Ние с операцията не изпълняваме тригодишната програма на Министерския съвет.

ЛАЛО КАМЕНОВ: Вие не изпълнявате, но я надграждате. В момента продължавате. Тя приключва тази година и дейностите са от тригодишната програма.

ИВАН ПОПОВ: Имате ли конкретно предложение какво да запишем?

ЛАЛО КАМЕНОВ: Втората част на дейност 3 не е ясна – какво ще се прави?

ИВАН ПОПОВ: Активиране на местните общности.

ЛАЛО КАМЕНОВ: Заинтересованите страни в подкрепа на приобщаващо образование и образователна интеграция.

ИВАН ПОПОВ: А какво значи образователна интеграция?

ЛАЛО КАМЕНОВ: А какво значи приобщаващо образование?

ИВАН ПОПОВ: В смисъл, ако има конкретни дейности какво се включва, защото цялата операция е в рамките на целта за

образователна интеграция в Оперативната програма. Тоест всички дейности са насочени към това. Цялата операция е насочена към образователна интеграция. Така е в Програма „Образование“. Това бяха спорове, които водихме с Вас в тематичната работна група, приехме Ви предложението и кръстихме приоритетната ос „Приобщаващо образование и образователна интеграция“. Тази цел, към която е насочена операцията, цялата операция е насочена към образователна интеграция и вътре в нея са разписани дейностите, които ние разбираме под образователна интеграция. Тя цялата е насочена към образователна интеграция.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Други предложения или коментари? Заповядайте.

КАЛОЯН КОЛЕВ: Благодаря ви.

Относно тази операция имаме два кратки въпроса. Първият е, ако може да ни обясните как точно тази операция ще допълни подхода по ВОМР, по който ще има един фонд, който ще финансира такъв тип мерки и как тази операция конкретно ще допълни този подход. И вторият въпрос е, ако може малко повече да разширите обосновката в частта демаркация и допълняемост и как тази операция ще допълни другите стратегически операции „Успешен старт“ и „Успех за вас“, които също включват подобни дейности. Благодаря ви.

ИВАН ПОПОВ: Накратко ще се опитам да обясня на всички, защото това е един процес, който траеше повече от две години, да изясним на национално ниво как ще реализираме много фондово „Водено от общностите местно развитие“. Беше воден диалог между всички управляващи органи и управляващия орган на Стратегическия план за развитие на селските райони. В крайна сметка всички заедно в дух на диалог и със заинтересованите страни стигнахме до следното решение, че управляващите органи запазват финансирането, първоначално предвидено за много фондово ВОМР, което ще се реализира обаче чрез национални мерки.

В нашия случай какво означава това? В момента Министерския съвет предстои да приеме постановление, което регламентира целия подход на изпълнение на еднофондовото вече „Водено от общностите местно развитие“ и на допълващата подкрепа от оперативните програми. Министерството на земеделието предстои да обяви процедура за подбор на стратегии на местни инициативни групи, те като проекти вече са подготвени с техническа помощ по Стратегическия план. Към всяка стратегия ще има приложения за подкрепата, която се предвижда да бъде осигурена по съответната оперативна програма. В случая ще има едно приложение с мерките, предвидени по Програма „Образование“ за съответната стратегия. Ние имаме индикация, че общо взето около стотина МИГ стратегии ще включат такива мерки неформално и идентифицирано и затова сме разделили ресурса поравно за всяка територия на МИГ. Обявяваме процедурата, която днес гласувате, и в рамките на оценката на проектите ще имаме 100 обособени позиции, тоест 100 класирания, което за нас не е много лесно осъществимо, но вече сме правили аналогични мерки по Плана за установяване и устойчивост. По този начин проекти ще се класират само в рамките на съответната територия на МИГ. Тоест няма да има едно общо класиране, примерно в София да има повече проекти, отколкото в МИГ Хисаря. Това, което е предвидено за МИГ Хисаря, ще има няколко срока, бих казал три срока и след третия срок ще финансираме по един алгоритъм с приоритетност проекти в Северна България, в слаборазвитите райони и така нататък. Не знам дали стана ясно. Тоест запазваме финансирането за всяка конкретна МИГ стратегия. Това не бива никога да го притеснява.

Иначе дейностите естествено е, че се повтарят с дейностите за приобщаващо образование, но тук идеята е, че са отдолу нагоре, тоест формират се от местните общности. Ние ще ги следим като демаркация чрез механизмите ни на верификация и проверка. При

нашите дейности по-скоро тук за дублиране не може да се говори, защото представители на уязвими групи колкото повече часове по допълнителна подготовка по български език имат, толкова по-добре за приобщаването им в образователната система. Но ние така или иначе няма да допуснем един разход да се отчита два пъти. Имаме механизми и система за контрол, която е действаща.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Заповядайте.

ДЕЯН КОЛЕВ: През предходните два периода лидер WOMP допускаше участие на НПО, ако те са регистрирани в съответната община, което, разбира се, е съвсем аргументирано, но и създава предизвикателството, че много от организациите в България са регистрирани в областните центрове, имат свои структури в отделните общини, свои служители, но нямат регистрация там. Въпросът ми е при тази операция участието на НПО ще бъде ли допустимо, примерно като партньор или като бенефициент, ако организацията не е регистрирана в съответната община, но може да докаже, както беше по Социално-икономическа интеграция през предишния период, може да докаже служители, опит, партньорства в съответната община, която е на територията на МИГ-а?

ИВАН ПОПОВ: Предвид ангажимента ни финансирането да отиде за конкретната целева територия, за местните общности това, което сме предвидили, е юридическите лица с нестопанска цел да са регистрирани на територията на МИГ. Тоест няма промяна в този подход. И това е свързано с този ангажимент. Дълга беше борбата и го приехме вече като подход.

ДЕЯН КОЛЕВ: Вторият ми въпрос вероятно не е тук моментът, но въпросът, който винаги задавам, е: ще бъдат ли тези местни проекти по *de minimis*, тоест до държавна помощ. Въпросът се отнася и до всички други операции, които минаха: ако ние не успеем да намерим решение, в това отношение управляващият орган намери сравнително добро решение при предишните операции, за което ви

поздравявам, но колкото по-пълно е решението, не реферирам към други окончателни решения, толкова по-добре.

ИВАН ПОПОВ: Тук специално за тази операция ние винаги сме смятали, че тъй като е териториална, тоест не е изпълнимо едно от условията за наличие на държавна помощ и именно разтройване на конкуренцията между страните членки, и условието е НПО-то да е регистрирано на територията, считаме, че не би следвало да има елемент на държавна помощ, затова такава обосновка ще представим на Министерството на финансите. Надяваме се те да я приемат.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НАТАЛИЯ МИТЕВА: Изясняващ въпрос към колегите по индикаторите, ако мога.

Имаме индикатор за деца и ученици от уязвими групи. От тях вероятно са децата и учениците с подобрени резултати, нали така? Отделно педагози и най-големият ми въпрос е свързан с малцинствата – 16 800 от кои? Ако имаме 9600 деца и ученици и 2800 обучени педагози, тоталът не е 16. Тоест измежду кои трябва да имаме обща сума на крайно достигнати бенефициенти ще имаме малцинства 16 820? Благодаря ви.

ИВАН ПОПОВ: Индикаторът, който започва с Е, е общ за Европейския съюз. Той затова включва думичката малцинства, защото в много страни има малцинства конституционно, за разлика от България. Така че той обхваща всички групи и по един родител.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НАТАЛИЯ МИТЕВА: Пак не разбирам. Той е отделно на другите индикатори?

ИВАН ПОПОВ: Не, той ги обхваща.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НАТАЛИЯ МИТЕВА: Благодаря ви.

ВЕСЕЛИНА БУДИНАРСКА-ТЮФЕКЧИЕВА: Когато сме изчислявали за тази операция още на ниво програма, разбира се са ползвани емпирични данни и тяхната екстраполация, под деца и ученици от уязвими групи тук като цяло сме имали предвид

включително и етнически малцинства. И затова, за да можем да получим по-ясна картинка, индикатор малцинства обхваща децата и учениците от уязвими групи, най-елементарната сметка така да се каже, и поне по един техен родител, защото знаем, че всички в тази възраст задължително са с родителско съгласие, разрешение съгласно нашето законодателство. Дори цифрата може би не е толкова прецизна, но това ни е целевата стойност по подхода BOMP, която при предходния програмен период даже надхвърли заложеното в стратегиите и в самите проекти.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Заповядайте.

ЛАЛО КАМЕНОВ: Аз в подкрепа на това, което госпожа Митева пита, искам да изясня само, че ако остане малцинства, това касае религиозни езикови малцинства в България и така нататък. Знаем кои са признатите малцинства. Ако говорим за етнически малцинства, трябва да се даде точна дефиниция. Това е конкретният въпрос, за да имаме точен индикатор. Ако са етнически малцинства, тук ще попаднат роми, турци и така нататък. Ако са само малцинства, ще трябва да ги определите като индикатор на база религия, език и така нататък.

ИВАН ПОПОВ: Както казах, индикаторът е от Регламента. Той е общ за целия Европейски съюз и съответно всяка държава го тълкува за себе си и си слага дефиниция. В обосновката ние сме сложили такава дефиниция, която казва, че показателят измерва броят на деца и ученици от маргинализирани групи като роми (лица, чийто майчин език не е български) включително мигранти и лица, търсещи или получили международна закрила и на техните родители. Това е нашето разбиране. Просто индикаторът е общ за 27 страни членки. Всеки има специфики.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Други коментари или въпроси?

Ако няма, предлагам да преминем към гласуване на решението по тази точка. Предложението за решение е: Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ одобрява методологии и критерии за подбор на операция „Създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери“ като допълващо финансиране чрез подхода ВОМР.

Има ли против? Няма. Въздържали се? Няма.

Прието е следното

РЕШЕНИЕ:

Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ одобрява методологии и критерии за подбор на операция „Създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери“ (допълващо финансиране чрез подхода ВОМР).

Преминаваме към следващата точка.

Точка 10. *Проект на индикативна годишна работна програма за 2025 г. на Програма „Образование“.*

Точката се предлага за съгласуване.

Заповядайте.

МАРИЯ СТАНЕВСКА: Благодаря, професор Вайсилов.

Сега ще ви представя накратко Проекта на Индикативна годишна работна програма за 2025 г. Както стана ясно в началото на днешното заседание, предвид риска от загуба на средства и с оглед минимизиране на риска от загуба на средства по Програмата, управляващият орган предприе мерки и в Индикативната годишна работна програма за 2025 г. са включени всички планирани процедури по програмата, така че планираме до края на 2025 г. да обявим всички процедури за предоставяне на БФП с оглед да има

достатъчно време за тяхното изпълнение и максимално да усвоим средствата и да спазим съответното правило N+3.

Имате изпратен Проекта на Индикативна годишна работна програма, няма да навлизам в детайли. Предвидени са 11 процедури за предоставяне на БФП. На голяма част от тях Методологиите и критериите за подбор на операции бяха гласувани успешно току-що на днешното заседание. Разпределени са по приоритети. В първи приоритет са предвидени процедурите за подбор аналогичните процедури на подхода ИТИ, както и една процедура, която е насочена към превенция и предотвратяване на тормоза, насилието и намаляване агресията в училищата. Тази процедура сме я планирали да се реализира чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с конкретни бенефициенти училищата на територията на страната с оглед наличието на случаи на агресия в почти всички предполагам училища предвид хоризонталния характер и необходимостта от подкрепа за такива мерки във всички училища.

По втория приоритет „Дигиталната трансформация“ е предвидена за 2025 г. и две процедури, за които ще предложим критериите в началото на следващата година на Комитета за наблюдение.

„Подкрепа за ученици за таланти“, процедура за подбор на проектни предложения“, тя е насочена за насърчаване на учениците за участието им в регионални и в национални кръгове на Олимпиади, състезания и други конкурси, като тук имаме предвид не обичайните участници в състезания, а такива ученици от училища, които имат потенциално, поради някакви причини бариери, не се включват дори и на първите кръгове на състезания, така че ние се опитваме да ги насърчим, за да могат да се включат в такива състезания и олимпиади с оглед подобряване и на образователните им резултати.

Другата процедура във втори приоритет е „Образователни маршрути за иновативно учене извън училище“. Планираме я чрез

директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ отново с конкретни бенефициенти училища, като чрез тази процедура се опитваме да надградим Националната програма, предвид огромния интерес на училищата от подобни мерки, предвид недостига на финансиране по линия на Националната програма. Така че ние ще се опитаем чрез подкрепата по Програма „Образование“ да подкрепим иновативния подход на обучение извън училище.

В приоритет 3 са предвидени три процедури. Едната е за дуалното обучение в професионалното образование. Втората процедура е насочена към висшето образование – прилагане и утвърждаване на компетентностния подход. Предвидена е чрез подбор на проектни предложения. Тя надгражда процедурата по предходния период – конкурентната процедура за висшите училища. И последната процедура в приоритет 3 е насочена към центровете за високи постижения в професионалното образование и обучение – директно предоставяне на БФП с конкретни бенефициенти 28-те професионални гимназии, които са подкрепени по Плана за възстановяване и устойчивост да получат статут на центрове за високи постижения в професионалното образование и обучение.

И в рамките на приоритет 4 – Техническа помощ, се предвижда процедурата, насочена към подкрепа за повишаване на капацитета на ключовите ни бенефициенти. Конкретни бенефициенти са Министерството на образованието и науката и Националният център за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти. Малко по-рано одобрихме и Методологията и критериите за тази операция. Благодаря много.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря, госпожо Станевска.

Коментари, мнения или предложения?

КОНСТАНТИН-ВИОРЕЛ МИХАЙ: Благодаря много.

Това е амбициозен план. До момента осемте процедури по нашата сметка вече съответстват на 30%, които са започнали. Има и други, които всъщност предстоят, което ще прави 66%, като с този план управляващият орган има амбициозната цел да стигне 105%, което звучи много добре. Успехът на този план не се гарантира само от управляващия орган. Не е само отговорност на управляващия орган да постигне тези резултати. Всички заинтересовани групи от училищата до общини, до НПО-та, университетите трябва да изиграят своята част от ролята, за да може да се постигне планираният успех. Затова бихме искали да получим актуализирана информация, свързана със следното: подобряване качеството на общото образование в резултат от въвеждане на компетентностно базирано образование, защото тази операция е много важна за справяне с предизвикателствата, които имат отношение и към изразените препоръки от страна на Европейската комисия.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Предложения?

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НАТАЛИЯ МИТЕВА:

Извинявайте, професор Вайсилов, само с минутка отлагаме вземането на решение, за да отговорим на въпросите на Комисията.

По отношение на процентите не мога да взема отношение. Оставям на Управляващия орган да прецени кога да отговори.

За компетентностния подход бих искала да взема отношение тук и да кажа, че качеството на този проект се рафинира в последната една година предвид приоритетите на Министерството на образованието и науката и той трябва да започне в началото на 2025 г., действително с известно закъснение, но в никакъв случай няма да позволим то да стане критично. Този проект измежду всички други в средното образование най-директно адресира структурни проблеми в образованието, касаещи отчетни програми, национални оценявания и подход на преподаване, както и съпътстващите ги ресурси и инструменти. Така че сме се фокусирали много внимателно този

проект да не е просто проект на бройки преминали училища, педагогически специалисти и ученици, а внимателно и с добре обмислена теория на промяната той да произведе качествена промяна в това, което се случва в средното образование. Разбира се, той като инструмент няма да е единственият проект, но е критично важен. Така че въпреки известното закъснение, ние вярваме, че той ще има успех и ще навакса голяма част от това забавяне чрез внимателно планиране и дейности. Би трябвало да започне в началото на 2025 г. след последни изяснявания на детайли с управляващия орган. Благодаря ви за въпроса.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Извинявам се, че пропуснах отговора.

Предлагам да преминем към вземане на решение: Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ съгласува Индикативната годишна работна програма за 2025 г. на Програма „Образование“.

Има ли против? – Няма. Въздържали се? – Няма.

Приема се следното

РЕШЕНИЕ:

Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ съгласува Индикативната годишна работна програма за 2025 г. на Програма „Образование“.

Успяхме да компенсирате, даже да изпреварим забавянето от сутринта, така че имаме 15 минути кафе-пауза.

(Кафе-пауза)

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Колеги, да продължим по дневния ред.

Точка 11. *Междинен преглед на изпълнението на Програма „Образование“, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2021/1060 и Проект за изменение на Програма „Образование“.*

Тази точка се предлага за обсъждане и одобрение.

Давам думата на госпожа Илка Гълъбова – държавен експерт в Изпълнителната агенция, да ни представи Междинния преглед.

ИЛКА ГЪЛЪБОВА: Здравейте!

Както вече беше казано, съгласно изискването на Общия регламент всяка държава членка е длъжна до 31 март 2025 г. да направи междинен преглед на своята програма. Това е нормативното изискване.

Елементите, които са посочени в Регламента, на първо място са как отговаря всяка програма на новите предизвикателства, набелязани в съответните специфични за държавите препоръки, приети през 2024 г. от европейския семестър. За нашата програма това е напредъкът при прилагането на принципите на европейския стълб на социалните права, социално-икономическото положение на съответната държава членка или регион, като се обърне специално внимание на териториалните нужди и се отчетат евентуалните негативни финансови, икономически или социални и демографски промени. В оценката е необходимо да бъдат включени основни резултати от направени оценки на предходната или на сега действащата програма, както и напредъкът при постигането на междинните цели, като се отчитат основните трудности при тяхното прилагане.

Подходът, който възприе управляващият орган – беше създадена вътрешна работна група с представители на експерти от всички дирекции на Управляващия орган и преди няколко месеца започна работата, като можем да кажем, че към този момент ние сме разработили нашата оценка на междинния преглед. Направили сме такъв, тъй като различните уебинари и работни групи на

Европейската комисия не са дали указания за някакъв определен темплейт, всеки управляващ орган може да си направи такъв, какъвто иска. Междинният преглед ви е изпратен за запознаване. Който не е имал време, може и по-нататък да се запознае.

На този етап основното, което беше, е препоръката от пролетния пакет на европейския семестър. Те са общо за България, като най-важната в областта на образованието и обучението и трябва да се вземат мерки през 2024-а и 2025 г., това е подобряване на образованието и обучението включително за групите в неравностойно положение чрез подобряване на обучението на учителите и прилагане, преподаване и учене, основано на компетентости. Както виждате, компетентостният подход е много важен не само на национално ниво, но на европейско ниво също обръщат внимание, че ние трябва да ускорим този подход, да го въведем в училищата.

Програмата знаете, че е разработена въз основа на общоприложимия регламент и най-вече, освен всички изисквания, които сме спазили при нейното разработване, това беше Анекс Г от Доклада на европейския семестър за 2018 г., голяма част от тези препоръки не са се изменили съществено.

Подходът, който възприехме, след като прегледахме целия пакет с анексите, най-вече Анекс 17, който включва европейския социален стълб и по който нашата програма изпълнява няколко от неговите стълбове и приоритети, неговия план за изпълнение, който е изключително важен, както и детската гаранция, така че на практика нашата програма в почти всички приоритети изпълнява този европейски стълб с ясното разбиране, че за да се пребори бедността трябва да си образован. Това е една от предпоставките за това нещо. Ние разгледахме всяка една препоръка, едно предизвикателство, което е, като под всяко предизвикателство написахме какво се предприема, какви мерки и дейности са планирани в програмата по

отношение на преодоляване на тези предизвикателства и очакваното въздействие от това нещо.

Това, което можем да кажем като общ извод, е, че по отношение на постигане на междинните цели всички знаем, че закъсня приемането на всички програми за новия период, макар че нашата програма беше една от първите, които бяха одобрени от Европейската комисия. Това се дължи, разбира се, на вътрешнонационални наши поредица от избори, които забавиха националните ни процедури. На европейско ниво ковид кризата, Украйна, различните механизми, които трябваше да се изпълняват за подпомагане на уязвими групи, така че още на това ниво започна ускорено, още на първия комитет бяха предложени за одобрение критерии и методологии, за да може програмата да стартира в най-ранен етап след нейното одобрение.

От процедурите, които са в изпълнение, може да се заключи, че междинните цели за голяма част ще бъдат изпълнени, индикаторите ще бъдат изпълнени. За другите Управляващият орган взима всички мерки за преодоляване на това изоставане.

За да не ви отегчавам повече, много стана сигурно, това, което може да се направи като основен извод, е, че извършената вътрешна оценка на резултатите от Междинния преглед на Програма „Образование“ показват, че планираните мерки и дейности по Програма „Образование“ напълно адресират направените препоръки и очертани предизвикателства в областта на образованието и обучението и не се налага изменение, препрограмиране на Програма „Образование“ с изключение на отразяване на новия подход за прилагане подхода BOMP. Само трябва да поясня, че указанията са, че оценката трябва да бъде актуализирана януари месец с данни до 31 декември. Така че януари месец Управляващият орган ще актуализира данните, които присъстват към момента в оценката. Въз основа на оценката се предлага да се направи второ изменение на Програма „Образование“, което касае взетото решение на национално

ниво за еднофондово прилагане подхода ВОМР, за който много се говори сега. И е установена техническа грешка в таблици, в която вместо „публичен“ е отбелязано „общо“ в колона „Основа за изчисляване подкрепата от ЕС“ в таблица 11. И името на един индикатор се променя от „Брой деца и ученици от уязвими групи с подобрени образователни резултати една година след участие в операция“ на „Брой деца и ученици от уязвими групи с подобрени образователни резултати след една година участие в операцията“.

Накратко това е. Иначе оценката не е малка, съдържа различни приложения, които са ви изпратени.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря.

Мнения и коментари?

Заповядайте.

КАЛОЯН КОЛЕВ: Благодаря.

Благодаря на колегата за това представяне. То всъщност обобщи накратко основните елементи, които трябва да бъдат взети предвид – това е Докладът на Комисията по европейския семестър за последната година, основно и най-вече от него анексите, които са приложими за Програма „Образование“, стълба за социалните права. Има специална част, която се занимава точно със средносрочната промяна по програмата за България. Там наистина не се предвиждат и препоръчват в тази сфера големи промени, тъй като програмата и нейната стратегия отговаря като цяло и продължава да бъде актуална на проблемите, които съществуват в сферата на образованието.

Така че предварителната ни оценка, без да е формална на този етап, разбира се, ще видим какво предлагате формално, ще оценим самия документ, оценката, която ще предложите, но на този етап наистина самата стратегия на Програмата отговаря все още на предизвикателствата. Знаете, че в някои страни програмите са доста по-малки и като финансиране, и като мерки, които те предлагат. За България не е така – има отделна програма с мерки от началното

образование до висше образование и докторантури. На този етап смятаме, че това, което предлагате, е акуратно и след това ще комуникираме официално по каналния ред. Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Други коментари?

Ако няма, предлагаме проект за решение: Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ одобрява Проекта за изменение на Програма „Образование“ в резултат на Вътрешна оценка на напредъка на подкрепата на Програма „Образование“ за целите на Междинния преглед на програмата съгласно чл. 18 от Регламент 2021/1060, като дава мандат на Ръководителя на Управляващия орган да предприеме необходимите действия за официално изпращане към Европейската комисия и да отрази допълненията и корекциите вследствие на евентуални коментари в процеса на преговори с Европейската комисия, до етап официално одобрение на изменението на Програмата от страна на Европейската комисия.

Има ли против? – Няма. Въздържали се? – Няма.

Благодаря ви. Прието е следното

РЕШЕНИЕ:

Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ 2021 – 2027 г. одобрява Проекта за изменение на Програма „Образование“ в резултат на Вътрешна оценка на напредъка на подкрепата на Програма „Образование“ за целите на Междинния преглед на програмата съгласно чл. 18 от Регламент (ЕС)2021/1060, като дава мандат на Ръководителя на Управляващия орган да предприеме необходимите действия за официално изпращане към Европейската комисия и да отрази допълненията и корекциите вследствие на евентуални коментари в процеса на преговори с Европейската комисия, до

етап официално одобрение на изменението на Програмата от страна на Европейската комисия.

Преминаваме към последната точка от дневния ред.

Точка 11. *Представяне на информация за изпълнението на Годишния план за действие за 2024 г. за мерки по информация и комуникация на Програма „Образование“ в изпълнение на Националната комуникационна стратегия 2021 – 2027 г. и Проект на Годишен план за действие за 2025 г. за мерки по информация и комуникация на Програма „Образование“ 2021 – 2027 г.*

Информацията ще бъде представена от госпожа Станкова от Изпълнителната агенция.

ДЕСИСЛАВА СТАНКОВА: Здравейте и от мен!

Последната презентация за днешния натоварен ден. Последна, но не и по важност. Накратко ще се опитам да направя един бърз преглед на дейностите, които реализирахме през изминаващата година с цел популяризиране на резултатите и добрите практики от изпълнението на Програмата.

Както вчера започнахме с приключването на Програма „Образование и наука за интелигентен растеж“, така и в моята презентация първото събитие, на което ще акцентирам, е събитието, посветено на центровете за върхови постижения и центровете за компетентност. Направихме едно голямо заключително събитие в кампус Лозенец. Голяма част от вас бяха наши гости на това събитие. Виждате снимки, те не могат да представят цялата атмосфера. Във вчерашния ден преди началото на заседанието се опитахме да ви направим съпричастни за тези, които не са присъствали, с репортаж за това събитие, който беше излъчен по Националната телевизия.

Следващото събитие: операциите от стратегическо значение – форумът „Силен старт за твой успех“. Също голяма част от вас присъстваха на събитието във Враца, което беше преди Комитета за

наблюдение в Монтана. По време на форума бяха представени добри практики от различни участници в проектите по Оперативна програма „Наука и образование“, и заявка за новите дейности и какво предстои. С много настроение мина събитието, така че няма да се спирам повече на него.

Следващото събитие беше посветено на проект „Силен старт“. Колегите от екипа за управление представиха дейностите и очакваните резултати от изпълнението на проекта, както и добри практики от предходния програмен период в детска градина „Зайчето Куики“ в гр. София в началото на октомври и в детска градина „Марица“ в Пловдив през месец ноември. Отново много настроение, много ентусиазирани малки участници имаше на събитието. Надявам се, че колегите ще продължат и през новата година с тази инициатива в различни части на страната да представят дейностите по проекта.

Третият проект, който е операция от стратегическо значение, беше официално представен на форума „Секторен подход в професионалното образование и обучение: същност на реформите за развитие на уменията“ в гр. Габрово на 18 октомври. Събитието беше предхождано от секторен съвет „Мехатроника“, които обсъждаха важните неща във връзка с професионалното образование. В самото събитие имаше панелна дискусия, в която взеха участие представители на училища, секторни съвети, а в същото време за широката общественост имаше съпътстващо изложение, в което се включиха 17 професионални гимназии от областите Габрово и Велико Търново, които участват в проекта.

Информационните канали, на които заложихме през тази година основно – Интернет страницата на Изпълнителната агенция. Имахме договори с четири национални радиа и телевизии, реализирани 15 репортажа, 8 регионални радиостанции с 18 репортажа. В момента тече регионалната ни кампания. И Фейсбук страницата, в която има над 1600 последователи.

Предполагам, че сте забелязали, че Интернет страницата ни има една новост – има интерактивни карти. Едната от картите е посветена на лабораториите на центровете за върхови постижения и центровете за компетентност, изградени по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“. И втората интерактивна карта е посветена на инвестициите, които управлява Изпълнителната агенция по Националния план за възстановяване и устойчивост. Там много ясно може да се види разпределението на страната по региони, изградената инфраструктура. Така че, ако някой не е разгледал все още нашите интерактивни карти, заповядайте. Надявам се, че информацията ще бъде полезна и интересна. Въпросът е да бъдат лесно откриваеми. Те са още на заглавната страница, така че можете да ги разгледате.

Социалните мрежи. Фейсбук страницата е основният ни канал. Според статистиката 75% от нашите последователи са дами, 25% са представителите на силния пол, 63% са на възраст между 35 и 54 години, което е доказателство, че Фейсбук продължава да бъде медията на средната възраст.

В етап на приключване сме на рекламни клипове, посветени на Програма „Образование“, те са в трите тематични области. Има видео- и аудиоклипове. Това са снимки от работните моменти. Участниците са истински, снимани са в училища и детски градини в Бургас, Велико Търново и Самоков. През тази година изработихме различни рекламни информационни материали, някои от тях намерихте на заседателната маса във вчерашния ден, други са изненада.

И накратко какво предстои през 2025 г.? Ще продължим с популяризирането на Програмата и комуникирането на резултатите. Виждате, че накратко са представени комуникационните нужди и каналите, на които ще заложим. Това, което предстои, е съобразно Индикативната годишна работна програма за следващата година.

Предвиждаме и едно социологическо проучване, което да измери ефективността, каналите, които използваме за комуникация, на база на което ще се опитаме да подобрим нашата работа с медиите, с широката общественост, за да можем да достигнем до максимално широк кръг.

Благодаря за вниманието. Надявам се, че остана време да се възползвате и от слънчевия ден навън.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Но преди това имате възможност за въпроси и коментари по представената информация.

Заповядайте.

КОНСТАНТИН-ВИОРЕЛ МИХАЙ: Благодаря много.

Мисля, че вече споменахме, но искаме да го повторим, че има евробарометър. През 2023 г. сме правили такива измервания. От 2021 г. до 2023 г. информираността във връзка с европейското финансиране се е намаляло с 4%. По тази причина ние приветстваме мерките, които предлагате и следим това, което възнамерявате да правите. Освен това използваме нашите одитори, които изпращаме по съответните държави и те обикновено докладват за това какво са открили. Искаме да препоръчаме на Министерството на образованието и науката да направи директна връзка през уеб страницата на Министерството със списъка, там има един списък с проекти и те се препоръчват от нашите одитори, като се осъществи тази връзка с тези проекти в този списък.

Искам да цитирам нещо от Регламента – билборди и други знаци, които са видими, трябва да съдържат емблемата на Съюза. Освен това физическото изпълнение на проектите, закупеното оборудване, да се цитира, че има подпомагане от ЕС. Така че ако има проекти, които са за повече от 100 хил. евро, трябва да се постигне определена степен на публичност дори и във фойето на входа на Министерството също. Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Имате думата.

ВЛАДИМИР СТАНЧЕВ (МОН): Благодаря на колегите за бележката. Публичността е изключително важна, за да показва добрите резултати, които ние постигаме по тези проекти, разбира се, и откъде идва финансирането от Европейския съюз. В последните години ние се опитваме да сме в крак с времето и все по-активно да промотираме помощта, която Европейският съюз дава за образователната система. Запознати сме с констатациите на колегите, работим по въпроса.

Относно сайта, има Национална наредба за сайтовете на държавните институции. Просто в момента проверяваме по какъв начин може да стане директният линк, за да не противоречи на Наредбата.

Относно плакатите, мога да ви уверя, че във всяка една образователна институция, която изпълнява проектите на Министерството – детски градини, училища, университети, навсякъде има такива плакати. Тъй като ние нямаме възможност, сградата на Министерството е паметник на културата, да сложим на самата сграда билборд, направихме необходимото и има екрани във входа на Министерството, входът, който е достъпен за всички граждани. Така че информация за всички проекти, които изпълняваме през този програмен период, ще бъде налична на тези екрани, за да може всеки, който влезе в Министерството, да се запознае с подкрепата от Европейския съюз и за проектите, които Министерството изпълнява.

Като допълнение за това се стараем да правим все повече информационни събития, на които да каним широката общественост, медиите, разбира се, колегите от Комисията, от постоянното представителство на Европейската комисия в България, за да популяризираме добрите неща, които се случват в резултат на мерките, които се финансират.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря.

Други коментари или въпроси? Заповядайте.

ДЕЯН КОЛЕВ: Благодаря.

Две кратки неща. От една страна, признавам това, което колегите правят във всякакви насоки, но определено е нужно по всякакви начини да достигахме до целевите групи и особено до младежите, до учениците. За тях най-добрият начин е през TikTok, Discord, Instagram, а не през Фейсбук. Те възприемат нас, които ползваме Фейсбук, цитирам – като пенсионери. *(Оживление.)* Знам, че комисията също гледа скептично на TikTok, но това е начинът, по който ще имаме не десетки хиляди, а стотици хиляди достигнати, ако използваме тези канали.

И още нещо. Многократно през изминалите години от „Амалипе“ сме публикували и продължаваме да публикуваме статии, насочени преди всичко към учители за системните проекти на МОН. Ползват се активно не само от учителите. Много често и РОУ-тата ползват нашата информация. Давайте ни информация и ще я публикуваме. Ще я смиламе, ще я разказваме по начин, по който хората да я разберат. С удоволствие го правим, не ни трябва ресурс – не търсим нещо такова. Просто сме отворени и всички НПО-та, които работят с училища и детски градини, биха правили това.

Апелът ми е към МОН – бъдете по-щедри при споделянето на тази информация и с НПО-тата, за да достигнем до колкото се може повече хора.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря.

Други предложения? Не виждам.

Това беше днешното заседание.

Искам да дам думата сега на колегите от Европейската комисия за заключителни думи.

КАЛОЯН КОЛЕВ: Благодаря Ви, господин Вайсилов.

Наистина като се замислим сме вече в края на 2024 г., тоест половината период от този програмен период е изминал. Виждаме

добра амбиция с над 100% проекти, които да бъдат договорени догодина, така че отсега нататък нашите усилия трябва да бъдат съсредоточени върху ефективното изпълнение на тези амбициозни операции и проекти и да постигнем желаните резултати.

Само накратко ще ви споделя и някои от инициативите на Европейската комисия, която вече е конструирана и от 1 декември, тоест от петък започва работа. Сега завършва работа старата комисия и до няколко дни започва новата. Ще ви кажа инициативите в три основни направления: умения, социално включване и работни места, защото и трите са важни и релевантни за тази програма.

На първо място, уменията. Те стават все повече и повече фокус на новата комисия, център на повечето политики, които тя ще имплементира. Предвижда се инициатива за преносимост на уменията с цел да се гарантира, че уменията и квалификациите, придобити в една държава, се признават в друга. Това включва повече работа по признаване на квалификациите във всяка една от страните членки.

Ще има амбициозна европейска стратегия за професионално образование и обучение на европейско ниво. Идеята е да се увеличи броят на хората с професионално образование и обучение и повече възможности за стажуване в целия Европейски съюз.

Предвижда се план за действие относно основните базови умения и стратегически план за STEM науките – две сфери, по които има какво да се желае в цяла Европа.

Ще има програма на Европейския съюз за учителите, която да спомогне за подобряване на техните условия на труд, обучение и перспективи на професионално развитие. Като част от това ще бъде създаден Алианс на европейските училища с цел да се насърчи доброто трансгранично сътрудничество и мобилност между училищата в цяла Европа.

На европейско ниво ще има амбициозна стратегия за борба срещу бедността. Както вече беше споменато тук, образованието е един от основните елементи да преборим бедността.

И на последно място, но не и по важност, ще има акцент върху създаване на нови работни места, но не какви да е, а качествени работни места, тоест със социална защита, с повече възможности за учене, които тази програма дава.

Два комисаря ще отговарят за сферите на образование, умения и младежите, така че оттук нататък ви пожелавам успех и приятен ден от мен!

ПРЕДС. ГЕОРГИ ВАЙСИЛОВ: Благодаря.

Преди да закрия заседанието, малко информация за утре. Утре сутринта има посещение в Земеделската професионална гимназия „Климент Тимирязев“ в гр. Сандански. Мисля, че споменах вчера в началото, че тя е едно от 28-те училища, които ще бъдат превърнати в центрове за високи постижения в професионалното образование и обучение с финансиране от Плана за възстановяване и устойчивост. Общият ресурс на тази инвестиция е 97 млн. лв.

С това приключи днешното заседание.

Искам да благодаря на всички за участието. Взехме много важни и съществени решения за развитието на програмата и за следващата година.

Благодаря на колегите от Управляващия орган за подготовката на материалите, тяхното представяне и изобщо цялостната организация на днешната среща! Благодаря и на преводачите за ефективната им работа! И най-вече на всички членове и наблюдатели на Комитета за наблюдение за успешното заседание днес!

Благодаря и приятна вечер!

(Край – 15:45 ч.)

Стенограф:

Нина Иванова